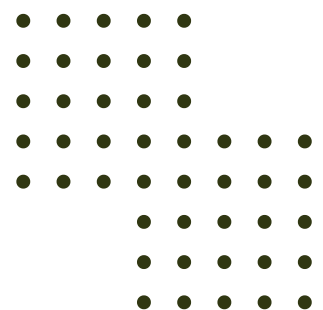


แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ ของจังหวัดราชบุรี

พ.ศ. 2571 - 2575



สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดราชบุรี
สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
กรกฎาคม 2569

คำนำ

แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดราชบุรี (พ.ศ. 2571 – 2575) ฉบับนี้ จัดทำขึ้นโดยสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดราชบุรี ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อใช้เป็นกรอบทิศทางการพัฒนาด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดราชบุรีในระยะ 5 ปี ต่อจากแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดราชบุรี พ.ศ. 2566 – 2570 โดยการจัดทำแผนฉบับนี้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 65 ที่กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้มีความสอดคล้องกัน

ในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดราชบุรีฉบับนี้ คณะผู้จัดทำได้ยึดถือความสอดคล้องเชื่อมโยงกับแผนในทุกระดับเป็นสำคัญ ตั้งแต่ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (ร่าง) กรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 14 (พ.ศ. 2571 – 2575) นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ นโยบายรัฐบาลที่แถลงต่อรัฐสภา ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ระยะ 20 ปี (ร่าง) กรอบแผนปฏิบัติการด้านการเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2571 – 2575 ตลอดจนเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาภาคกลาง และ (ร่าง) แผนพัฒนาจังหวัดราชบุรี พ.ศ. 2571 – 2575 ทั้งนี้เนื่องจากแผนระดับชาติบางฉบับยังอยู่ระหว่างกระบวนการพิจารณาให้ความเห็นชอบตามขั้นตอนของกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง การจัดทำแผนฉบับนี้จึงอ้างอิงกรอบแนวทางตามร่างดังกล่าวเป็นหลัก และจะมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับสาระสำคัญของแผนที่ได้รับความเห็นชอบอย่างเป็นทางการในโอกาสต่อไป เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นในการบริหารจัดการและคงไว้ซึ่งความสอดคล้องเชิงยุทธศาสตร์ในทุกระดับ โดยกระบวนการจัดทำแผนได้ดำเนินการโดยอาศัยการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดราชบุรีอย่างรอบด้าน ทั้งข้อมูลทั่วไปของจังหวัด ข้อมูลด้านกายภาพ ภูมิอากาศ ทรัพยากรธรรมชาติ ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ตลอดจนข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญของจังหวัด ควบคู่ไปกับการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก เพื่อนำมาประมวลเป็น TOWS Matrix อันเป็นพื้นฐานสำคัญในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ประเด็นการพัฒนา และโครงการสำคัญของแผนฉบับนี้ให้มีความถูกต้อง สอดคล้องกับข้อเท็จจริง และตอบสนองต่อศักยภาพและปัญหาของพื้นที่ได้อย่างแท้จริง

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดราชบุรีหวังเป็นอย่างยิ่งว่า แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดราชบุรี (พ.ศ. 2571 – 2575) ฉบับนี้ จะเป็นเครื่องมือสำคัญในการบูรณาการการทำงานร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันเกษตรกร และภาคประชาสังคมในพื้นที่จังหวัดราชบุรี เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาภาคเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดราชบุรี ให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีรายได้มั่นคง และสามารถแข่งขันได้ในระดับสากล ควบคู่ไปกับการรักษาความสมดุลของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาภาคเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดราชบุรีที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนต่อไป

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดราชบุรี
สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
กรกฎาคม 2569

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	๒
สารบัญตาราง	จ
สารบัญภาพ	๒
ส่วนที่ 1 บทนำ	1
1. ที่มา	1
2. ทิศทาง นโยบาย และยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์	2
ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญของจังหวัด	18
1. ข้อมูลทั่วไปของจังหวัด	18
1.1 ข้อมูลด้านกายภาพของจังหวัด	18
1.2 ข้อมูลด้านการปกครองของจังหวัด	23
1.3 ข้อมูลด้านสังคมและวัฒนธรรม	25
1.4 ข้อมูลโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค	28
1.5 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจของจังหวัด	31
2. ข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญของจังหวัด	31
2.1 ครีวเรือนเกษตรกรรมและแรงงานภาคเกษตร	31
2.2 การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร	32
2.3 แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร	32
2.4 ข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัด	34
2.5 สถาบันเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร	42
2.6 ข้อมูลจำนวนอาสาสมัครเกษตรของจังหวัด	44
2.7 ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) จังหวัด	44
2.8 ข้อมูลด้านการเกษตรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง	45
ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด	50
การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในโดย McKinsey 7-S Framework	50
การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกโดย PESTEL Analysis	54
การจัดทำ TOWS Matrix เพื่อกำหนดกลยุทธ์	60

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ส่วนที่ 4 แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดราชบุรี	63
1. วิสัยทัศน์ (Vision)	63
2. พันธกิจ (Mission)	63
3. เป้าหมายการพัฒนาด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด (Development Goals)	63
4. ตัวชี้วัดความสำเร็จตามเป้าหมายการพัฒนา	63
5. ประเด็นการพัฒนาด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด	64
6. แผนที่แสดงความสอดคล้องของแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดราชบุรี (พ.ศ. 2571 – 2575) กับแผน 3 ระดับ	68
7. ค่าเป้าหมายและตัวชี้วัดด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด (พ.ศ. 2571 - 2575)	71
8. สรุปโครงการด้านการเกษตรและสหกรณ์ที่สำคัญของจังหวัด (พ.ศ. 2571 - 2575)	74
ส่วนที่ 5 สรุปโครงการแบบย่อ (Project idea) ของโครงการด้านการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดราชบุรี	85
ภาคผนวก คำสั่งคณะกรรมการนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ระดับจังหวัด	108

สารบัญตาราง

	หน้า	
ตารางที่ 1	ทรัพยากรดิน จังหวัดราชบุรี	19
ตารางที่ 2	ปริมาณน้ำฝน ปี 2559 – 2568	20
ตารางที่ 3	อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์สูงสุด - ต่ำสุด ปี 2559 – 2568	21
ตารางที่ 4	การแบ่งเขตการปกครองของจังหวัด	23
ตารางที่ 5	จำนวนประชากรของจังหวัดราชบุรี ปี 2568	24
ตารางที่ 6	ข้อมูลจำนวนสถานศึกษาในจังหวัดราชบุรี	26
ตารางที่ 7	ข้อมูลหน่วยบริการสาธารณสุขสุขภาพจิตจังหวัดราชบุรี ปี 2568	27
ตารางที่ 8	จำนวนสถานประกอบการในจังหวัดราชบุรี จำแนกรายอำเภอ ปี พ.ศ. 2568	27
ตารางที่ 9	ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดราชบุรี (GPP) ตามราคาประจำปี จำแนกตามสาขาการผลิต	31
ตารางที่ 10	จำนวนครัวเรือนเกษตรกรของจังหวัดราชบุรี ปี 2569	31
ตารางที่ 11	การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรแยกตามรายอำเภอ จังหวัดราชบุรี	32
ตารางที่ 12	พื้นที่เกษตรกรรมในเขตชลประทาน (แยกรายอำเภอ)	33
ตารางที่ 13	พื้นที่รับประโยชน์จากขอบเขตพื้นที่การส่งน้ำในจังหวัด (แยกรายอำเภอ)	33
ตารางที่ 14	แหล่งน้ำนอกเขตชลประทาน	34
ตารางที่ 15	ด้านการปลูกพืชเศรษฐกิจของจังหวัด ปีการผลิต 2568	34
ตารางที่ 16	ไหมหัตถกรรม	35
ตารางที่ 17	ผลิตภัณฑ์ไหมเพื่อการอื่น (บริษัท สิ่งทอชาติน จำกัด)	35
ตารางที่ 18	ไหมอุตสาหกรรม	35
ตารางที่ 19	ทอผ้า	36
ตารางที่ 20	หม่อนผลสด/แปรรูปผลิตภัณฑ์	36
ตารางที่ 21	ด้านการปศุสัตว์ของจังหวัด ปี 2568	36
ตารางที่ 22	ทะเบียนเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจังหวัดราชบุรี ปี พ.ศ. 2568 (ณ มิถุนายน 2568)	36
ตารางที่ 23	ข้อมูลประมง (สัตว์น้ำ) ของจังหวัดราชบุรี ปี 2568	37
ตารางที่ 24	ข้อมูลสินค้าเกษตรที่ได้รับรองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI)	37
ตารางที่ 25	ข้อมูลมาตรฐานสินค้าเกษตรด้านพืช	38
ตารางที่ 26	ข้อมูลมาตรฐานสินค้าเกษตรด้านปศุสัตว์	38
ตารางที่ 27	ข้อมูลมาตรฐานสินค้าเกษตรด้านประมง	39
ตารางที่ 28	ข้อมูลมาตรฐานสินค้าเกษตรด้านข้าว	39
ตารางที่ 29	ข้อมูลเกษตรอินทรีย์และ PGS	39
ตารางที่ 30	ข้อมูลมาตรฐานสินค้าเกษตรด้านหม่อนไหม	39
ตารางที่ 31	สินค้า OTOP 10 อันดับแรกของจังหวัด	40
ตารางที่ 32	ข้อมูลการเพาะปลูกและร้อยละผลผลิตเก็บเกี่ยวรายเดือนของสินค้าเกษตรของจังหวัด	41
ตารางที่ 33	ประเภทสหกรณ์และจำนวนสมาชิก ปี 2569	42
ตารางที่ 34	ประเภทกลุ่มเกษตรกรและจำนวนสมาชิก ปี 2569	42
ตารางที่ 35	ปริมาณธุรกิจของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ประจำปีงบประมาณ 2568	42

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 36 รายงานฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ประจำปีงบประมาณ 2568	43
ตารางที่ 37 จำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกรจังหวัดราชบุรี	43
ตารางที่ 38 จำนวนอาสาสมัครเกษตรกรของจังหวัด	44
ตารางที่ 39 ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) จังหวัดราชบุรี	44
ตารางที่ 40 ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร เครือข่าย ด้านหม่อนไหม	45
ตารางที่ 41 จำนวนแปลงใหญ่จังหวัดราชบุรี ปี 2568	45
ตารางที่ 42 สรุปแนวทางการพัฒนารายอำเภอ	46
ตารางที่ 43 สรุปสถานการณ์โรคระบาด ความเสี่ยง และผลกระทบเชิงพื้นที่รายอำเภอ (10 อำเภอ)	47

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 แสดงอาณาเขตจังหวัดราชบุรี	18
ภาพที่ 2 แสดงแหล่งน้ำสำคัญของจังหวัดราชบุรี	22

ส่วนที่ 1 บทนำ

1. ที่มา

1.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 หมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 65 กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว มาตรา 72 กำหนดให้รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน (1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศให้เหมาะสมกับสภาพของพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน (3) จัดให้มีมาตรการกระจายการถือครองที่ดินเพื่อให้ประชาชนสามารถมีที่ทำกินได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม (4) จัดให้มีทรัพยากรน้ำที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อการอุปโภคบริโภคของประชาชน รวมทั้งการประกอบเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และอื่น ๆ มาตรา 73 กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มีมาตรการหรือกลไกที่ช่วยให้เกษตรกรประกอบเกษตรกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้ผลผลิตที่มีปริมาณและคุณภาพสูง มีความปลอดภัย โดยใช้ต้นทุนต่ำและสามารถแข่งขันในตลาดได้ และพึงช่วยเหลือเกษตรกรผู้ยากไร้ให้มีที่ทำกินโดยการปฏิรูปที่ดินหรือวิธีอื่นใด มาตรา 75 กำหนดให้รัฐพึงจัดระบบเศรษฐกิจให้ประชาชนมีโอกาสได้รับประโยชน์จากความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไปพร้อมกันอย่างทั่วถึง เป็นธรรม และยั่งยืน สามารถพึ่งพาตนเองได้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขจัดการผูกขาดทางเศรษฐกิจที่ไม่เป็นธรรม และพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของเศรษฐกิจของประชาชนและประเทศ โดยรัฐพึงส่งเสริม สนับสนุน ค้ำครอง และสร้างเสถียรภาพให้แก่ระบบสหกรณ์ประเภทต่าง ๆ และกิจการวิสาหกิจขนาดย่อมและขนาดกลางของประชาชนและชุมชน รวมถึงมาตรา 76 กำหนดให้รัฐพึงพัฒนาระบบการบริหารราชการแผ่นดินทั้งส่วนราชการ ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และงานของรัฐอย่างอื่นให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยหน่วยงานของรัฐต้องร่วมมือและช่วยเหลือในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดิน การจัดทำบริการสาธารณะ และการใช้จ่ายเงินงบประมาณมีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน

1.2 เพื่อให้การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศเป็นไปอย่างมีทิศทางและเป็นระบบ แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ฉบับนี้จึงได้กำหนดกรอบแนวทางการดำเนินงานให้สอดคล้องและยึดโยงกับ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ซึ่งมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศให้มีความ “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” อันเป็นกรอบสำคัญในการกำหนดทิศทางการพัฒนาภาคการเกษตรและสหกรณ์ให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาประเทศในระยะยาว

1.3 นอกจากนี้ ยังเป็นไปตามทิศทางการพัฒนาตาม (ร่าง) กรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 14 ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลัก คือ “เศรษฐกิจขยายตัวสูงขึ้น อย่างทั่วถึง และยั่งยืน” และกำหนดทิศทางการพัฒนาของแผน คือ การเพิ่มผลิตภาพและความสามารถในการแข่งขัน ด้วยการซ่อมและเสริมรากฐานให้มั่นคง ควบคู่ไปกับการสร้างความพร้อมและโอกาสสำหรับอนาคต ประกอบกับทิศทาง (ร่าง) กรอบแผนปฏิบัติการด้านการเกษตรและสหกรณ์ (พ.ศ. 2571 - 2575) กำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาภาคการเกษตร คือ “เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดี เกษตรไทยสู่เกษตรสมัยใหม่ที่มีมั่นคง ปลอดภัย และแข่งขันได้ ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม” โดยมุ่งปรับโครงสร้างภาคการเกษตรจากการผลิตเชิงปริมาณสู่การผลิตที่เน้นประสิทธิภาพ มูลค่าเพิ่ม และความยั่งยืน ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโลก สภาพภูมิอากาศ เทคโนโลยีดิจิทัล และโครงสร้างประชากร อย่างไรก็ตาม เนื่องจาก (ร่าง) กรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 14 และ (ร่าง) กรอบแผนปฏิบัติการด้านการเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2571 - 2575 ยังอยู่ระหว่างกระบวนการ

พิจารณาให้ความเห็นชอบตามขั้นตอนของกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ฉบับนี้ จึงอ้างอิงกรอบแนวทางตามร่างดังกล่าวเป็นหลัก และจะมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับสาระสำคัญของแผนที่ได้รับความเห็นชอบอย่างเป็นทางการต่อไป ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นในการบริหารจัดการ และคงไว้ซึ่งความสอดคล้องเชิงยุทธศาสตร์ในทุกระดับ

2. ทิศทาง นโยบาย และยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์

เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงกำหนดกรอบแนวคิดหลักในการจัดทำแผนฯ โดยมุ่งเน้นให้มีความเชื่อมโยงสอดคล้องกับนโยบาย ยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาในระดับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรและสหกรณ์ ดังนี้

2.1 ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) กำหนดวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

- 1) ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง
- 2) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน (หลัก)
- 3) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์
- 4) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม
- 5) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- 6) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

โดยมีเป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” โดยยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม โดยการประเมินผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบด้วย

- 1) ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยและสังคมไทย
- 2) ชีตความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจ และการกระจายรายได้
- 3) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ
- 4) ความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม
- 5) ความหลากหลายทางชีวภาพ คุณภาพสิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ
- 6) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการเข้าถึงการให้บริการของภาครัฐ

2.2 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (3) ประเด็นการเกษตร (พ.ศ. 2561 - 2580) ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม เป็นแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมให้มีความสอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์ในการพัฒนาประเทศที่เป็นปัจจุบัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับผลิตภัณท์มวลรวมภายในประเทศสาขาเกษตร และเพิ่มผลิภาพการผลิตของภาคเกษตรอย่างเป็นระบบ ควบคู่กับการเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร การยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของเกษตรกร ตลอดจนการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศให้เติบโตอย่างมั่นคงและยั่งยืน การดำเนินการมุ่งเน้นการปรับโครงสร้างภาคเกษตร จากการผลิตเชิงปริมาณไปสู่การผลิตสินค้าเกษตรและผลิตภัณท์เกษตรที่มีมูลค่าเพิ่มสูง โดยอาศัยศักยภาพด้านอัตลักษณ์พื้นถิ่น ความหลากหลายทางชีวภาพ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ ตลอดจนการพัฒนาระบบนิเวศการเกษตรตลอดห่วงโซ่อุปทานอย่างครบวงจร ตั้งแต่กระบวนการผลิต การแปรรูป การตลาด การบริโภค ไปจนถึงระบบโลจิสติกส์ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและความเชื่อมโยงอย่างบูรณาการ ทั้งนี้ แผนดังกล่าวมีความสอดคล้องกับ

ยุทธศาสตร์ชาติในด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม การเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ โดยมุ่งหมายให้การพัฒนาภาคเกษตรเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนในระยะยาว ประกอบด้วย 6 แผนย่อย โดยสรุป ดังนี้

2.2.1 แผนย่อยเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น

มีเป้าหมายเพื่อให้สินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นมีมูลค่าเพิ่มขึ้น ผ่านการพัฒนาและต่อยอดสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น ซึ่งครอบคลุมสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นเฉพาะพื้นที่ สินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทย สินค้าศิลปาชีพ สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ รวมถึงสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ และพืชผลเกษตรและผลไม้เขตร้อน โดยการนำจุดเด่นของอัตลักษณ์พื้นถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทยมาใช้ในการผลิตและจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีมูลค่าเพิ่มสูง รวมทั้งสินค้าที่ได้รับการรับรองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ซึ่งมีความโดดเด่นจากทำเลที่ตั้งในเขตร้อน และความหลากหลายของผลผลิตทางการเกษตรของไทยในแต่ละพื้นที่ที่มีเอกลักษณ์ และนำมาผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่น

เป้าหมาย สินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น (เฉลี่ยร้อยละ)

แนวทางการพัฒนา ประกอบด้วย

1) ส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น ด้วยการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาวัฒนธรรมและเทคโนโลยีการพัฒนาระบบการผลิตและบรรจุภัณฑ์ เพื่อให้มีสินค้าอัตลักษณ์พื้นถิ่นออกสู่ตลาดสม่ำเสมอ รวมถึงสินค้าเกษตรนอกฤดูกาล ตลอดจนส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคที่หลากหลาย

2) ส่งเสริมการพัฒนาและยกระดับความสามารถของเกษตรกรและชุมชนในการพัฒนาสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น เพื่อสร้างรายได้ให้กับเกษตรกร และผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

3) สร้างอัตลักษณ์หรือนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับแหล่งกำเนิดให้กับสินค้า สร้างความแตกต่างและโดดเด่นของสินค้าในแต่ละท้องถิ่น และสร้างตราสินค้าของเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น รวมถึงการพัฒนาระบบฐานข้อมูลเกษตรอัตลักษณ์ ตลอดจนใช้ประโยชน์จากเอกลักษณ์แต่ละพื้นที่ในการเชื่อมโยงไปสู่ภาคการผลิตอื่น เช่น การท่องเที่ยวและบริการ และส่งเสริมการบริโภคสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นในระดับประเทศ และเพื่อการส่งออกไปยังตลาดโลก

2.2.2 แผนย่อยเกษตรปลอดภัย

มีเป้าหมายเพื่อให้สินค้าเกษตรปลอดภัยมีมูลค่าเพิ่มขึ้น และผลิตภัณฑ์เกษตรปลอดภัยของไทยได้รับการยอมรับด้านคุณภาพความปลอดภัยและคุณค่าทางโภชนาการสูงขึ้น ผ่านการพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารที่มีคุณภาพมาตรฐานความปลอดภัย โดยมีกรอบการค้าระหว่างประเทศ และแนวโน้มความต้องการบริโภคสินค้าเกษตรและอาหารที่ปลอดภัย ที่ทำให้การผลิตสินค้าเกษตรและอาหารต้องมีการปรับตัวให้เข้าสู่ระบบคุณภาพมาตรฐานความปลอดภัยของอาหาร เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและภาพลักษณ์ที่ดีต่อสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องตลอดห่วงโซ่ที่มีคุณภาพและความปลอดภัย

เป้าหมายที่ 1 สินค้าเกษตรปลอดภัยมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรปลอดภัยที่ได้รับการรับรอง ได้แก่

(1) สินค้าเกษตรที่ผ่านการตรวจรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (2) สินค้าอินทรีย์ (เฉลี่ยร้อยละ)

เป้าหมายที่ 2 ผลิตภัณฑ์เกษตรปลอดภัยของไทยได้รับการยอมรับด้านคุณภาพความปลอดภัยและคุณค่าทางโภชนาการสูงขึ้น

ตัวชี้วัด ดัชนีคุณภาพและความปลอดภัย ภายใต้ดัชนีความมั่นคงทางอาหาร (อันดับของโลก ภายในปี 2570/ 2575/ 2580)

แนวทางการพัฒนา ประกอบด้วย

- 1) สนับสนุนการบริหารจัดการฐานทรัพยากรทางเกษตรและระบบการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ตลอดจนส่งเสริมการผลิตในระบบเกษตรกรรมยั่งยืน อาทิ เกษตรผสมผสาน เกษตรธรรมชาติ เกษตรอินทรีย์ เกษตรทฤษฎีใหม่ และวนเกษตร เป็นต้น เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ไม่มีการปนเปื้อนของสารเคมีอันตราย ในสินค้าเกษตรและอาหาร และสร้างความปลอดภัยและมั่นคงด้านอาหารในระดับครัวเรือน
- 2) พัฒนาระบบคุณภาพมาตรฐานความปลอดภัยและระบบการตรวจรับรองคุณภาพจากสถาบันที่มีความน่าเชื่อถือ การพัฒนาระบบฐานข้อมูลผลผลิตเกษตรปลอดภัย สถาบันเกษตรกรและเกษตรกรที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน รวมถึงการพัฒนาคุณค่าทางโภชนาการของสินค้าเกษตรและอาหาร ตลอดจนพัฒนาระบบการตรวจสอบย้อนกลับให้เป็นที่ยอมรับกับความต้องการของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ
- 3) ส่งเสริมและสนับสนุนเกษตรกร ชุมชน ท้องถิ่น รวมถึงผู้ประกอบการ ให้เข้าถึงแหล่งทุนและสามารถผลิตสินค้าเกษตรและอาหารที่มีคุณภาพมาตรฐาน ทั้งมาตรฐานที่เป็นขั้นพื้นฐานตามหลักการปฏิบัติที่ดีทางการเกษตร และพัฒนาต่อยอดไปจนถึงมาตรฐานขั้นสูง เช่น มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ เป็นต้น ตลอดจนส่งเสริมการวิจัยพัฒนาสินค้า พร้อมทั้งดูแลการผลิตอาหารภายใต้มาตรฐานความปลอดภัยและการคุ้มครองผู้บริโภคและการค้าระดับสากล
- 4) สร้างความตระหนักรู้ของผู้ผลิตและผู้บริโภคถึงความสำคัญของความปลอดภัยเพื่อสุขภาวะและโภชนาการที่เหมาะสม พัฒนาระบบฐานข้อมูลสินค้าด้านเกษตรปลอดภัย รวมถึงการส่งเสริมด้านการขยายตลาดการบริโภคสินค้าเกษตรและอาหารปลอดภัย
- 5) สนับสนุนการทำเกษตรอินทรีย์วิถีชาวบ้าน เพื่อต่อยอดสู่เกษตรอินทรีย์เชิงพาณิชย์ควบคู่กับการขยายตลาดเกษตรอินทรีย์ทั้งในและต่างประเทศ

2.2.3 แผนย่อยเกษตรชีวภาพ

มีเป้าหมายเพื่อให้สินค้าเกษตรชีวภาพมีมูลค่าเพิ่มขึ้น รวมทั้งวิสาหกิจการเกษตรจากฐานชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่นมีการจัดตั้งทุกตำบลเพิ่มขึ้น ผ่านการพัฒนาและส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มจากเกษตรชีวภาพ ซึ่งจะให้ความสำคัญต่อการสนับสนุนการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพในการผลิตและการแปรรูปสินค้าเกษตรด้วยกระบวนการทางชีวภาพ เพื่อนำไปสู่ผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูง ภายใต้ระบบการผลิตที่คำนึงถึงการทำการเกษตรที่อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เกษตรชีวภาพ ปลอดภัย และคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม

เป้าหมายที่ 1 สินค้าเกษตรชีวภาพมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรชีวภาพ (เฉลี่ยร้อยละ)

เป้าหมายที่ 2 วิสาหกิจการเกษตรจากฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นมีการจัดตั้งทุกตำบลเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด การจดทะเบียนดำเนินการของวิสาหกิจชุมชนที่เกี่ยวกับเกษตรชีวภาพ (เฉลี่ยร้อยละ)

แนวทางการพัฒนา ประกอบด้วย

- 1) สนับสนุนการใช้ประโยชน์จากการอนุรักษ์ทรัพยากรชีวภาพ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ และเชื้อจุลินทรีย์ เพื่อนำไปสู่การผลิตและขยายผลเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ตลอดจนการเชื่อมโยงไปสู่ภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ
- 2) ส่งเสริมและสนับสนุนการผลิต การแปรรูป และการพัฒนาสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์จากฐานเกษตรกรรม และฐานทรัพยากรชีวภาพ มีการยกระดับให้เกษตรกรเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจ การเกษตรขนาดกลางและเล็กบนฐานทรัพยากรชีวภาพ ตลอดจนมีการใช้ฐานจากการทำการเกษตรกรรมยั่งยืน ซึ่งเป็นระบบการผลิตที่คำนึงถึงระบบนิเวศ สภาพแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อใช้ประโยชน์ และต่อยอดไปสู่สินค้าเกษตรชีวภาพ ตลอดจนสนับสนุนให้มีการนำวัตถุดิบเหลือทิ้งทางการเกษตรมาใช้ในอุตสาหกรรมและพลังงานที่เกี่ยวข้องกับชีวภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) ส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพรให้เป็นพืชเศรษฐกิจตามความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมในแต่ละพื้นที่ มุ่งแปรรูปเพื่อป้อนในตลาดอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร สินค้าประเภทโภชนาเภสัช ผลิตภัณฑ์ประเภทเวชสำอาง และผลิตภัณฑ์กลุ่มเครื่องสำอาง รวมถึงการสร้างมูลค่าเพิ่มจากผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม

4) ส่งเสริมการทำการตลาดผ่านการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์จากเกษตรชีวภาพ ประโยชน์และสรรพคุณของสมุนไพรไทย โดยใช้โอกาสจากความต้องการของผู้บริโภคในปัจจุบันที่หันมาใส่ใจสุขภาพ และการรักษาสิ่งแวดล้อมทั้งตลาดภายในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงการพัฒนากระบวนการข้อมูลด้านเกษตรชีวภาพ

2.2.4 แผนย่อยเกษตรแปรรูป

มีเป้าหมายเพื่อให้สินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์มีมูลค่าเพิ่มขึ้น ผ่านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตรตลอดห่วงโซ่อุปทาน เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร ตลอดจนมีการสนับสนุนต่อยอดไปสู่สินค้าเกษตรขั้นสูงที่มีคุณค่าเฉพาะและผลิตภัณฑ์คุณภาพสูง

เป้าหมาย สินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์มีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์ (เฉลี่ยร้อยละ)

แนวทางการพัฒนา ประกอบด้วย

1) ส่งเสริมการพัฒนาและใช้วัตถุดิบและผลิตผลทางการเกษตรที่เชื่อมโยงไปสู่กระบวนการแปรรูปในอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีมูลค่าสูงโดยการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการผลิตตลอดห่วงโซ่อุปทานให้แก่เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร

2) ส่งเสริมการแปรรูปโดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมถึงองค์ความรู้และภูมิปัญญาที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพในการแปรรูป สร้างความแตกต่าง และเพิ่มมูลค่าในผลิตภัณฑ์และสินค้าเกษตร รวมทั้งการผลักดันเทคโนโลยีและนวัตกรรมการแปรรูปสินค้าเกษตรขั้นสูงที่มีคุณค่าเฉพาะ และผลิตภัณฑ์คุณภาพสูงที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดไปสู่การผลิตเชิงพาณิชย์

3) สนับสนุนการนำเทคโนโลยี นวัตกรรมสมัยใหม่มาใช้ในกระบวนการผลิตหลังการเก็บเกี่ยวและการแปรรูป อาทิ บรรจุก๊าซอัจฉริยะ ควบคุมคุณภาพและความปลอดภัย ติดตามผลิตภัณฑ์ระหว่างขนส่งและยืดอายุของอาหารและสินค้าเกษตรในบรรจุก๊าซ เพื่อเพิ่มมูลค่าให้แก่สินค้า

4) ส่งเสริมการสร้างตราสินค้า และขยายช่องทางการตลาดด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งให้ความสำคัญกับการสร้างเครื่องหมายทางการค้าและการปกป้องสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา

2.2.5 แผนย่อยเกษตรอัจฉริยะ ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา ดังนี้

มีเป้าหมายเพื่อให้สินค้าที่ได้จากเทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะมีมูลค่าเพิ่มขึ้น รวมทั้งผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์ม หรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะเพิ่มขึ้น ผ่านการพัฒนาศักยภาพการผลิตเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยอาศัยเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตรในรูปแบบต่าง ๆ รวมถึงการใช้และการเข้าถึงเทคโนโลยีการเกษตร เทคโนโลยีดิจิทัลและระบบข้อมูลสำหรับวางแผนการผลิต เพื่อพัฒนาเกษตรกรให้เป็นเกษตรกรอัจฉริยะ ที่สามารถนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้พัฒนาไปสู่รูปแบบฟาร์มอัจฉริยะ

เป้าหมายที่ 1 สินค้าที่ได้จากเทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด มูลค่าสินค้าที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ (เฉลี่ยร้อยละ)

เป้าหมายที่ 2 ผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด ผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ (เฉลี่ยร้อยละ)

แนวทางการพัฒนา ประกอบด้วย

1) ส่งเสริมการพัฒนาพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ปัจจัยการผลิต เครื่องจักรกลและอุปกรณ์การเกษตร รวมทั้งเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเกษตรแห่งอนาคต อาทิ เกษตรแม่นยำ เกษตรในร่มและเกษตรแนวตั้ง เพื่อนำมาใช้ในการกระบวนการผลิต และเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตการเกษตรทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ตลอดจนเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและทดแทนแรงงานภาคเกษตรที่ลดลงและเข้าสู่สังคมสูงอายุ

2) พัฒนาศักยภาพเกษตรกรในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตร การจัดการภาคเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมถึงองค์ความรู้ด้านการผลิตและการตลาดต่าง ๆ ตลอดจนการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ เทคโนโลยีดิจิทัล ฐานข้อมูลสารสนเทศทางการเกษตรต่าง ๆ เพื่อการวางแผนการเกษตร และพัฒนาเกษตรกรให้เป็นเกษตรกรอัจฉริยะที่มีขีดความสามารถในการแข่งขัน

3) สนับสนุนและส่งเสริมการทำระบบฟาร์มอัจฉริยะ โดยการถ่ายทอดและสนับสนุนให้เข้าถึงองค์ความรู้และเทคโนโลยีแก่เกษตรกรในราคาที่สามารถเข้าถึงได้ ควบคู่กับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลในการวางแผนการปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตสินค้าที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด เพื่อเพิ่มผลผลิตทางการผลิต เพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในเชิงมูลค่าและปริมาณต่อพื้นที่สูงสุด และทดแทนการผลิตดั้งเดิม

2.2.6 แผนย่อยการพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร

มีเป้าหมายเพื่อให้ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วยมีการปรับตัวเพิ่มขึ้น สถาบันเกษตรกร (สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเป้าหมาย) ที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีความเข้มแข็งในระดับมาตรฐานเพิ่มขึ้น ผ่านการสนับสนุนปัจจัยที่ก่อให้เกิดการพัฒนาเกษตรกรและภาคเกษตรให้สามารถปรับตัวไปสู่กระบวนการผลิตที่มีคุณภาพมาตรฐาน และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ เพื่อให้มีการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องและเข้มแข็ง

เป้าหมายที่ 1 ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วยมีการปรับตัวเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด ผลผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วย (เฉลี่ยร้อยละ)

เป้าหมายที่ 2 สถาบันเกษตรกร (สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเป้าหมาย) ที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีความเข้มแข็งในระดับมาตรฐานเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด สัดส่วนของจำนวนสถาบันเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่มีความเข้มแข็งในระดับมาตรฐาน ได้แก่ (1) สหกรณ์ที่มีความเข้มแข็งระดับ 1 และ 2 (2) วิสาหกิจชุมชนที่มีศักยภาพในระดับดี และ (3) กลุ่มเกษตรกรที่มีความเข้มแข็งระดับ 1 และ 2 ต่อจำนวนสถาบันเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทั้งหมด (เฉลี่ยร้อยละ)

แนวทางการพัฒนา ประกอบด้วย

1) เพิ่มประสิทธิภาพและการจัดการฐานทรัพยากรทางการเกษตร อนุรักษ์และรักษาฐานทรัพยากรทางการเกษตรที่สำคัญ เพื่อสนับสนุนการสร้างมูลค่าและความมั่นคงอาหาร อาทิ ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรดิน ให้มีความอุดมสมบูรณ์ การคุ้มครองที่ดินทางการเกษตร การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรและชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลทรัพยากรทางการเกษตร เพื่อนำมาวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับข้อมูลสารสนเทศทางการเกษตร และนำไปสู่การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรมอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก

2) สร้างความมั่นคงอาหารให้กับครัวเรือนเกษตรกรและชุมชน โดยสร้างความมั่นคงด้านอาหารและโภชนาการให้เกิดขึ้นในระดับครัวเรือน ชุมชน ท้องถิ่น และประเทศ สนับสนุนให้ชุมชนทำการเกษตรของท้องถิ่น เพื่อเป็นแหล่งอาหารของชุมชน ลดการพึ่งพาอาหารจากภายนอก ส่งเสริมการทำการเกษตรตามหลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ครัวเรือนสามารถพึ่งพาตนเองได้ และเป็นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน สนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐหรือท้องถิ่นในพื้นที่มีบทบาทดำเนินการให้เกิดความมั่นคงด้านอาหารในมิติต่างๆ รวมถึงการดูแลโภชนาการของประชาชนในทุกช่วงวัย สร้างเสถียรภาพด้านรายได้ของเกษตรกรและประชาชน เพื่อให้สามารถเข้าถึงอาหารอย่างเพียงพอและเหมาะสม รวมทั้งการมีมาตรการรองรับสำหรับผู้มีรายได้น้อยให้สามารถเข้าถึงสินค้าเกษตรและอาหารได้อย่างทั่วถึง การติดตามการเปลี่ยนแปลงของราคาอาหารและผลกระทบ

3) พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ และการเฝ้าระวังและเตือนภัยสินค้าเกษตร ส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศการเกษตรที่มีมาตรฐานและครบวงจร ทั้งเรื่องเกษตรกร ข้อมูลอุปสงค์และอุปทานสินค้าเกษตรที่มุ่งเน้นการตลาดนำการผลิต ข้อมูลพื้นที่เกษตรกรรม และข้อมูลมูลค่าสินค้าเกษตร รวมทั้งการพัฒนาระบบติดตามเฝ้าระวังและวางระบบเตือนภัย และกลไกการจัดการปัญหาที่อาจเกิดขึ้นกับสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ในมิติต่าง ๆ ทั้งด้านอุปสงค์และอุปทาน อาทิ เสถียรภาพราคาสินค้า ภาวะเปียบ การค้าระหว่างประเทศ ภัยพิบัติธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ความมั่นคงอาหาร โดยกำหนดมาตรการรองรับ มาตรการเตือนภัย มาตรการการปรับตัว ระบบสำรองอาหารในภาวะวิกฤต และการประกันความเสี่ยงให้ทันกับสถานการณ์ รวมทั้งให้เกษตรกรและผู้ใช้ประโยชน์สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย ตลอดจนเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพ วิเคราะห์แนวโน้มการผลิตสินค้าเกษตร

4) ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกร เพื่อสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างวิสาหกิจชุมชนและสหกรณ์ รวมถึงเชื่อมโยงไปถึงผู้ประกอบการ ภาคเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนาด้านการผลิตและด้านการตลาดของสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ รวมทั้งสนับสนุนการขยายเครือข่ายธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนและสหกรณ์ และสนับสนุนให้มีโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุนภายใต้เงื่อนไขที่ผ่อนปรนมากขึ้น เพื่อยกระดับการพัฒนาเกษตรกรไปสู่การเป็นผู้ประกอบการเกษตรที่มีความเข้มแข็ง ตลอดจนการให้มีกลไกในการดูแลให้เกษตรกรได้รับประโยชน์จากการรวมกลุ่มและการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรอย่างแท้จริง

5) วิจัยพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมสนับสนุนภาคเกษตร สนับสนุนและส่งเสริมการวิจัยพื้นฐาน รวมถึงการวิจัยเชิงประยุกต์ในด้านต่างๆ เพื่อรองรับการพัฒนาการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ทั้งในส่วนของการวิจัยการผลิต เทคโนโลยีการเกษตร เครื่องจักรกลและอุปกรณ์การเกษตร รวมถึงเทคโนโลยีและนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ที่รองรับกับบริบทการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อภาคเกษตร และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในเชิงพาณิชย์ พัฒนาศักยภาพเกษตรกรในการเข้าถึงองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านการผลิตและการตลาด เทคโนโลยีดิจิทัล และข้อมูลสารสนเทศ โดยใช้ประโยชน์จากศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในท้องถิ่น เพื่อพัฒนาการผลิตและยกระดับเป็นผู้ประกอบการธุรกิจเกษตร

6) พัฒนาคุณภาพมาตรฐานสินค้าและผลิตภัณฑ์ ยกระดับการผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพมาตรฐาน สอดคล้องกับความต้องการของตลาดหรือกลุ่มผู้บริโภค รวมทั้งจัดให้มีระบบการตรวจรับรองคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรอย่างเพียงพอ มีขั้นตอนการตรวจสอบที่รวดเร็ว และมีราคาเหมาะสมรวมถึงการวางระบบตรวจสอบย้อนกลับ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภค

7) ส่งเสริมด้านการตลาดสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์การเกษตร โดยใช้เทคโนโลยีและเครื่องมือต่าง ๆ ในการส่งเสริมและขยายตลาดสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์เกษตรในรูปแบบต่าง ๆ โดยการใช้สื่อแบบดั้งเดิมและบนอินเทอร์เน็ตทั้งในและต่างประเทศ การจัดนิทรรศการและงานแสดงสินค้า การรณรงค์ให้ความรู้ความเข้าใจถึงคุณค่าหรือเรื่องราวของสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ และการสร้างตราสินค้าไทยให้เป็นที่ยอมรับระดับสากล รวมทั้งสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมและแนวคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้มีความสวยงาม โดยคำนึงถึงประโยชน์ต่อการใช้งาน ความต้องการของผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อมตลอดจนยกระดับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาทั้งในและต่างประเทศตลอดห่วงโซ่การผลิต

8) อำนวยความสะดวกทางการค้าและพัฒนาระบบโลจิสติกส์การเกษตร เพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการทางการค้าและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการให้มีความรวดเร็วและไม่เป็นภาระค่าใช้จ่ายในการทำธุรกรรมทางการค้า รวมทั้งการพัฒนาด้านโลจิสติกส์การเกษตร เพื่อลดการสูญเสียระหว่างขนส่งลดขั้นตอนและระยะเวลาในการส่งสินค้า ตลอดจนเตรียมความพร้อมของสถานที่เก็บรวบรวม/รักษาคุณภาพสินค้าและผลิตภัณฑ์เกษตรที่ได้คุณภาพและมาตรฐาน

2.3 (ร่าง) กรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 14 (พ.ศ. 2571 - 2575)

สืบเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) กำลังจะสิ้นสุดระยะเวลาการบังคับใช้ในเดือนกันยายน พ.ศ. 2570 สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) จึงได้ดำเนินการยกร่างกรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 14 (พ.ศ. 2571 - 2575) เพื่อเป็นแผนระดับ 2 ในการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศให้มีความต่อเนื่องและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (ร่าง) กรอบแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 14 จัดทำขึ้นภายใต้สภาวะการณ์โลกและภายในประเทศที่มีความผันผวนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นการก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัย ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีแบบก้าวกระโดด และความท้าทายด้านภูมิรัฐศาสตร์และสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนแนวทางการพัฒนาจากการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า สู่การจัดโครงสร้างพื้นฐานและกลไกเชิงระบบภายใต้แนวคิดหลัก (Theme) คือ “การเพิ่มผลิตภาพและความสามารถในการแข่งขัน ด้วยการซ่อมและเสริมรากฐาน เพื่อสร้างอนาคต” ทั้งนี้ ปัจจุบันยังอยู่ในระหว่างการดำเนินการกระบวนการจัดทำแผนให้แล้วเสร็จ เพื่อให้แผนพัฒนาฯ ดังกล่าว เป็นแผนที่เกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง (สศช.) จึงได้กำหนดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อรวบรวมข้อมูล ข้อเสนอแนะ และสร้างแนวร่วมในการขับเคลื่อนประเทศสู่เป้าหมายการเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ในระยะต่อไปโดยสรุปสาระสำคัญของ (ร่าง) กรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 14 (พ.ศ. 2571 - 2575)

1. วัตถุประสงค์

เศรษฐกิจขยายตัวสูงขึ้น อย่างทั่วถึง และยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับคุณภาพการเติบโตที่ลดความเปราะบางและไม่เพิ่มความเหลื่อมล้ำ ซึ่งได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาหลัก ดังนี้

- 1) เศรษฐกิจขยายตัวสูงขึ้น จากการยกระดับผลิตภาพการผลิตและบริการผ่านการลงทุนในเทคโนโลยีและนวัตกรรม การยกระดับคุณภาพและทักษะฝีมือแรงงาน และการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคธุรกิจ
- 2) ประชาชนมีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์จากการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างทั่วถึง ความเหลื่อมล้ำลดลงในทุกมิติ โดยประชาชนทุกกลุ่มมีโอกาสดำเนินงาน มีรายได้ที่มั่นคง และเข้าถึงระบบสวัสดิการอย่างเป็นธรรม
- 3) เศรษฐกิจเติบโตอย่างยั่งยืน ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เกิดสมดุลและการพัฒนาที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นองค์รวมระหว่างทางเติบโตทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

2. อิมการพัฒนา (Theme)

การเพิ่มผลิตภาพและความสามารถในการแข่งขัน ด้วยการซ่อมและเสริมรากฐานให้มั่นคง ควบคู่ไปกับการสร้างความพร้อมและโอกาสสำหรับอนาคต ทั้งนี้ เพื่อเพิ่มความพร้อมของประเทศในการรับมือกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคต อันจะนำไปสู่การขับเคลื่อนการเจริญเติบโตของประเทศให้มีคุณภาพ มีส่วนร่วมและยั่งยืนต่อไป

3. หลักคตินำทาง (Guiding Principles) : ประกอบด้วย 4 ประการ ดังนี้

- 1) การมุ่งยกระดับผลิตภาพของประเทศ (Productivity)
- 2) การสร้างประโยชน์อย่างทั่วถึงแก่ประชาชน (Inclusivity)
- 3) การเสริมสร้างความสามารถในการปรับตัว (Adaptability) ให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกมิติ

- 4) การสร้างภูมิคุ้มกันและความมั่นคง (Immunity) ให้สามารถรองรับต่อความผันผวนและแรงปะทะจากภายนอก โดยคำนึงถึงความสมดุลระหว่างความสามารถในการแข่งขัน ความร่วมมือระหว่างประเทศ และการพึ่งพาตนเอง ทั้งนี้ เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดลำดับของสิ่งที่ต้องดำเนินการ

4. เสาหลักการพัฒนา ดังนี้

เสาหลักที่ 1 : การพลิกโฉมโครงสร้างเศรษฐกิจ (Transform the Economy)

เสาหลักที่ 2 : การปฏิรูปภาครัฐ (Reform the Public Sector)

เสาหลักที่ 3 : การยกระดับทุนมนุษย์ (Upgrade Human Capital)

เสาหลักที่ 4 : การบริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน (Sustain Resources and the Environment)

เสาหลักที่ 5 : การถ่ายทอดและลงทุนในวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรม (Transfer and Invest in Research, Technology and Innovation)

2.4 นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2566 – 2570)

เป็นทิศทางการดำเนินการป้องกัน แจ่งเตือน แก้ไข หรือระงับยับยั้งภัยคุกคามเพื่อธำรงไว้ซึ่งความมั่นคงแห่งชาติ โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของหน่วยงานรัฐและภาคส่วนต่าง ๆ ในการประมวลวิเคราะห์ และเสนอแนะนโยบายและแผนความมั่นคงทั้ง 17 ด้าน ภายใต้กรอบความคิดความมั่นคงแบบองค์รวม (Comprehensive Security) และความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security) เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงของบริบทความมั่นคงในระดับโลกที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ด้านปัญหาความมั่นคงทางอาหารและน้ำ ประชากรโลกมีแนวโน้มเผชิญภาวะอดอยากและขาดสารอาหารเพิ่มขึ้น ราคาอาหารมีแนวโน้มอยู่ในระดับสูง เนื่องจากผู้ผลิตไม่สามารถผลิตอาหารทันกับความต้องการทั่วโลกที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ประกอบกับสถานการณ์ด้านความมั่นคงทางน้ำของโลกในระยะยาวยังคงน่ากังวล ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงแหล่งน้ำและอาหารที่ปลอดภัยและเพียงพอต่อความต้องการ ย่อมเพิ่มความรุนแรงของปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมและนำไปสู่ความขัดแย้งที่ขยายตัวเป็นวงกว้าง

2.5 นโยบายรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีนายอนุทิน ชาญวีรกูล นายกรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 29 กันยายน 2568 สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

- 1) การปรับโครงสร้างและยกระดับภาคเกษตรกรรม (Structural Transformation) มุ่งเน้นการเปลี่ยนผ่านภาคการเกษตรไทยให้ก้าวทันความเปลี่ยนแปลงของโลก

- 1.1) การเปลี่ยนจาก “ปริมาณ” ไปสู่ “มูลค่า” : วางรากฐานเพื่อยกระดับการผลิตที่เน้นมูลค่าเพิ่ม แทนการผลิตเชิงปริมาณเพียงอย่างเดียว

1.2) การขับเคลื่อนเกษตรอัจฉริยะ (Smart Agriculture) : นำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเพิ่มผลผลิต ลดความเสี่ยงจากความผันผวนของภัยธรรมชาติ และสร้างมาตรฐานความปลอดภัยของอาหารให้เป็นที่ยอมรับ

1.3) การพัฒนาเกษตรกรรมใหม่ : ส่งเสริมวิถีเกษตรกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อเตรียมความพร้อมเกษตรกรรมสู่การเป็น "เกษตรกรรมใหม่" ที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล

2) นโยบายเศรษฐกิจเกษตรและการคุ้มครองผู้ผลิต มุ่งเน้นการสร้างรายได้ที่มั่นคงและแก้ปัญหาหนี้สินให้เกษตรกร

2.1) การบริหารจัดการราคาสินค้าเกษตร : รักษาระดับราคาผลผลิตให้อยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม ควบคู่กับการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันให้แก่เกษตรกรและชุมชน

2.2) การลดรายจ่ายด้วยพลังงานทางเลือก : สนับสนุนการติดตั้งระบบผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ (Solar Cell) ในกิจกรรมทางการเกษตรเพื่อลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มรายได้สุทธิ

2.3) มาตรการได้ตอบและรองรับผลกระทบทางการค้า : ดำเนินการเชิงรุกเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากมาตรการภาษีของต่างประเทศ (โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา) การสกัดกั้นการสวมสิทธิ์ถิ่นกำเนิดสินค้า และการป้องกันการทุ่มตลาดสินค้าเกษตรจากต่างประเทศ

3) การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตร เน้นการสร้างภูมิคุ้มกันและความยั่งยืนในพื้นที่เกษตร

3.1) มาตรการแก้ปัญหา PM_{2.5} : กำหนดมาตรการห้ามนำเข้าสินค้าเกษตรที่มีกระบวนการผลิตจากการเผาในประเทศเพื่อนบ้าน และเข้มงวดกับการลดการเผาในพื้นที่เกษตรกรรมภายในประเทศ

3.2) การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ : พัฒนาระบบน้ำให้มีคุณภาพและเพียงพอต่อการประกอบเกษตรกรรม พร้อมทั้งเร่งพัฒนาเครื่องมือเตือนภัยพิบัติในพื้นที่เสี่ยงเพื่อลดความสูญเสียของเกษตรกรรม การจัดการที่ดินทำกิน : บริหารจัดการที่ดินรัฐเพื่อให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงสิทธิในการทำกินได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ตามความเหมาะสมของสภาพพื้นที่

4) การพัฒนาศักยภาพมนุษย์และเทคโนโลยีดิจิทัล

4.1) การเพิ่มทักษะ (Reskill/Upskill) : ใช้กลไกความร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชนในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาเพิ่มทักษะการเรียนรู้ใหม่ ๆ ให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงนวัตกรรมในราคาที่ยอมรับได้

4.2) การพัฒนารัฐบาลดิจิทัล : บูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานราชการเพื่ออำนวยความสะดวกและให้บริการแก่เกษตรกรอย่างมีประสิทธิภาพและโปร่งใส

5) การสืบสานและต่อยอดงานพัฒนาตามแนวพระราชดำริ

5.1) ความยั่งยืนของทรัพยากร : รัฐบาลให้ความสำคัญกับการสืบสานและต่อยอดโครงการพระราชดำริ เพื่อเป็นแนวทางหลักในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

2.6 ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579)

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้จัดทำยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) เพื่อเป็นกรอบการพัฒนาการเกษตรของประเทศในระยะยาว ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) แผนปฏิรูปของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ตามวาระการพัฒนาของโลก โดยยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) มุ่งในการเสริมจุดแข็งและแก้ไขจุดอ่อนให้เอื้อต่อการพัฒนาภาคการเกษตรในระยะยาว เพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ “เกษตรกร มั่นคง ภาคการเกษตรมั่นคง ทรัพยากรการเกษตรยั่งยืน” โดยมียุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร โดยสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร Smart Farmer, Smart Group, Smart Enterprise เสริมสร้างความภาคภูมิใจและความมั่นคงในอาชีพเกษตรกรรม บริหารจัดการแรงงานภาคเกษตรโดยนวัตกรรมการและเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้

ยุทธศาสตร์ที่ 2 เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตร โดยพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตและคุณภาพมาตรฐานสินค้า และส่งเสริมการเกษตรตลอดโซ่อุปทานสอดคล้องกับความต้องการของตลาด

ยุทธศาสตร์ที่ 3 เพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการขับเคลื่อนเกษตรให้สอดคล้องกับไทยแลนด์ 4.0 บริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเกษตร และพัฒนาผลงานวิจัยด้านการเกษตรนำไปสู่การผลิตนวัตกรรมเชิงพาณิชย์

ยุทธศาสตร์ที่ 4 บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรอย่างยั่งยืน และฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรการเกษตรให้สมดุลและยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ โดยพัฒนาบุคลากรเป็น Smart Officer และ Smart Researcher เชื่อมโยงระบบการทำงานของทุกหน่วยงานในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และปรับปรุงและพัฒนากฎหมายด้านการเกษตร

2.7 (ร่าง) กรอบแผนปฏิบัติการด้านการเกษตรและสหกรณ์ (พ.ศ. 2571 - 2575)

1) วิสัยทัศน์ “เกษตรกรรมมีคุณภาพชีวิตที่ดี เกษตรไทยสู่เกษตรสมัยใหม่ที่มั่นคง ปลอดภัย และแข่งขันได้ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม”

2) ประเด็นการพัฒนา แบ่งออกเป็น 4 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นการพัฒนาที่ 1 : เสริมสร้างศักยภาพเกษตรกร สถาบันเกษตรกร และผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรให้เข้มแข็งอย่างยั่งยืน

ประเด็นการพัฒนาที่ 2 : ยกระดับการผลิตสู่เกษตรอัจฉริยะ ปลอดภัย และยั่งยืน

ประเด็นการพัฒนาที่ 3 : การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรมูลค่าสูงด้วยแปรรูปและการตลาด

ประเด็นการพัฒนาที่ 4 : การพัฒนาระบบนิเวศทางการเกษตรเพื่อความมั่นคง

3) ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

3.1) อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาเกษตร เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 4.5 ต่อปี

3.2) ผลผลิตทางการผลิตของภาคเกษตร เพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 1.2 ต่อปี

3.3) ดัชนีความผาสุกของเกษตรกรเพิ่มขึ้น อยู่ในระดับ ภายในปี 2575

3.4) รายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนเกษตรกร ไม่ต่ำกว่า บาท/ครัวเรือน ภายในปี 2575

4) ประเด็นการพัฒนา/เป้าหมาย/แนวทางการพัฒนา/ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

ประเด็นการพัฒนาที่ 1 : เสริมสร้างศักยภาพเกษตรกร สถาบันเกษตรกร และผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรให้เข้มแข็งอย่างยั่งยืน

เป้าหมาย : เกษตรกรสามารถบริหารจัดการด้านการเกษตรของตนเองได้ มีรายได้ที่มั่นคง และสถาบันเกษตรกรเป็นกลไกทางธุรกิจที่เข้มแข็ง

แนวทางการพัฒนา

1) พัฒนาทักษะให้แก่เกษตรกรอย่างทั่วถึง

2) พัฒนาและยกระดับผู้ประกอบการธุรกิจเกษตร

3) สนับสนุนการเข้าถึงปัจจัยการผลิตทางการเกษตร

4) เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันเกษตรกร

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

- 1) ผลผลิตภาพแรงงานภาคการเกษตร (มูลค่า GDP ภาคเกษตร/จำนวนแรงงานภาคเกษตร) เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ร้อยละ ต่อปี
- 2) สหกรณ์มีความเข้มแข็งระดับ 1 และ 2 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 55 ภายในปี 2575
- 3) วิสาหกิจชุมชนที่มีศักยภาพในระดับดี ไม่น้อยกว่าร้อยละ 40 ภายในปี 2575
- 4) กลุ่มเกษตรกรที่มีความเข้มแข็งในระดับที่ 1 และ 2 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 40 ภายในปี 2575
- 5) จำนวนผู้ประกอบการธุรกิจเกษตร เพิ่มขึ้นอย่างน้อยปีละ ราย
- 6) เกษตรกรได้รับสิทธิทำประโยชน์ในที่ดิน จำนวน รายต่อปี
- 7) สัดส่วนหนี้สินต่อทรัพย์สินเกษตรกรลดลง ลดลงร้อยละ ภายในปี 2575

ประเด็นการพัฒนาที่ 2 : ยกระดับการผลิตสู่เกษตรอัจฉริยะ ปลอดภัย และยั่งยืน

เป้าหมาย : มีระบบการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม (Smart Agriculture) สร้างผลผลิตที่ได้มาตรฐานความปลอดภัยสูง (Safety) และใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อรักษาสินค้าสิ่งแวดล้อม (Sustainability)

แนวทางการพัฒนา

- 1) พัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
- 2) ยกระดับกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร
- 3) ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูง
- 4) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการอุปสงค์และอุปทาน
- 5) ยกระดับมาตรฐานและพัฒนาระบบตรวจสอบย้อนกลับสินค้าเกษตรและอาหาร

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

- 1) พื้นที่การเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ... ของพื้นที่เกษตรทั้งหมด
- 2) พื้นที่การเกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานอินทรีย์ เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ... ของพื้นที่เกษตรทั้งหมด
- 3) อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรอินทรีย์ เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ... ต่อปี
- 4) ผลผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วย เพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ ... ต่อปี

ประเด็นการพัฒนาที่ 3 : การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรมูลค่าสูงด้วยการแปรรูปและการตลาด (Value-Added) เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลก

แนวทางการพัฒนา

- 1) ยกระดับการแปรรูปสินค้าเกษตรจากขั้นต้นสู่อุตสาหกรรมเกษตรมูลค่าสูง
- 2) การตลาดเชิงรุก
- 3) พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเอกลักษณ์ไทย

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

- 1) อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรแปรรูปและอาหาร เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ... ต่อปี
- 2) สัดส่วนของมูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ต่อมูลค่าการส่งออกสินค้าทั้งหมด / มูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ / ดุลการค้าสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์เกินดุล เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ... ต่อปี

ประเด็นการพัฒนาที่ 4 : การพัฒนาระบบนิเวศทางการเกษตรเพื่อความมั่นคง

เป้าหมาย : ภาคการเกษตรใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โครงสร้างพื้นฐานครอบคลุม และประเทศมีความมั่นคงทางด้านอาหาร

- 1) การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) การสร้างความมั่นคงด้านอาหาร
- 3) การพัฒนาระบบโลจิสติกส์สินค้าเกษตรครบวงจร
- 4) การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศทางการเกษตร
- 5) การส่งเสริมและต่อยอดการวิจัยและพัฒนาด้านการเกษตร
- 6) การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทั้งในและต่างประเทศ
- 7) การพัฒนากฎระเบียบให้เอื้อต่อการพัฒนาภาคการเกษตร
- 8) ควบคุมดูแลการลักลอบนำเข้าและการสวมสิทธิ์สินค้าเกษตรอย่างเป็นระบบ

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

- 1) ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกทางการเกษตรลดลง ร้อยละ ... ภายในปี 2575
- 2) พื้นที่เกษตรเข้าถึงแหล่งน้ำชลประทานเพิ่มขึ้น (รวมนอกและในเขตชลประทาน) จำนวน ... ไร่ ภายในปี 2575
- 3) พื้นที่เกษตรกรรมได้รับการบริหารจัดการด้วยเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดินให้เกิดความสมดุล และยั่งยืน ไม่น้อยกว่า ... ล้านไร่ ภายในปี 2575
- 4) สัดส่วนงานวิจัยเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการเกษตรที่มีการนำไปใช้ประโยชน์เทียบกับงานวิจัยที่แล้วเสร็จ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ต่อปี
- 5) ความไม่มั่นคงทางอาหารในระดับบุคคลลดลง น้อยกว่าร้อยละ ... ในปี 2575

2.8 นโยบายสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ร้อยเอกธรรมนัส พรหมเผ่า รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มอบนโยบายการขับเคลื่อนงานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดังนี้

2.6.1 วิสัยทัศน์และภารกิจหลักในระยะเร่งด่วน

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มุ่งเน้นการปฏิบัติงานเชิงรุกเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร โดยมีเป้าหมายสูงสุดคือการสร้างความมั่นคงด้านรายได้ที่ยั่งยืน ทั้งนี้ ได้กำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาเร่งด่วนของประเทศตามนโยบายของรัฐบาลใน 4 มิติสำคัญ ประกอบด้วย

- 1) ด้านเศรษฐกิจ : มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหารายได้เกษตรกรตกต่ำและภาระหนี้สินครัวเรือน โดยถือเป็นวาระเร่งด่วนเพื่อฟื้นฟูเสถียรภาพทางเศรษฐกิจให้กลับคืนสู่ภาวะปกติ
- 2) ด้านสังคม : เสริมสร้างความเข้มแข็งแก่สถาบันครอบครัวและชุมชน เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดรวมถึงอาชญากรรมที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคง
- 3) ด้านความมั่นคง : บูรณาการการทำงานเพื่อป้องกันการลักลอบนำเข้าสินค้าเกษตรผิดกฎหมาย และการค้าผิดกฎหมายตามแนวชายแดน พร้อมทั้งส่งเสริมบทบาทหน่วยงานความมั่นคงในการสนับสนุนภารกิจพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน
- 4) ด้านภัยธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม : ปรับปรุงระบบบริหารจัดการน้ำและระบบเตือนภัยให้มีมาตรฐานสากล เพื่อรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) ที่มีความรุนแรงและคาดการณ์ได้ยาก

2.6.2 หลักการปฏิบัติงานและนโยบายขับเคลื่อนภาคการเกษตร

มีนโยบายสำคัญที่มุ่งมั่นที่จะพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ สร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติพระราชกรณียกิจของสถาบันพระมหากษัตริย์ และดำเนินงานตามแนวพระราชดำริอย่างต่อเนื่อง และสานต่อนโยบายเดิม 6 นโยบายและเร่งขับเคลื่อน 3 นโยบายเร่งด่วน ดังนี้

1) สานต่อนโยบายเดิม

1.1) เร่งรัดการจัดที่ดินทำกินให้กับเกษตรกร

- ขยายผลการยกระดับเอกสารสิทธิให้เป็นโฉนดเพื่อการเกษตร ยกระดับโครงสร้างพื้นฐาน

ในเขตปฏิรูปที่ดิน

1.2) ยกระดับศักยภาพของเกษตรกร/สถาบันเกษตรกรให้เข้มแข็ง

- ส่งเสริมเกษตรกร/สถาบันเกษตรกรเป็นผู้ให้บริการทางการเกษตรครบวงจร

1.3) บริหารจัดการน้ำทั้งระบบ

- บริหารจัดการทั้งน้ำท่วม น้ำแล้ง และการเติมน้ำในเขื่อน

1.4) จัดการทรัพยากรทางการเกษตร

- การทำเกษตรที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อม (Go Green)
- วางแผนและมีมาตรการเชิงรุก เมื่อประสบภัยพิบัติ

1.5) ยกระดับสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง

- การผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพได้มาตรฐานตรงกับความต้องการของตลาด

1.6) การทำสงครามสินค้าเกษตรเถื่อน

- ปราบปรามการลักลอบนำเข้าสินค้าเกษตรผิดกฎหมาย

2) การขับเคลื่อนนโยบายเร่งด่วน

2.1) สร้างรายได้

- ปรับเปลี่ยนพื้นที่ปลูกข้าวนาปรังเป็นข้าวโพดเลี้ยงสัตว์/พืชตระกูลถั่ว
- สร้างรายได้จากเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร

2.2) สร้างตลาด

- ขยายตลาดสินค้าเกษตรทั้งในประเทศและต่างประเทศ
- เชื่อมโยงสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์กับการท่องเที่ยว

2.3) สร้างโอกาส

- ยกระดับทักษะทั้ง Reskill และ Upskill ของเกษตรกรให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

2.9 เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาภาค พ.ศ. 2566 – 2570

ภาคกลาง

แนวทางการพัฒนาภาคกลางได้พิจารณาถึงความเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) พร้อมทั้งพิจารณา โอกาส ศักยภาพ ปัญหา และข้อจำกัดของภาค เพื่อพัฒนาไปสู่การเป็น “ฐานการผลิตสินค้าและบริการมูลค่าสูง” โดยใช้ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจภายในภาคให้มีการเจริญเติบโตได้อย่างเต็มศักยภาพ และการแสวงหาโอกาสการนำความรู้ ทักษะ เทคโนโลยี และนวัตกรรมมาช่วยขับเคลื่อนการพัฒนา โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1. ยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปที่มีมูลค่าเพิ่มสูงได้มาตรฐานระดับสากล โดยมีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ ดังนี้

1) ส่งเสริมการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี นวัตกรรมและคลังข้อมูลการเกษตร ในการวางแผน พัฒนา ผลผลิตและประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ และความต้องการของตลาดที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของ ตลาด อาทิ อุตสาหกรรมอาหารเพื่อสุขภาพ และอุตสาหกรรมสมุนไพร และเพื่อประกอบการวางแผน การดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม ไปสู่การผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตรที่มีมูลค่าเพิ่มสูง

2) ใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยจากหน่วยงานวิจัย มหาวิทยาลัยและสถาบันอาชีวศึกษา ภาคเอกชน และภาคีต่าง ๆ เพื่อให้ผลผลิตทางการเกษตรของภาคได้รับการยอมรับและมีชื่อเสียงทั้งด้านคุณภาพและมาตรฐานทัดเทียมมาตรฐานสากล ตลอดจนมีการใช้ทรัพยากรในการผลิตเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มอย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้ความสำคัญกับการนำแนวปฏิบัติด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนมาประยุกต์ใช้ตลอดกระบวนการผลิต แปรรูป และพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร

3) ส่งเสริมการบริโภคสินค้าเกษตรและสินค้าเกษตรแปรรูปที่ได้คุณภาพ ด้วยการรณรงค์ และส่งเสริมให้ผู้บริโภคมีความตระหนัก เลือกใช้และบริโภคสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปที่ปลอดภัย มีคุณภาพสูง และได้มาตรฐานเพื่อกระตุ้นให้เกิดตลาดสินค้าคุณภาพในวงกว้างอย่างทั่วถึง ซึ่งจะเป็นแรงผลักดันสำคัญที่จะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนรูปแบบ วิธีการผลิตสินค้าเกษตรที่คำนึงถึงความปลอดภัยต่อผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม ซึ่งท้ายที่สุดจะส่งผลให้เกิดการขยายผลเพื่อพัฒนาคุณภาพการทำการเกษตรไปสู่มาตรฐาน ความปลอดภัยในระดับสากลต่อไป

4) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสินค้าเกษตรตลอดห่วงโซ่มูลค่าด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล โดยการสร้างปัจจัยแวดล้อมที่จะเอื้อและจูงใจให้ภาคเอกชนเข้ามาร่วมลงทุนพัฒนาตลาดกลางภูมิภาค/ตลาดในชุมชน รวมถึงการพัฒนาช่องทางตลาดออนไลน์สินค้าเกษตร และพัฒนาตลาดค้าส่งค้าปลีกสินค้าเกษตรที่สำคัญในพื้นที่เพื่อนำไปสู่การเป็นศูนย์รวบรวมและกระจายสินค้าเกษตรของประเทศและรองรับการเติบโตของธุรกิจ e-Commerce

5) บริหารจัดการพื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง น้ำท่วมซ้ำซากทางการเกษตร เพื่อลดความเสี่ยง จากการสูญเสียผลผลิตทางการเกษตร โดยพัฒนาแพลตฟอร์มและแอปพลิเคชันสำหรับการเข้าถึงคลังข้อมูลต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ เพื่อรายงานสถานการณ์ประจำปี รายเดือน และรายสัปดาห์ให้เกษตรกรและชุมชนในพื้นที่ใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนในการรับมือกับสถานการณ์ได้อย่างเท่าทัน

2. ส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวสำคัญและแหล่งท่องเที่ยวชุมชนให้เป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวคุณภาพ โดยมีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ ดังนี้

- 1) ส่งเสริมการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวคุณภาพที่เป็นศักยภาพของพื้นที่
- 2) ส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม
- 3) บริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว (Carrying Capacity)
- 4) ยกระดับความสามารถของผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว และสถานประกอบการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน
- 5) ส่งเสริมบทบาทของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวสีเขียว

3. พัฒนาระบบบริการส่งเสริมสุขภาพและการให้บริการทางการแพทย์ที่มีศักยภาพในการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้ได้มาตรฐานในระดับสากล โดยมีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ ดังนี้

- 1) ส่งเสริมการลงทุนอุตสาหกรรมทางการแพทย์ และยกระดับการให้บริการทางการแพทย์แบบครบวงจร
- 2) ส่งเสริมศักยภาพและความเป็นเลิศทางการรักษาของสถานพยาบาล
- 3) ส่งเสริมบริการสุขภาพบนฐานภูมิปัญญาและเอกลักษณ์ของพื้นที่
- 4) พัฒนาผลิตภัณฑ์สุขภาพให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสากลและเป็นที่ต้องการในตลาด
- 5) ส่งเสริมให้สถาบันการศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาการวิจัยและพัฒนาบุคลากร

4. พัฒนาเมือง เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนและเมืองชายแดน รวมทั้งพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคกลาง – ตะวันตกให้เป็นศูนย์กลางการกระจายความเจริญทางเศรษฐกิจของภาคกลาง โดยมีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ ดังนี้

- 1) เร่งดำเนินการวางแผนพัฒนารูปแบบและบริหารจัดการพื้นที่เมืองเพื่อรองรับการขยายตัวในอนาคต
- 2) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่ออำนวยความสะดวกในการคมนาคมและการขนส่งสินค้า
- 3) ดำเนินการพัฒนาตามแผนพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคกลาง-ตะวันตก (CWEC)

5. พัฒนาและยกระดับความสามารถในการแข่งขันของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคตของภาคกลาง โดยมีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ ดังนี้

- 1) เตรียมความพร้อมให้ผู้ประกอบการรายย่อยในอุตสาหกรรมยานยนต์สันดาปภายในให้สามารถปรับตัวสู่การเป็นส่วนหนึ่งของห่วงโซ่อุปทานอุตสาหกรรมยานยนต์อนาคตในประเทศที่เชื่อมโยงกับห่วงโซ่การผลิตระดับโลก
- 2) ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายและพันธมิตรธุรกิจ ระหว่างผู้ประกอบการรายใหญ่ที่มีศักยภาพในอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคตของภาคกลาง กับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในห่วงโซ่
- 3) สนับสนุนให้ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ที่มีศักยภาพของพื้นที่สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากแหล่งทุน เทคโนโลยี และนวัตกรรม
- 4) ส่งเสริมและพัฒนากิจการธุรกิจสตาร์ทอัพให้เกิดขึ้นในพื้นที่

6. พื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยมีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ ดังนี้

- 1) บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีศักยภาพโดยท้องถิ่นและชุมชน
- 2) บริหารจัดการน้ำในเขตลุ่มน้ำที่สำคัญของภาคกลาง
- 3) ปรับแนวทางการผลิตและบริโภคสู่ความยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- 4) บริหารจัดการการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และจัดการของเหลือจากการผลิตและการบริโภคในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ

2.10 (ร่าง) แผนพัฒนาจังหวัดราชบุรี พ.ศ. 2571–2575 (ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2571)

ร่างแผนพัฒนาจังหวัดราชบุรี พ.ศ. 2571–2575 มีเป้าหมายการพัฒนา “เมืองเกษตรมูลค่าสูง ท่องเที่ยวสร้างสรรค์ สังคมคุณภาพ” ประกอบด้วย 4 ประเด็นการพัฒนา ดังนี้

ประเด็นการพัฒนาที่ 1 การพัฒนาเศรษฐกิจให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ จากฐานการเกษตรและการท่องเที่ยว มุ่งเน้นการยกระดับเศรษฐกิจจังหวัดราชบุรีให้เติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน โดยใช้จุดแข็งและศักยภาพที่มีอยู่เป็นฐานในการพัฒนา ภายใต้แนวคิด "เศรษฐกิจมูลค่าสูง" (High Value Economy) ที่เปลี่ยนจากการผลิตและบริการที่เน้นปริมาณไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มและคุณภาพ โดยบูรณาการ 4 เสาหลักทางเศรษฐกิจของจังหวัด ได้แก่ ภาคเกษตรกรรม ภาคการท่องเที่ยว ภาคอุตสาหกรรม และภาคการค้าและบริการ ให้เชื่อมโยงและเสริมซึ่งกันและกันเป็นระบบนิเวศทางเศรษฐกิจที่สมบูรณ์

ประเด็นการพัฒนาที่ 2 การยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนให้เป็นพลเมืองคุณภาพ ลดความเหลื่อมล้ำ เสริมสร้างความมั่นคงของชุมชนที่ปลอดภัยและมีความสุข มุ่งเน้นการพัฒนาคนและสังคมให้มีคุณภาพ ภายใต้แนวคิด “พลเมืองคุณภาพ ชุมชนเข้มแข็ง สังคมอยู่ดีมีสุข” โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนทุกช่วงวัย ให้มีศักยภาพและความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ การเสริมสร้างสถาบันครอบครัวให้อบอุ่นและเข้มแข็ง การพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้ และการสร้างสังคมที่เสมอภาคและไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ และด้านการสร้างโอกาส และความเสมอภาคทางสังคม

ประเด็นการพัฒนาที่ 3 การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ **สู่การพัฒนาที่เข้มแข็ง ยั่งยืน และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม** มุ่งเน้นการอนุรักษ์ ป่าไม้ และใช้ประโยชน์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน ภายใต้แนวคิด “การพัฒนาที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม” (Green Development) และหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) โดยรักษาสมดุลระหว่างการเติบโต ทางเศรษฐกิจกับการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ลดผลกระทบจากมลพิษและของเสีย และเตรียมความพร้อม รับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพื่อส่งต่อทรัพยากรที่มีคุณค่าให้คนรุ่นหลังอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม

ประเด็นการพัฒนาที่ 4 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค คมนาคม โลจิสติกส์และ การสร้างเมืองที่น่าอยู่ มุ่งเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค คมนาคม โลจิสติกส์ และ สภาพแวดล้อมเมืองอย่างเป็นระบบและครบวงจร ภายใต้แนวคิด “เมืองที่น่าอยู่ ทันสมัย เชื่อมโยง และยั่งยืน” (Livable, Smart, Connected & Sustainable City) โดยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนผ่านการพัฒนา โครงข่ายคมนาคมขนส่ง ระบบสาธารณูปโภค โครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล และสภาพแวดล้อมเมืองที่ปลอดภัย สะดวก และเป็นมิตร กับประชาชนทุกกลุ่มวัย สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ด้านการสร้างการเติบโต บนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และนโยบายการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ (Smart City) ของรัฐบาล

ส่วนที่ 2

ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญของจังหวัด

1. ข้อมูลทั่วไปของจังหวัด

1.1 ข้อมูลด้านกายภาพของจังหวัด

1.1.1 ลักษณะทางภูมิศาสตร์

1) ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่

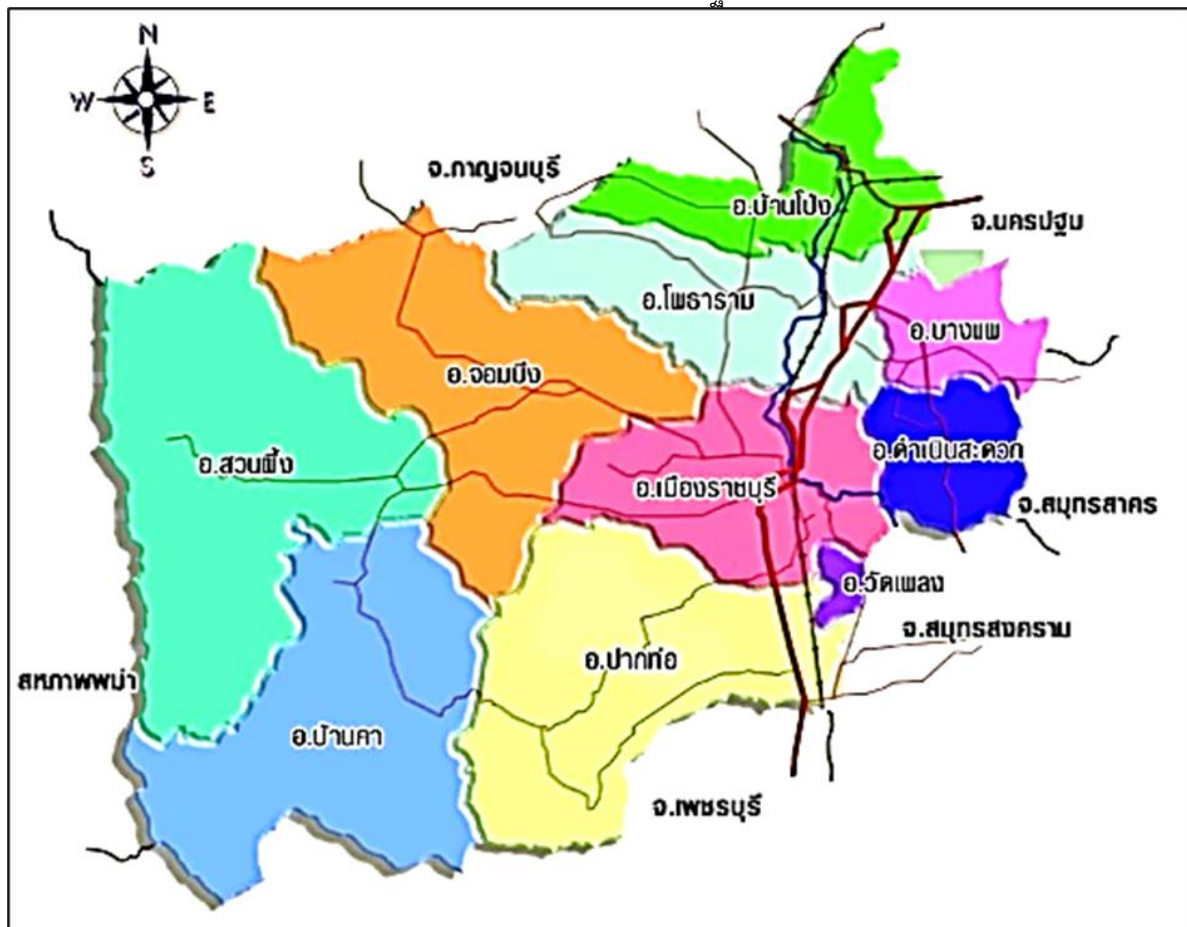
จังหวัดราชบุรีตั้งอยู่ในพื้นที่กลุ่มภาคกลางตอนล่างด้านทิศตะวันตกของประเทศไทย มีพื้นที่ 3,247,789 ไร่ หรือ 5,196.462 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 1.01 ของประเทศ และอันดับที่ 42 ของประเทศ อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครไปตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลขที่ 4 ประมาณ 100 กิโลเมตร มีพื้นที่ชายแดนติดกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ มีเทือกเขาตะนาวศรีเป็นแนวพรมแดนสันปันน้ำ ความยาว 73 กิโลเมตร มีแม่น้ำแม่กลองเป็นแม่น้ำสายหลักไหลผ่านในเขตอำเภอบ้านโป่ง อำเภอโพธาราม และอำเภอเมืองราชบุรี ความยาวประมาณ 67 กิโลเมตร

2) อาณาเขต

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอด่านมะขามเตี้ย อำเภอท่าม่วง และอำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี
ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอกำแพงแสน อำเภอเมืองนครปฐม อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดนครปฐม
อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร และอำเภอบางคนที อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอเขาชัยวัน และอำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี

ทิศตะวันตก ติดต่อกับเขตตะนาวศรี สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา



ภาพที่ 1 แสดงอาณาเขตจังหวัดราชบุรี

3) สภาพพื้นที่

สภาพภูมิประเทศของจังหวัดราชบุรีแบ่งตามระดับความสูงของพื้นที่ โดยพื้นที่ของจังหวัดส่วนใหญ่ร้อยละ 60 เป็นพื้นที่ราบและราบลุ่ม ระดับความสูงต่ำกว่า 100 เมตร เนือระดับน้ำทะเลปานกลาง พบมากทางด้านตะวันออกบริเวณสองฝั่งแม่น้ำแม่กลองในเขตอำเภอเมืองราชบุรี อำเภอบ้านโป่ง อำเภอโพธาราม อำเภอดำเนินสะดวก อำเภอบางแพ อำเภอปากท่อ และอำเภอวัดเพลง

ส่วนพื้นที่ทางตอนกลางลาดมาทางตะวันตกเป็นที่ลาดเชิงเนินและที่ลาดเชิงเขาในระดับความสูงของพื้นที่อยู่ระหว่าง 100 - 750 เมตร เนือระดับน้ำทะเลปานกลาง มีแม่น้ำภาชีและลำห้วยสาขาเป็นสายน้ำหลักพบในเขตอำเภอสวนผึ้ง อำเภอบ้านคา อำเภोजอมบึง และด้านตะวันตกของอำเภอปากท่อ อำเภอเมืองราชบุรี อำเภอโพธาราม และอำเภอบ้านโป่ง

สำหรับพื้นที่ภูเขาสูง ระดับความสูงตั้งแต่ 750 เมตรขึ้นไป พบกระจายเป็นกลุ่มทางด้านตะวันตกเฉียงใต้ บริเวณชายแดนมีเทือกเขาตะนาวศรีที่สูงชัน ด้านตะวันตกติดกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ และเขตแดนด้านใต้ติดกับจังหวัดเพชรบุรี มีสภาพเป็นเทือกเขาสูงอุดมด้วยป่าดิบ ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง และป่าไผ่ พบในเขตอำเภอสวนผึ้ง อำเภอบ้านคา และอำเภอปากท่อด้านตะวันตก

4) ลักษณะดิน

ลักษณะและสมบัติของทรัพยากรดินจังหวัดราชบุรี สามารถจำแนกออกเป็น 26 กลุ่มชุดดิน มีเนื้อที่ประมาณ 2,986,123.09 ไร่ หรือร้อยละ 91.94 ของพื้นที่จังหวัด และพื้นที่เบ็ดเตล็ด 10 ประเภท มีเนื้อที่ประมาณ 261,665.91 ไร่ หรือร้อยละ 8.06 ของพื้นที่จังหวัด

ตารางที่ 1 ทรัพยากรดิน จังหวัดราชบุรี

ลำดับที่	กลุ่มชุดดิน/ พื้นที่เบ็ดเตล็ด	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
1	กลุ่มชุดดินที่ 1	1,291.05	0.04
2	กลุ่มชุดดินที่ 2	9,986.53	0.30
3	กลุ่มชุดดินที่ 3	69,828.75	2.14
4	กลุ่มชุดดินที่ 4	126,235.60	3.89
5	กลุ่มชุดดินที่ 6	47,826.57	1.48
6	กลุ่มชุดดินที่ 7	127,576.84	3.93
7	กลุ่มชุดดินที่ 8	181,184.62	5.57
8	กลุ่มชุดดินที่ 18	30,373.13	0.93
9	กลุ่มชุดดินที่ 21	63,706.19	1.96
10	กลุ่มชุดดินที่ 28	2,660.97	0.08
11	กลุ่มชุดดินที่ 31	11,566.23	0.35
12	กลุ่มชุดดินที่ 33	38,966.92	1.20
13	กลุ่มชุดดินที่ 35	99,711.74	3.07
14	กลุ่มชุดดินที่ 36	76,816.78	2.37
15	กลุ่มชุดดินที่ 38	51,161.13	1.58
16	กลุ่มชุดดินที่ 40	144,821.61	4.47
17	กลุ่มชุดดินที่ 41	3,750.08	0.12
18	กลุ่มชุดดินที่ 43	1,043.21	0.03
19	กลุ่มชุดดินที่ 44	243,877.52	7.51
20	กลุ่มชุดดินที่ 48	343,500.22	10.59
21	กลุ่มชุดดินที่ 52	52,768.25	1.61
22	กลุ่มชุดดินที่ 54	34,447.78	1.06
23	กลุ่มชุดดินที่ 56	117,184.27	3.61
24	กลุ่มชุดดินที่ 59	35,726.58	1.11
25	กลุ่มชุดดินที่ 60	38,040.36	1.17
26	กลุ่มชุดดินที่ 62	1,032,070.16	31.77
27	โรงเรือนเพาะเลี้ยงสัตว์ (AF)	18,927.62	0.58
28	สนามบิน (AP)	222.26	0.01
29	พื้นที่เลี้ยงสัตว์น้ำ (AQ)	66,113.85	2.04
30	สุสาน (CEM)	2,288.68	0.07
31	สนามกอล์ฟ (GC)	5,272.42	0.16
32	เขตทหาร (MA)	16,617.01	0.51
33	พื้นที่ดินดัดแปลง (ML)	11,386.00	0.35
34	บ่อดิน (P)	31,788.89	0.98
35	พื้นที่ชุมชน (U)	82,791.64	2.55
36	พื้นที่น้ำ (W)	26,257.54	0.81
รวม		3,247,789.00	100

1.1.2 ลักษณะภูมิอากาศ

1) ฤดูกาล (ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยา)

จังหวัดราชบุรีตั้งอยู่ในเขตที่ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้จากมหาสมุทรอินเดีย แต่เนื่องจากมีเทือกเขาตะนาวศรีกั้นอยู่ จึงทำให้ได้รับลมมรสุมจากอินเดียไม่เต็มที่ โดยเฉพาะอำเภอติดต่อกับเทือกเขาตะนาวศรี ได้แก่ อำเภอสวนผึ้ง อำเภोजอมบึง อำเภอปากท่อ และอำเภอบ้านคา จึงมีปริมาณฝนตกน้อย ฝนส่วนใหญ่จะถูกพัดเลยไปตกในแถบลุ่มแม่น้ำแม่กลอง แม่น้ำแควน้อย และแม่น้ำแควใหญ่ในจังหวัดกาญจนบุรี โดยฝนตกมากที่สุดในเดือนกันยายน และมักทิ้งช่วงในเดือนกรกฎาคมและสิงหาคม ทำให้สภาพอากาศของจังหวัดราชบุรีมี 3 ฤดู คือ

1.1) ฤดูฝน แบ่งออกเป็น 2 ช่วง ได้แก่

- ช่วงแรก ประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงเดือนสิงหาคม
- ช่วงที่สอง ประมาณเดือนกันยายนถึงกลางเดือนพฤศจิกายน

1.2) ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤศจิกายนถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์

1.3) ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม

2) ปริมาณน้ำฝน (ข้อมูล 10 ปี)

ตารางที่ 2 ปริมาณน้ำฝน ปี 2559 - 2568

ปี	ข้อมูลอุตุนิยมวิทยา	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ทั้งปี
2559	ปริมาณฝนรวม (มม.)	-	0.3	-	39.4	107.3	188.8	125.3	82.7	259.3	367.2	66.4	6.2	1,242.9
	จำนวนวันฝนตก (วัน)	-	1	-	2	10	16	20	8	17	25	8	2	109
2560	ปริมาณฝนรวม (มม.)	59.7	0.6	39.7	24.6	138.1	112.7	125.3	126.2	234.9	159.9	148.9	37	1,207.6
	จำนวนวันฝนตก (วัน)	8	1	2	5	18	13	20	15	19	17	12	4	134
2561	ปริมาณฝนรวม (มม.)	6	13.3	56.5	121.2	130.4	86.9	22	38.5	182.8	306.5	34.3	27.9	1,026.3
	จำนวนวันฝนตก (วัน)	2	3	1	5	11	15	13	19	17	18	5	4	113
2562	ปริมาณฝนรวม (มม.)	2.5	4.1	-	1.5	221.9	145.8	76	128.3	237	133	6	-	956.1
	จำนวนวันฝนตก (วัน)	1	1	-	1	15	10	16	22	18	14	1	-	99
2563	ปริมาณฝนรวม (มม.)	-	-	18.6	38.1	91	175.3	191	152.6	217.8	215.1	20.1	7.3	1,126.9
	จำนวนวันฝนตก (วัน)	-	-	1	4	7	15	15	16	17	19	6	3	103
2564	ปริมาณฝนรวม (มม.)	-	12.1	9.9	158	124.6	77	165.3	152.6	191	257.9	104.2	6.7	1,269.3
	จำนวนวันฝนตก (วัน)	-	1	2	9	9	12	24	17	22	15	12	1	124
2565	ปริมาณฝนรวม (มม.)	24	38.1	29.8	14.5	161.9	118.7	153.3	132.8	107.9	209.8	52.2	12.4	1,055.4
	จำนวนวันฝนตก (วัน)	2	7	4	4	19	14	15	18	21	16	9	3	132
2566	ปริมาณฝนรวม (มม.)	-	40.1	3.4	6.7	64.3	157.1	76.5	98.5	155.3	168.9	115.3	16.5	902.6
	จำนวนวันฝนตก (วัน)	-	3	1	2	7	14	13	15	20	20	11	1	107
2567	ปริมาณฝนรวม (มม.)	2	0.6	5	-	216.8	75.9	115.2	196.9	124.9	202.1	53.2	7	1,000.4
	จำนวนวันฝนตก (วัน)	2	1	2	-	10	12	17	16	18	22	11	1	112
2568	ปริมาณฝนรวม (มม.)	-	6.3	0.4	8.1	159.7	42.2	116.4	76.6	286.6	212.6	73.2	2.4	984.5
	จำนวนวันฝนตก (วัน)	-	3	2	4	16	12	21	17	21	19	11	3	129

ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยาราชบุรี

3) อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์ (ข้อมูล 10 ปี)

ตารางที่ 3 อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์สูงสุด - ต่ำสุด ปี 2559 - 2568

ปี	อุณหภูมิ (°C)			ความชื้นสัมพัทธ์ (%)		
	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ยทั้งปี	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ยทั้งปี
2559	34	24.3	29.2	93	52	73
2560	33.3	24	29	92	52	72
2561	33.3	24.1	28.7	92	50	71
2562	40.4	16.6	29.1	96	35	70
2563	39.1	17.9	29	100	10	73
2564	38.2	14.1	28.2	100	29	78
2565	39	17.2	28.5	100	30	76
2566	40.7	16.5	29.1	99	27	70
2567	41	17.7	28.7	99	22	70
2568	38.6	15	28.6	100	24	69

ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยาราชบุรี (ข้อมูล ณ วันที่ 1 มกราคม 2569)

1.1.3 แหล่งน้ำธรรมชาติ

แหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญของจังหวัดราชบุรีมีแม่น้ำที่สำคัญ 2 สาย กับ 2 คลอง ดังนี้

1) แม่น้ำ

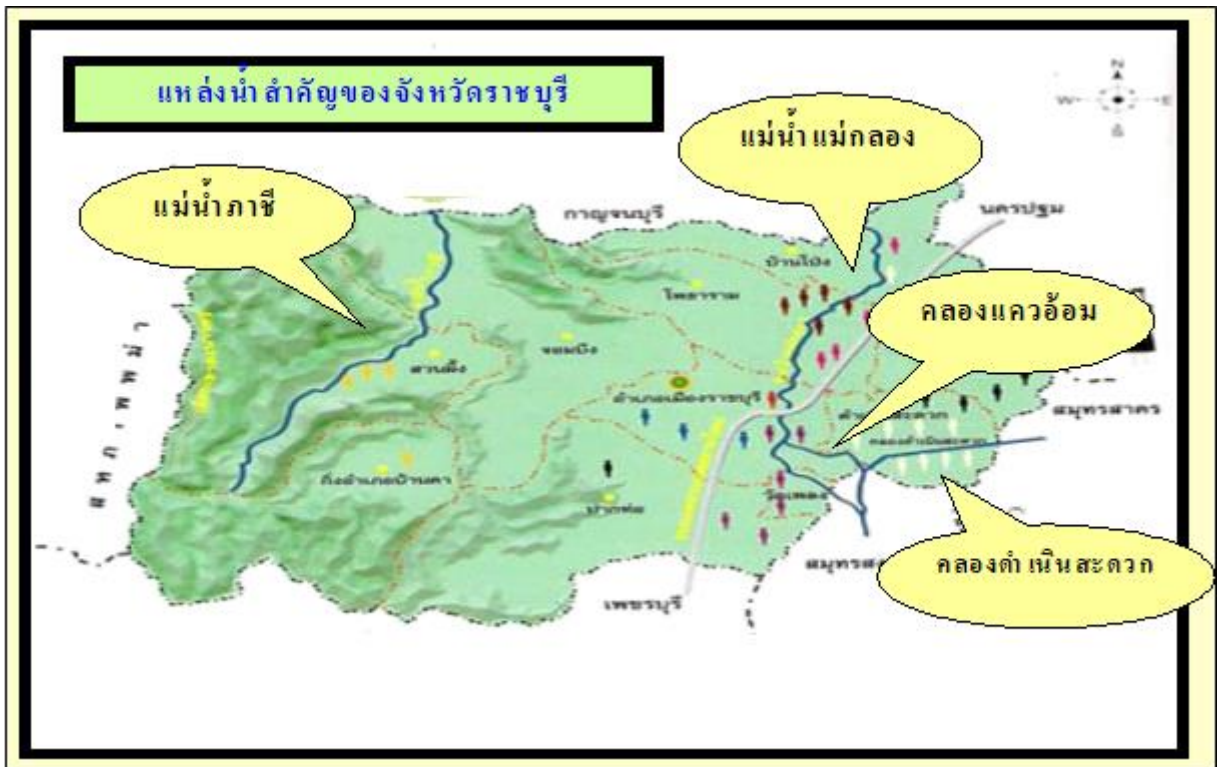
แม่น้ำแม่กลอง เกิดจากแควใหญ่ และแควน้อยไหลมาบรรจบกันที่บ้านปากแพรก อำเภอเมืองกาญจนบุรี ไหลผ่านจังหวัดราชบุรีในเขตพื้นที่อำเภอบ้านโป่ง อำเภอโพธาราม อำเภอเมืองราชบุรี และอำเภอดำเนินสะดวก รวมความยาว 67 กิโลเมตร แล้วไหลลงสู่อ่าวไทยที่จังหวัดสมุทรสงคราม

แม่น้ำภาษี เกิดจากเทือกเขาตะนาวศรีในเขตอำเภอบ้านคา ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันตกของจังหวัดราชบุรี ไหลจากทิศใต้ขึ้นไปทางเหนือผ่านพื้นที่อำเภอสวนผึ้ง อำเภोजอมบึง ไปบรรจบกับแม่น้ำแควน้อยที่อำเภอดำเนินมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี มีความยาวเฉพาะในเขตจังหวัดราชบุรี 80 กิโลเมตร

2) คลอง

คลองแควอ้อม แยกจากแม่น้ำแม่กลองที่บ้านไร่ อำเภอเมืองราชบุรี ไหลลงมาทางอำเภอวัดเพลง แล้วไหลอ้อมลงสู่แม่น้ำแม่กลองอีกทางที่อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม มีความยาว 18 กิโลเมตร

คลองดำเนินสะดวก ขุดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 4 เพื่อเชื่อมแม่น้ำท่าจีนกับแม่น้ำแม่กลอง โดยเริ่มจากตำบลบางยาง อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ผ่านอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี บรรจบกับแม่น้ำแม่กลองที่ตำบลบางนกแขวก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม มีความยาวตลอดลำคลอง 35 กิโลเมตร โดยมีจุดประสงค์ครั้งแรกเพื่อการคมนาคม แต่ในปัจจุบันมีประโยชน์อย่างยิ่งในการเกษตรของชาวดำเนินสะดวก



ภาพที่ 2 แสดงแหล่งน้ำสำคัญของจังหวัดราชบุรี

1.1.4 ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ

1) ทรัพยากรป่าไม้

จังหวัดราชบุรีหนึ่งในผืนป่าภาคตะวันตก เป็นพื้นที่ที่มีความต่อเนื่องกับผืนป่าทุ่งใหญ่นเรศวร ซึ่งเป็นมรดกโลก และผืนป่าแก่งกระจานรวมทั้งเชื่อมต่อกับพื้นที่ป่าประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งเป็นผืนป่าเขตร้อนชื้นที่สำคัญของเอเชีย ความอุดมสมบูรณ์ด้านพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ป่าหายาก เช่น นกเงือก นกเงือก ชะนีหน้าขาว ซึ่งพื้นที่ป่าส่วนใหญ่ในจังหวัดราชบุรีอยู่ในบริเวณเขตแดนด้านทิศตะวันตกติดกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ และเขตแดนด้านทิศใต้ติดกับจังหวัดเพชรบุรี มีสภาพเป็นเทือกเขาสูง สภาพป่าเป็นป่าดิบ ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง และป่าไผ่ ความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางตั้งแต่ 200 เมตรถึง 1,100 เมตร อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอสวนผึ้ง อำเภอบ้านคา และด้านทิศตะวันตกของอำเภอบางแพ ซึ่งพื้นที่อำเภอสวนผึ้ง อำเภอบ้านคา และอำเภอบางแพเป็นพื้นที่ที่ประกอบด้วยป่าและภูเขาอันเป็นส่วนหนึ่งของเทือกเขาตะนาวศรี บริเวณถัดจากเทือกเขามาทางด้านทิศตะวันออกจนถึงตอนกลางของพื้นที่จังหวัด มีลักษณะเป็นที่ราบสูงและเป็นลอนลาด มีแม่น้ำภาชีและลำห้วยสาขาเป็นแม่น้ำสายหลักอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอสวนผึ้ง อำเภอบ้านคา อำเภอบางแพ และด้านทิศตะวันตกของอำเภอบางแพ อำเภอเมืองราชบุรี อำเภอโพธาราม และอำเภอบ้านโป่ง ทำให้มีความหลากหลายทางชีวภาพ

จังหวัดราชบุรีมีพื้นที่ทั้งหมด 3,247,789 ไร่ ในปี 2566 มีพื้นที่ป่าเหลืออยู่ประมาณ 1,065,316 ไร่ หรือร้อยละ 32.84 ของพื้นที่จังหวัด ป่าไม้ส่วนใหญ่จะอยู่ในพื้นที่เขาและเทือกเขาตะนาวศรี

2) ป่าสงวนแห่งชาติ

จังหวัดราชบุรีมีป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน 7 ป่า ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองราชบุรี อำเภอบ้านโป่ง อำเภอสวนผึ้ง อำเภอบางแพ อำเภอบางแพ และอำเภอบ้านคา รวมพื้นที่ 1,165,593.75 ไร่ หรือ 1,864.95 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วย

2.1) ป่าเขากรวดและป่าเขาพลอง ตำบลเกาะพลับพลา ตำบลหินกอง อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี พื้นที่ 4,787.50 ไร่ หรือ 7.66 ตารางกิโลเมตร

2.2) ป่าเขาบิน ตำบลหินกอง อำเภอเมืองราชบุรี และตำบลจอมบึง อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี พื้นที่ 21,250 ไร่ หรือ 34 ตารางกิโลเมตร

2.3) ป่าสาม ตำบลเขาสูง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี พื้นที่ 2,625 ไร่ หรือ 4.20 ตารางกิโลเมตร

2.4) ป่าฝิ่งซ้ายแม่น้ำภาชี ตำบลแก้มอัน ตำบลด่านทับตะโก ตำบลจอมบึง ตำบลเบิกไพร ตำบลรางบัว อำเภอบางแพ ตำบลป่าหวาย ตำบลสวนผึ้ง อำเภอสวนผึ้ง ตำบลท่าเคย ตำบลบ้านคา ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา และ ตำบลอ่างหิน ตำบลทุ่งหลวง ตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี พื้นที่ 977,250 ไร่ หรือ 1,563.60 ตารางกิโลเมตร

2.5) ป่าพญาและป่าพสามซ้อน ตำบลทุ่งหลวง ตำบลวังมะนาว อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี พื้นที่ 87,656.25 ไร่ หรือ 140.25 ตารางกิโลเมตร

2.6) ป่าด่านทับตะโก ตำบลด่านทับตะโก อำเภอบางแพ ตำบลสวนผึ้ง อำเภอสวนผึ้ง อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี พื้นที่ 71,875 ไร่ หรือ 115 ตารางกิโลเมตร

2.7) ป่าหนองกลางเนิน ตำบลหินกอง อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี พื้นที่ 150 ไร่ หรือ 0.24 ตารางกิโลเมตร

3) อุทยานแห่งชาติ (ที่มา : กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช)

จังหวัดราชบุรีมีอุทยานแห่งชาติ 1 แห่ง คือ อุทยานแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติไทยประจัน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลอ่างหิน ตำบลทุ่งหลวง ตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ และตำบลหนองพันจันทร์ อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี อยู่บริเวณที่ดินป่าฝิ่งซ้ายแม่น้ำภาชี ป่าแกวเขียว ป่าพญาและป่าพสามซ้อน พื้นที่ประมาณ 328.74 ตารางกิโลเมตร หรือ 205,463.9 ไร่

4) วนอุทยาน (ที่มา : กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช)

จังหวัดราชบุรีมีวนอุทยาน 1 แห่ง คือ วนอุทยานถ้ำเขาน้อย อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าฝิ่งซ้าย แม่น้ำภาชี พื้นที่ 7.26 ตารางกิโลเมตร หรือ 4,537 ไร่

1.2 ข้อมูลด้านการปกครองของจังหวัด

1.2.1 การแบ่งเขตการปกครอง

ตารางที่ 4 การแบ่งเขตการปกครองของจังหวัด

อำเภอ	พื้นที่ (ตร.กม.)	ร้อยละ	ที่ว่าการอำเภอ ห่างจากศาลากลาง จังหวัด (กม.)	จำนวน (แห่ง)				
				ตำบล	หมู่บ้าน	เทศบาลนคร/ เมือง/ตำบล	อบต.	ชุมชน
1. เมืองราชบุรี	430.298	8.28	100 เมตร	22	187	6	16	35
2. บ้านโป่ง	366.559	7.05	41	15	183	6	11	53
3. โพธาราม	417.009	8.02	25	19	156	9	11	10
4. ดำเนินสะดวก	210.271	4.05	23	13	105	5	8	-
5. ปากท่อ	757.835	14.58	25	12	85	2	10	-
6. จอมบึง	772.054	14.87	30	6	90	3	5	10
7. บางแพ	172.597	3.32	28	7	65	2	4	-
8. สวนผึ้ง	1,005.080	19.34	55	4	37	2	4	-
9. บ้านคา	1,026.867	19.76	58	3	41	0	3	-
10. วัดเพลง	37.892	0.73	17	3	28	1	3	-
รวม	5,196.462	100		104	977	36	75	108

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดราชบุรี และสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดราชบุรี

1) อำเภอเมืองราชบุรี ประกอบด้วยตำบลทั้งหมด 22 ตำบล ดังนี้ หน้าเมือง เจดีย์หัก ดอนตะโก หนองกลางนา ห้วยไผ่ คิ่งน้ำวน คิ่งกระถิน อ่างทอง โคกหม้อ สามเรือน พิกุลทอง น้ำพุ ดอนแร่ หินกอง เขาแร้ง เกาะพลับพลา หลุมดิน บางป่า พงสวาย คูบัว ท่าราบ บ้านไร่

2) อำเภอบ้านโป่ง ประกอบด้วยตำบลทั้งหมด 15 ตำบล ดังนี้ บ้านโป่ง ท่าผา กรับใหญ่ ปากแรต หนองกบ หนองอ้อ ดอนกระเบื้อง สวนกล้วย นครชุมน์ บ้านม่วง คิ่งพยอม หนองปลาหมอ เขาขลุ้ง เบิกไพร ลาดบัวขาว

3) อำเภอโพธาราม ประกอบด้วยตำบลทั้งหมด 19 ตำบล ดังนี้ โพธาราม ดอนกระเบื้อง หนองโพ บ้านเลือก คลองตาคน บ้านฆ้อง บ้านสิงห์ ดอนทราย เจ็ดเสมียน คลองข่อย ชำระะ สร้อยฟ้า ท่าชุมพล บางโตนด เตาปูน นางแก้ว ธรรมเสน เขาชะงุ้ม หนองกวาง

4) อำเภอดำเนินสะดวก ประกอบด้วยตำบลทั้งหมด 13 ตำบล ดังนี้ ดำเนินสะดวก ประสาทสิทธิ์ ศรีสุราษฎร์ ตาหลวง ดอนกรวย ดอนคลัง บัวงาม บ้านไร่ แพงพวย สีหมื่น ทานัด ขุนพิทักษ์ ดอนไผ่

5) อำเภอปากท่อ ประกอบด้วยตำบลทั้งหมด 12 ตำบล ดังนี้ ทู่งหลวง วังมะนาว ดอนทราย หนองกระทุ่ม ปากท่อ ป่าไก่อ วัดยางงาม อ่างหิน ปอกระดาน ยางหัก วันดาว ห้วยยางโทน

6) อำเภอจอมบึง ประกอบด้วยตำบลทั้งหมด 6 ตำบล ดังนี้ จอมบึง ปากช่อง เบิกไพร ด่านทับตะโก แก้มอ้น รางบัว

7) อำเภอบางแพ ประกอบด้วยตำบลทั้งหมด 7 ตำบล ดังนี้ บางแพ วังเย็น หัวโพ วัดแก้ว ดอนใหญ่ ดอนคา โพหัก

8) อำเภอสวนผึ้ง ประกอบด้วยตำบลทั้งหมด 4 ตำบล ดังนี้ สวนผึ้ง ป่าหวาย ท่าเคย ตะนาวศรี

9) อำเภอบ้านคา ประกอบด้วยตำบลทั้งหมด 3 ตำบล ดังนี้ บ้านคา บ้านบึง หนองพันจันทร์

10) อำเภอวัดเพลง ประกอบด้วยตำบลทั้งหมด 3 ตำบล ดังนี้ เกาะศาลพระ จอมประทัด วัดเพลง

1.2.2 ข้อมูลประชากร

ตารางที่ 5 จำนวนประชากรของจังหวัดราชบุรี ปี 2568

ที่	อำเภอ	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวมประชากร (คน)	จำนวนครัวเรือน
1	เมืองราชบุรี	96,256	103,119	199,375	88,020
2	จอมบึง	32,060	33,415	65,475	25,888
3	สวนผึ้ง	28,698	26,899	55,597	19,887
4	ดำเนินสะดวก	42,669	46,055	88,724	31,931
5	บ้านโป่ง	80,681	88,663	169,344	74,014
6	บางแพ	20,898	22,829	43,727	18,041
7	โพธาราม	64,349	70,153	134,502	56,987
8	ปากท่อ	33,584	34,587	68,171	26,462
9	วัดเพลง	5,693	6,300	11,993	4,457
10	บ้านคา	12,726	12,245	24,971	10,276
รวม		417,614	444,265	861,879	355,963

ที่มา : สถิติทางการทะเบียน กรมการปกครอง (ข้อมูล ณ วันที่ 26 มีนาคม 2569)

1.3 ข้อมูลด้านสังคมและวัฒนธรรม

1.3.1 ชชาติพันธุ์

จังหวัดราชบุรีมีความหลากหลายทางเชื้อชาติและเผ่าพันธุ์ มีความแตกต่างกันทางวัฒนธรรม และประเพณีอันเป็นลักษณะเด่นของจังหวัดที่สืบทอดมาแต่โบราณกาล เพราะสภาพภูมิประเทศที่เสริมให้เมืองราชบุรีเป็นศูนย์รวมทางวัฒนธรรม เป็นเมืองที่ผู้คนจากดินแดนโพ้นทะเลและชาวพื้นเมืองหลายกลุ่มที่อาศัยอยู่บริเวณชายแดนระหว่างไทยและสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์อพยพเข้ามาตั้งรกราก ทำให้เมืองราชบุรีประกอบด้วยชนหลายเชื้อชาติรวม 8 ชชาติพันธุ์ ได้แก่ 1) ชาวไทยพื้นถิ่นราชบุรี 2) ชาวไทยเชื้อสายจีนราชบุรี 3) ชาวไทยเชื้อสายเขมรราชบุรี 4) ชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงราชบุรี 5) ชาวไทยเชื้อสายมอญราชบุรี 6) ชาวไทยเชื้อสายลาวโสัง (โสัง) ราชบุรี 7) ชาวไทยเชื้อสายไทยวนราชบุรี 8) ชาวไทยเชื้อสายลาวเวียงราชบุรี

1.3.2 แรงงานทั้งในและนอกภาคการเกษตร (ที่มา : รายงานสถานการณ์ด้านแรงงานจังหวัดราชบุรี ปี 2568 (มกราคม - ธันวาคม 2568))

ประชากรและกำลังแรงงาน ปี 2568 (มกราคม-ธันวาคม 2568) ประชากรรวมทั้งสิ้น 862,779 คน มีประชากรต่ำกว่า 15 ปี จำนวน 178,271 คน ประชากรที่อยู่ในวัยทำงานหรืออายุ 15 ปีขึ้นไป จำนวน 684,508 คน จำแนกเป็นผู้อยู่ในกำลังแรงงาน 469,151 คน ได้แก่ ผู้มีงานทำ 462,052 คน ผู้ว่างงาน 6,664 คน ผู้รอฤดูกาล 436 คน ขณะที่ผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงานมีจำนวน 215,358 คน จำแนกเป็นทำงานบ้าน 40,033 คน เรียนหนังสือ 45,420 คน เด็ก/ชรา/ป่วย/ไม่สามารถทำงานได้ 97,087 คน ดูแลเด็ก/ผู้สูงอายุ/ผู้ป่วย/ผู้พิการ 2,463 คน และอื่นๆ 30,356 คน การมีงานทำ ผู้มีงานทำในจังหวัดราชบุรี จำแนกตามเพศปี 2568 จากการสำรวจพบว่าผู้มีงานทำ จำนวน 462,052 คน ซึ่งพบว่าเป็นเพศชายมากกว่า จำนวน 251,790 คน (ร้อยละ 54.5 ของผู้มีงานทำทั้งหมด) ส่วนเพศหญิง จำนวน 210,262 คน (ร้อยละ 45.5) ลดลง เมื่อเทียบกับปี 2567 ที่มีผู้มีงานทำจำนวน 470,524 คน หากศึกษาถึงระดับการศึกษาของผู้มีงานทำ พบว่า ผู้มีงานทำส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 114,769 คน (ร้อยละ 24.8) รองลงมาคือระดับอุดมศึกษา จำนวน 100,925 คน (ร้อยละ 21.8) ไม่มีการศึกษาและต่ำกว่าประถมศึกษา จำนวน 90,819 คน (ร้อยละ 19.6) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 79,600 คน (ร้อยละ 17.3) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 73,352 คน (ร้อยละ 15.8) และไม่ทราบ จำนวน 2,587 คน (ร้อยละ 0.5) ส่วนทำงานในภาคเกษตร จำนวน 111,282 คน (ร้อยละ 24.1 ของผู้มีงานทำทั้งหมด) ส่วนผู้ที่ทำงาน นอกภาคเกษตร จำนวน 350,771 คน (ร้อยละ 75.9) การว่างงาน ผู้ว่างงานในจังหวัดราชบุรี ปี 2568 มีจำนวน 6,664 คน โดยจำแนกตามเพศพบว่า เพศชายมากกว่าเพศหญิง จำนวน 4,117 คน (ร้อยละ 61.8 ของจำนวนผู้ว่างงานทั้งหมด) และเพศหญิง จำนวน 2,547 คน (ร้อยละ 38.2) ซึ่งมีจำนวน เพิ่มขึ้น เมื่อเทียบกับปี 2567 ที่มีจำนวนผู้ว่างงาน 5,503 คน

แรงงานนอกระบบ ใช้ข้อมูลสำนักงานสถิติจังหวัดราชบุรี ปี 2568 มีจำนวนทั้งสิ้น 210,633 คน โดยแยกเป็นเพศชายจำนวน 114,790 คน (ร้อยละ 54.5) และเพศหญิง จำนวน 95,843 คน (ร้อยละ 45.5) แยกเป็นช่วงอายุ 15-19 ปี จำนวน 5,068 คน (ร้อยละ 2.4) ช่วงอายุ 20-24 ปี จำนวน 8,412 คน (ร้อยละ 3.9) ช่วงอายุ 25-29 จำนวน 11,395 คน (ร้อยละ 5.5) ช่วงอายุ 30-34 จำนวน 16,454 คน (ร้อยละ 7.8) ช่วงอายุ 35-39 จำนวน 17,242 คน (ร้อยละ 8.2) ตามกลุ่มช่วงอายุ และส่วนใหญ่จะทำงานนอกภาคเกษตรกรรมมากที่สุด จำนวน 132,462 คน (ร้อยละ 62.8) คือ อุตสาหกรรมการขายส่ง การขายปลีกฯ จำนวน 54,313 คน (ร้อยละ 25.7) รองลงมา คือ ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร จำนวน 30,611 คน (ร้อยละ 14.5) ทั้งนี้ แรงงานนอกระบบส่วนใหญ่ยังเป็นผู้ที่อยู่ในระดับประถมศึกษา จำนวน 64,605 คน (ร้อยละ 30.6) รองลงมา คือ ระดับต่ำกว่าประถมศึกษา จำนวน 44,868 คน (ร้อยละ 21.4) ตามลำดับ

แรงงานต่างด้าว จำนวนคนต่างด้าวถูกกฎหมายที่ได้รับอนุญาตทำงานในจังหวัดราชบุรี มีจำนวนทั้งสิ้น 71,846 คน แยกเป็นประเภทชั่วคราว (มาตรา 59) จำนวน 439 คน ประเภทส่งเสริมการลงทุน (มาตรา 62) จำนวน 44 คน ประเภทกลุ่มชาติพันธุ์ (มาตรา 63/1) จำนวน 2,663 คน ประเภทนำเข้า MOU (มาตรา 59) จำนวน 6,013 คน ประเภทมติ ครม. 24 ก.ย. 67 (มาตรา 63/2) (ต่ออายุ) จำนวน 48,177 คน ประเภทมติ ครม. 24 ก.ย. 67 (มาตรา 63/2) (ขอใหม่) จำนวน 14,458 คน ส่วนแรงงานต่างด้าวที่ได้รับอนุญาต ทำงานตามมติ ครม. 4 สัญชาติ 1 คือ เมียนมา ลาว กัมพูชา และเวียดนาม รวมทั้งสิ้น 62,635 คน แยกเป็น เมียนมา จำนวน 60,441 คน ลาว 595 คน กัมพูชา จำนวน 1,571 คน และเวียดนาม 28 คน แรงงานไทยในต่างประเทศ ปี 2568 (มกราคม - ธันวาคม 2568) พบว่า ไม่มีผู้แจ้งความประสงค์ไปทำงานต่างประเทศ ส่วนจำนวนแรงงานไทยในจังหวัดราชบุรีที่ได้รับอนุญาตเดินทางไปทำงานต่างประเทศ โดยแยกเป็นวิธีการเดินทางโดยวิธี 1) Re-Entry จำนวน 69 คน (ร้อยละ 87.34) และ 2) เดินทางด้วยตนเอง จำนวน 10 คน (ร้อยละ 12.66) รวมทั้งสิ้น 798 คน ตามลำดับ

อัตราค่าจ้างขั้นต่ำจังหวัดราชบุรี 347 บาทต่อวัน (ตามประกาศคณะกรรมการค่าจ้าง เรื่อง อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ ได้ประกาศให้มีผลใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2568)

1.3.3 การศึกษา

จังหวัดราชบุรี มีการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545) แบ่งออกเป็น 3 ระบบศึกษา คือ การศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษานอกระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย

ตารางที่ 6 ข้อมูลจำนวนสถานศึกษาในจังหวัดราชบุรี

สถานศึกษาสังกัด	ลำดับ	สังกัด/หน่วยงาน	จำนวนสถานศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ	1	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) - สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 - สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 - สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 - ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดราชบุรี	169 143 26 1
	2	สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) - โรงเรียนเอกชนในกำกับสำนักงานศึกษาจังหวัดราชบุรี	31
	3	สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) - สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดราชบุรี (วิทยาลัยอาชีวศึกษา)	12
	4	กรมส่งเสริมการเรียนรู้ (สกร.) - สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัด (สกร.จ.) - ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ (ศสกร.อ.)	1 10
หน่วยงานอื่น	5	กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม - มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง (ป.ตรี) - โรงเรียนสาธิตอนุบาลทาดะวัน - โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง - มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (ศูนย์บริการทางการศึกษาราชบุรี)	1 1 1 1
	6	กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย - โรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	15
	7	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ - โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านถ้ำหิน - โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนตะโกปิดทอง	1 1

สถานศึกษาสังกัด	ลำดับ	สังกัด/หน่วยงาน	จำนวนสถานศึกษา
หน่วยงานอื่น (ต่อ)	8	สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ - โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดถ้ำสิงโตทอง	1
	9	กระทรวงสาธารณสุข - วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี	1
		- วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จักรีรัช	1

ที่มา : แผนปฏิบัติการราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดราชบุรี

1.3.4 การสาธารณสุข

ตารางที่ 7 ข้อมูลหน่วยบริการสาธารณสุขภาครัฐจังหวัดราชบุรี ปี 2568

ลำดับ	อำเภอ	รพศ.	รพท.	รพช.	ศสม.	รพ.สต. (สังกัด สธ.)	รพ.สต. (อบจ.)	รพ.สต. (อปท.)	รวม (แห่ง)
1	เมืองราชบุรี	1	-	-	2	15	10	1	29
2	จอมบึง	-	-	1	1	12	2	1	17
3	สวนผึ้ง	-	-	1	-	7	2	-	10
4	ดำเนินสะดวก	-	1	-	1	13	6	-	21
5	บ้านโป่ง	-	1	-	1	17	7	-	26
6	บางแพ	-	-	1	-	7	2	-	10
7	โพธาราม	-	1	1	-	2	25	2	31
8	ปากท่อ	-	-	1	-	3	15	-	19
9	วัดเพลง	-	-	1	-	3	1	-	5
10	บ้านคา	-	-	1	-	-	9	-	10
รวม		1	3	7	5	79	79	4	178

ที่มา : กลุ่มงานพัฒนายุทธศาสตร์สาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดราชบุรี พ.ศ. 2568

ตารางที่ 8 จำนวนสถานประกอบการในจังหวัดราชบุรี จำแนกรายอำเภอ ปี พ.ศ. 2568

สถานประกอบการ	เมือง	บ้านโป่ง	โพธาราม	ดำเนินสะดวก	ปากท่อ	จอมบึง	สวนผึ้ง	บางแพ	วัดเพลง	บ้านคา	รวม
ร้านขายยา											
- ขายยาแผนปัจจุบัน	81	50	27	14	10	10	5	6	4	2	209
- ขายยาแผนปัจจุบันเฉพาะยารักษาโรค	1	3	1	4	-	1	2	5	-	-	17
- ขายยาบรรจุน้ำสำหรับสัตว์	2	3	5	-	1	1	1	2	-	1	16
- ขายยาแผนโบราณ	10	8	1	8	1	2	1	-	-	-	31
- ผลิตภัณฑ์แผนโบราณ	13	2	2	4	-	1	-	1	-	-	23
- จำหน่ายซึ่งยาเสพติดประเภท 2	9	2	3	2	1	1	1	1	2	1	23
- จำหน่ายวัตถุออกฤทธิ์ ประเภท 2	11	6	6	5	1	2	1	1	1	-	34
- ให้มีไว้ครอบครองหรือใช้ประโยชน์ซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ ประเภท 3-4	7	6	4	3	-	1	-	-	-	-	21
สถานพยาบาลเอกชนที่มีเตียง											
- โรงพยาบาล (มีเตียง)	3	2	-	1	-	-	-	-	-	-	6
สถานพยาบาลเอกชนที่ไม่มีเตียง											
- คลินิกเวชกรรม	27	3	2	1	-	-	-	-	-	-	33
- คลินิกเวชกรรมเฉพาะทาง	27	22	8	5	-	1	-	1	-	-	64
- คลินิกทันตกรรม	4	10	4	8	7	7	3	2	-	2	47

สถานประกอบการ	เมือง	บ้านโป่ง	โพธาราม	ดำเนินสะดวก	ปากท่อ	จอมบึง	สวนผึ้ง	บางแพ	วัดเพลง	บ้านคา	รวม
- คลินิกการพยาบาลและการผดุง	5	1	2	-	2	-	2	-	-	1	13
- คลินิกการผดุงครรภ์ชั้นสอง	5	3	2	1	-	-	-	1	-	-	12
- คลินิกแพทย์แผนไทย	2	1	-	-	-	-	-	1	-	-	4
- คลินิกเทคนิคการแพทย์	2	2	2	2	-	-	2	-	-	-	9
- สหคลินิก	-	2	1	1	-	-	-	-	-	-	4
- คลินิกกายภาพบำบัด	27	3	2	1	-	-	-	-	-	-	33
- คลินิกแพทย์แผนไทยประยุกต์	27	22	8	5	-	1	-	1	-	-	64
สถานที่ผลิตอาหาร (ไม่รวมน้ำบริโภค)											
- รวมทั้งหมด	186	154	148	101	45	29	23	37	17	14	754

ที่มา : กลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคและเภสัชสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดราชบุรี

1.3.5 ประเพณีวัฒนธรรม

1) ประเพณีกินข้าวห่อ หรือ อั้งหมีถ่อง เป็นพิธีสู่ขวัญจัดขึ้นในช่วงเดือนเก้า ชาวกะเหรี่ยงถือว่าเดือนเก้าเป็นเดือนไม่ดี บรรดาวิญญาณชั่วร้ายจะออกหากินและกินขวัญ ทำให้เจ็บป่วยหรืออาจถึงแก่ชีวิต พิธีนี้นิยมจัดในวันขึ้น 15 ค่ำ ในพิธีมีการต้มข้าวห่อ เลี้ยงข้าวห่อ ในวันต้มข้าวห่อนี้จะมีพิธีสู่ขวัญด้วย เริ่มด้วยการเคาะไม้เป่าแคน เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน จากนั้นผู้เฒ่าผู้แก่ในครอบครัวจะใช้เชือกแดงผูกข้อมือให้ลูกหลานเพื่อความเป็นสิริมงคล ความเป็นมาของเทศกาลเดือนเก้า อั้งหมีถ่อง หรือ ประเพณีกินข้าวห่อ บ้านโป่งกระหิงบน ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี

2) งานวัฒนธรรมประเพณีไทยตะนาวศรี สวนผึ้ง ราชบุรี ณ สนามหน้าที่ว่าการอำเภอสวนผึ้ง กิจกรรมภายในงานมีประกวดริ้วขบวนแห่งของชาวไทยตะนาวศรี การแข่งขันกีฬาพื้นบ้าน แสดงวิถีชีวิตของชนเผ่า การประกวดการแต่งกายของชนเผ่า การประกวดร้องเพลง การประกวดธิดาไทยตะนาวศรี การประกวดพืชผักผลไม้ มหรสพต่าง ๆ และจำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์ OTOP

3) ราชบุรีไชน่าทาวน์ วันจัดงานช่วงตรุษจีนของทุกปี ณ บริเวณหน้าสถานีตำรวจภูธรเมืองราชบุรี ถนนอัมรินทร์และถนนวรเดช ตลอดสาย ทั้งนี้เพื่อฟื้นฟูและอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดราชบุรี ส่งเสริมการท่องเที่ยว กระตุ้นเศรษฐกิจ และส่งเสริมรายได้ให้กับประชาชนจังหวัดราชบุรี

4) งานสืบสานประเพณีวันสงกรานต์ อำเภอมืองราชบุรี วันจัดงาน 13 - 15 เมษายน สถานที่จัดงานภายในเขตเทศบาลเมืองราชบุรี หน้าพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติราชบุรี บริเวณวัดโฆลงสุวรรณคีรี ณ วิหารจตุรมุข พระสี่มุมเมือง ยอดเขาแก่นจันทน์

1.4 ข้อมูลโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค

1.4.1 การคมนาคมขนส่ง

จังหวัดราชบุรีอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร เป็นระยะทางประมาณ 100 กิโลเมตร เดินทางได้สะดวกทั้งทางรถยนต์ส่วนตัว รถโดยสารประจำทาง และรถไฟ ดังนี้

1) การเดินทางจากกรุงเทพมหานคร

(1) รถยนต์ส่วนตัว

(1.1) เส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 (ถนนเพชรเกษม) จากบางแค - อ้อมน้อย - อ้อมใหญ่ - นครชัยศรี - นครปฐม - ราชบุรี ระยะทางทั้งหมดประมาณ 104 กิโลเมตร

(1.2) เส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 338 (ถนนบรมราชชนนี) จากกรุงเทพฯ - พุทธมณฑล - นครชัยศรี มาบรรจบเข้าเส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 (ถนนเพชรเกษม) บริเวณอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม จากนั้นใช้ถนนเพชรเกษมตรงไปตัวเมืองราชบุรี ระยะทางทั้งหมดประมาณ 100 กิโลเมตร

(1.3) เส้นทางหลวงเอเชียสาย 2 (AH2) หรือทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 35 สายธนบุรี – ปากท่อ (ถนนพระราม 2) มาบรรจบเข้าสู่เส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 (ถนนเพชรเกษม) บริเวณแยกวังมะนาว อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี จากนั้นใช้ถนนเพชรเกษมเข้าสู่ตัวเมืองราชบุรีระยะทางทั้งหมดประมาณ 120 กิโลเมตร

(2) รถโดยสารประจำทาง

บริษัท ขนส่ง จำกัด มีบริการเดินรถจากสถานีขนส่งสายใต้ใหม่ (แห่งที่ 2) ไป – กลับ จังหวัดราชบุรีทุกวัน ใช้เวลาเดินทางประมาณ 2 ชั่วโมง โดยมีหลายเส้นทาง ได้แก่

กรุงเทพฯ – ราชบุรี	ระยะทาง	109	กิโลเมตร
กรุงเทพฯ – พุทธรณีสท – ราชบุรี (ม.1ข)	ระยะทาง	99	กิโลเมตร
กรุงเทพฯ – พุทธรณีสท – ราชบุรี (ม.2)	ระยะทาง	99	กิโลเมตร
กรุงเทพฯ – โพธาราม	ระยะทาง	85	กิโลเมตร
กรุงเทพฯ – บ้านโป่ง (ม.1ข)	ระยะทาง	78	กิโลเมตร
กรุงเทพฯ – บ้านโป่ง (ม.2)	ระยะทาง	68	กิโลเมตร
กรุงเทพฯ – ดำเนินสะดวก	ระยะทาง	96	กิโลเมตร
กรุงเทพฯ – จอมบึง	ระยะทาง	126	กิโลเมตร

(3) รถไฟ

การรถไฟแห่งประเทศไทยมีบริการรถไฟสายใต้ ออกจากกรุงเทพมหานคร สถานีรถไฟหัวลำโพง และสถานีรถไฟธนบุรี (บางกอกน้อย) ทุกวัน ใช้เวลาเดินทางประมาณ 2 ชั่วโมง โดยผ่านอำเภอบ้านโป่ง โพธาราม เมืองราชบุรี และอำเภอปากท่อ โดยมีระยะทางดังนี้

กรุงเทพฯ – บ้านโป่ง	ระยะทาง	84	กิโลเมตร
กรุงเทพฯ – โพธาราม	ระยะทาง	98	กิโลเมตร
กรุงเทพฯ – เมืองราชบุรี	ระยะทาง	117	กิโลเมตร
กรุงเทพฯ – ปากท่อ	ระยะทาง	135	กิโลเมตร

และมีรถไฟแยกจากอำเภอบ้านโป่งไปจังหวัดกาญจนบุรี ระยะทาง 49 กิโลเมตร

2) การเดินทางระหว่างจังหวัดราชบุรีไปยังจังหวัดใกล้เคียง

นอกจากนี้ จากสถานีขนส่งราชบุรีมีรถโดยสารไป – กลับยังจังหวัดใกล้เคียง คือ จังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดสมุทรสงคราม ดังนี้

ราชบุรี – สมุทรสงคราม	ระยะทาง	49	กิโลเมตร
ราชบุรี – สมุทรสงคราม (ข)	ระยะทาง	45	กิโลเมตร
ราชบุรี – สมุทรสงคราม (ค)	ระยะทาง	38	กิโลเมตร
ราชบุรี – กาญจนบุรี (ม.2)	ระยะทาง	94	กิโลเมตร
ราชบุรี – กาญจนบุรี (ม.3)	ระยะทาง	94	กิโลเมตร

ระยะทางจากอำเภอเมืองราชบุรีไปยังอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดราชบุรี

อำเภอบ้านโป่ง	ระยะทาง	41	กิโลเมตร
อำเภอโพธาราม	ระยะทาง	25	กิโลเมตร
อำเภอดำเนินสะดวก	ระยะทาง	23	กิโลเมตร
อำเภอปากท่อ	ระยะทาง	25	กิโลเมตร
อำเภอจอมบึง	ระยะทาง	30	กิโลเมตร
อำเภอบางแพ	ระยะทาง	28	กิโลเมตร
อำเภอสวนผึ้ง	ระยะทาง	55	กิโลเมตร

ระยะทางจากอำเภอเมืองราชบุรีไปยังอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดราชบุรี (ต่อ)

อำเภอบ้านคา

ระยะทาง 58 กิโลเมตร

อำเภอวัดเพลง

ระยะทาง 17 กิโลเมตร

1.4.2 ไฟฟ้า

จังหวัดราชบุรี มีหน่วยงานดำเนินการจัดหา จัดจำหน่ายพลังงานไฟฟ้าให้กับประชาชนภาคที่อยู่อาศัย ภาคธุรกิจอุตสาหกรรม และภาคเกษตรกรรม ขยายเขตครอบคลุมพื้นที่ทั้ง 10 อำเภอ ดังนี้

1) การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 1 (ภาคใต้) จังหวัดเพชรบุรี กำกับดูแลและรับผิดชอบพื้นที่จังหวัดราชบุรี จำนวน 9 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองราชบุรี อำเภอโพธาราม อำเภอดำเนินสะดวก อำเภอปากท่อ อำเภอจอมบึง อำเภอบางแพ อำเภอสวนผึ้ง อำเภอบ้านคา และอำเภอวัดเพลง โดยมีการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขา ประกอบด้วย

1.1) การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดราชบุรี มีสำนักงานการไฟฟ้าในสังกัด ได้แก่ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาอำเภอปากท่อ และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาย่อยอำเภอวัดเพลง

1.2) การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอจอมบึง มีสำนักงานการไฟฟ้าในสังกัด ได้แก่ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาอำเภอสวนผึ้ง

1.3) การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอโพธาราม มีสำนักงานการไฟฟ้าในสังกัด ได้แก่ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาอำเภอดำเนินสะดวก การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาอำเภอบางแพ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาดอนไผ่ และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาย่อยนางแก้ว

2) การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 3 (ภาคกลาง) จังหวัดนครปฐม กำกับดูแลและรับผิดชอบพื้นที่จังหวัดราชบุรี จำนวน 1 อำเภอ ได้แก่ อำเภอบ้านโป่ง โดยมีการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอบ้านโป่ง มีสำนักงานการไฟฟ้าในสังกัด ได้แก่ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขาย่อยหนองปลาหมอ

1.4.3 การประปา

จังหวัดราชบุรีมีการประปาส่วนภูมิภาคให้บริการน้ำประปา จำนวน 4 แห่ง ประกอบด้วย การประปาส่วนภูมิภาคสาขาราชบุรี การประปาส่วนภูมิภาคสาขาม้าน้อย การประปาส่วนภูมิภาคสาขาปากท่อ และการประปาส่วนภูมิภาคสาขาสวนผึ้ง ครอบคลุมพื้นที่ 9 อำเภอ ยกเว้นอำเภอบ้านคา ที่ยังไม่มีระบบการประปาส่วนภูมิภาค รายละเอียดดังนี้

1) การประปาส่วนภูมิภาคสาขาราชบุรี ให้บริการในพื้นที่อำเภอเมืองราชบุรี อำเภอโพธาราม อำเภอดำเนินสะดวก และอำเภอบางแพ

2) การประปาส่วนภูมิภาคสาขาม้าน้อย ให้บริการในพื้นที่อำเภอบ้านโป่ง

3) การประปาส่วนภูมิภาคปากท่อ ให้บริการในพื้นที่อำเภอปากท่อ อำเภอวัดเพลง (บางส่วน) จังหวัดราชบุรี อำเภอเขาชัย จังหวัดเพชรบุรี และองค์การบริหารส่วนตำบลแพรกหนามแดง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

4) การประปาส่วนภูมิภาคสาขาสวนผึ้ง ให้บริการในพื้นที่อำเภอสวนผึ้ง และอำเภอจอมบึง

1.4.4 ข้อมูลด้านการกักกันของจังหวัด (โปรดทำเครื่องหมาย ☒) มีดังนี้

☐ สุสการ

☐ ตรวจพืช

มีห้องปฏิบัติการตรวจเบื้องต้น ☒ ไม่มี ☐ มี ที่ตั้งสถานกักกันพืช ☒ ไม่มี ☐ มี

☐ ตรวจประมง

มีห้องปฏิบัติการตรวจเบื้องต้น ☒ ไม่มี ☐ มี ที่ตั้งสถานกักกันสัตว์น้ำ ☒ ไม่มี ☐ มี

- ☒ ปศุสัตว์ ที่ตั้ง ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ภาคตะวันตก 126 หมู่ 10 ตำบลเขาชะงุ้ม
อำเภอโพธาราม
- มีห้องปฏิบัติการตรวจเบื้องต้น ☐ ไม่มี ☒ มี
- ที่ตั้ง ด่านกักกันสัตว์ราชบุรี อำเภอจอมบึง ☐ ไม่มี ☒ มี

1.5 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจของจังหวัด

1.5.1 สภาพเศรษฐกิจโดยทั่วไป

ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ณ ราคาประจำปี ของจังหวัดราชบุรี ปี 2567 มีมูลค่า 192,032 ล้านบาท ประกอบด้วยภาคเกษตร มูลค่า 35,715 ล้านบาท และนอกภาคเกษตรมูลค่า 156,317 ล้านบาท โดยภาคเกษตร มีสาขาเกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง เป็นสาขาการผลิตหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของจังหวัด คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 18.60 ส่วนนอกภาคเกษตรคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 81.40

1.5.2 ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดราชบุรี (GPP)

ตารางที่ 9 ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดราชบุรี (GPP) ตามราคาประจำปี จำแนกตามสาขาการผลิต

สาขาการผลิต	มูลค่า (ล้านบาท)			
	ปี 2564	ปี 2565	ปี 2566	ปี 2567
ภาคการเกษตร	32,545 (17.98%)	39,678 (19.21%)	33,404 (18.01%)	35,715 (18.60%)
นอกภาคการเกษตร	148,445 (82.02%)	166,868 (80.79%)	152,055 (81.99%)	156,317 (81.40%)
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP)	180,990	206,546	185,459	192,032
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อคน (บาท)	223,071	254,844	228,873	237,081

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ข้อมูล ณ วันที่ 16 มิถุนายน 2569)

2. ข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญของจังหวัด

2.1 ครีวเรือนเกษตรกรและแรงงานภาคเกษตร

ตารางที่ 10 จำนวนครีวเรือนเกษตรกรของจังหวัดราชบุรี ปี 2569

อำเภอ	จำนวนครีวเรือน ทั้งหมด	จำนวนครีวเรือน เกษตรกร	ร้อยละจำนวนครีวเรือนเกษตร/ ครีวเรือนทั้งหมด
เมืองราชบุรี	75,286	6,236	8.28
บ้านโป่ง	47,350	6,381	13.48
โพธาราม	30,488	7,047	23.11
ดำเนินสะดวก	27,526	5,223	18.97
ปากท่อ	25,660	6,696	26.10
จอมบึง	24,210	4,902	20.25
บางแพ	13,736	1,450	10.56
สวนผึ้ง	17,191	1,912	11.12
บ้านคา	10,007	2,519	25.17
วัดเพลง	4,362	921	21.11
รวม	275,816	43,287	15.69

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดราชบุรี (ข้อมูล ณ วันที่ 30 เมษายน 2569)

2.2 การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร

ตารางที่ 11 การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรแยกตามรายอำเภอ จังหวัดราชบุรี

อำเภอ	พื้นที่ทั้งหมด (ไร่)	พื้นที่ทำการเกษตร						
		ข้าว	พืชไร่	ไม้ผล	ไม้ยืนต้น	พืชผัก	สมุนไพร	ไม้ดอก ไม้ประดับ
เมืองราชบุรี	268,936.25	45,729	18,398	8,522	36,640	21,891	237	1,000
บ้านโป่ง	229,099.38	45,906	35,647	2,411	1,637	15,875	-	393
โพธาราม	260,630.63	43,427	25,788	1,306	4,129	4,312	24	1,090
ดำเนินสะดวก	131,419.38	20	-	22,262	54,594	1,447	40	2,854
ปากท่อ	473,646.88	55,036	36,162	14,226	14,467	5,677	64	65
จอมบึง	482,533.75	24,741	183,907	4,787	24,307	4,465	214	189
บางแพ	107,873.13	3,143	21	5,475	11,436	5,865	33	2,216
สวนผึ้ง	628,175	380	45,914	9,349	20,404	8,620	74	285
บ้านคา	641,791.88	28	101,104	5,788	20,705	17,375	37	-
วัดเพลง	23,682.50	5,122	-	802	11,166	1,150	-	-
รวม	3,247,788.78	223,532	446,941	74,928	199,485	86,677	723	8,092

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอ (ข้อมูล ณ วันที่ 30 เมษายน 2569)

2.3 แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

2.3.1 พื้นที่ชลประทานและระบบชลประทาน

1) ระบบชลประทานของจังหวัดราชบุรี ประกอบด้วย โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ได้รับน้ำจากเขื่อนแม่กลอง อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี และอ่างเก็บน้ำ ซึ่งเป็นแหล่งน้ำสำคัญเพื่อการเกษตรและอุปโภค-บริโภคของจังหวัดราชบุรี โดยโครงการชลประทาน ประกอบด้วย 8 โครงการ และดูแลขอบเขตพื้นที่การส่งน้ำ ดังนี้

- 1.1) โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาท่ามะกา ขอบเขตพื้นที่อำเภอบ้านโป่ง อำเภอโพธาราม อำเภอจอมบึง และอำเภอเมืองราชบุรี รวมพื้นที่ส่งน้ำ (พื้นที่ชลประทาน) จำนวน 347,504 ไร่
- 1.2) โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครปฐม ขอบเขตพื้นที่อำเภอบ้านโป่ง รวมพื้นที่ส่งน้ำ (พื้นที่ชลประทาน) จำนวน 16,077 ไร่
- 1.3) โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษากำแพงแสน ขอบเขตพื้นที่อำเภอบ้านโป่งรวมพื้นที่ส่งน้ำ (พื้นที่ชลประทาน) จำนวน 12,638 ไร่
- 1.4) โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครชุม ขอบเขตพื้นที่อำเภอบ้านโป่ง อำเภอโพธาราม อำเภอบางแพ และอำเภอดำเนินสะดวก รวมพื้นที่ส่งน้ำ (พื้นที่ชลประทาน) จำนวน 108,368 ไร่
- 1.5) โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาราชบุรีฝั่งซ้าย ขอบเขตพื้นที่อำเภอโพธาราม อำเภอดำเนินสะดวก อำเภอบางแพ อำเภอบ้านโป่ง และอำเภอเมืองราชบุรี รวมพื้นที่ส่งน้ำ (พื้นที่ชลประทาน) จำนวน 175,563 ไร่
- 1.6) โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาราชบุรีฝั่งขวา ขอบเขตพื้นที่อำเภอดำเนินสะดวก อำเภอปากท่อ และอำเภอเมืองราชบุรี รวมพื้นที่ส่งน้ำ (พื้นที่ชลประทาน) จำนวน 106,985 ไร่
- 1.7) โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาดำเนินสะดวก ขอบเขตพื้นที่อำเภอดำเนินสะดวก รวมพื้นที่ส่งน้ำ (พื้นที่ชลประทาน) จำนวน 17,053 ไร่
- 1.8) โครงการชลประทานราชบุรี ขอบเขตพื้นที่อำเภอบ้านคา อำเภอปากท่อ และอำเภอเมืองราชบุรี รวมพื้นที่ส่งน้ำ (พื้นที่ชลประทาน) จำนวน 22,415 ไร่

- 2) อ่างเก็บน้ำขนาดกลาง จังหวัดราชบุรีมีอ่างเก็บน้ำขนาดกลาง จำนวน 4 แห่ง ได้แก่
 - 2.1) อ่างเก็บน้ำห้วยสำนักไม้เต็ง ตำบลน้ำพุ อำเภอเมืองราชบุรี ความจุ 45.48 ล้านลูกบาศก์เมตร
 - 2.2) อ่างเก็บน้ำห้วยท่าเคย ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา ความจุ 23.40 ล้านลูกบาศก์เมตร
 - 2.3) อ่างเก็บน้ำห้วยมะหาด ตำบลหนองพันจันทร์ อำเภอบ้านคา ความจุ 4.30 ล้านลูกบาศก์เมตร
 - 2.4) อ่างเก็บน้ำชีภูป่าห้วย ตำบลท่าเคย อำเภอสวนผึ้ง ความจุ 2.50 ล้านลูกบาศก์เมตร
- 3) อ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก มีจำนวน 60 แห่ง ปริมาณน้ำที่สามารถเก็บได้รวม 27.445 ล้านลูกบาศก์เมตร
 - 3.1) อ่างเก็บน้ำโครงการพระราชดำริ (พรด.) 19 แห่ง (อำเภอบ้านคา 5 แห่ง อำเภोजอมบึง 3 แห่ง อำเภอปากท่อ 8 แห่ง อำเภอสวนผึ้ง 3 แห่ง)
 - 3.2) อ่างเก็บน้ำโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน (ปชด.) 5 แห่ง (อำเภอสวนผึ้ง)
 - 3.3) อ่างเก็บน้ำที่ถ่ายโอนให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) 36 แห่ง (อำเภอปากท่อ 9 แห่ง อำเภอสวนผึ้ง 8 แห่ง อำเภोजอมบึง 7 แห่ง อำเภอบ้านคา 12 แห่ง)
- 4) พื้นที่เกษตรกรรมในเขตชลประทาน

ตารางที่ 12 พื้นที่เกษตรกรรมในเขตชลประทาน (แยกรายอำเภอ)

ที่	อำเภอ	พื้นที่เกษตรกรรมในเขตชลประทาน (ไร่)					
		ปี 2564	ปี 2565	ปี 2566	ปี 2567	ปี 2568	ปี 2569
1	เมือง	150,544	147,345	139,073	127,385	136,774	135,005
2	โพธาราม	152,568	149,326	140,943	129,097	138,613	136,820
3	บางแพ	63,654	62,301	58,803	53,861	57,831	57,083
4	บ้านโป่ง	144,003	140,943	133,030	121,849	130,832	129,140
5	ดำเนินสะดวก	81,135	79,411	74,953	68,654	73,715	72,762
6	วัดเพลง	17,551	17,178	16,214	14,852	15,947	15,741
7	ปากท่อ	54,605	53,445	50,445	46,206	49,613	48,971
8	จอมบึง	6,478	6,340	5,984	5,477	5,881	58,05
9	สวนผึ้ง	-	-	-	-	-	-
10	บ้านคา	6,691	6,548	6,180	5,661	6,078	6,000
รวม		677,229	662,837	625,625	573,042	615,283	607,327

ที่มา : โครงการชลประทานราชบุรี (ข้อมูล ณ วันที่ 22 พฤษภาคม 2569)

- 5) พื้นที่รับประโยชน์จากขอบเขตพื้นที่การส่งน้ำในจังหวัด

ตารางที่ 13 พื้นที่รับประโยชน์จากขอบเขตพื้นที่การส่งน้ำในจังหวัด (แยกรายอำเภอ)

ลำดับ	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษา	พื้นที่ชลประทาน (ไร่)	พื้นที่รับประโยชน์ในความรับผิดชอบรายอำเภอ (ไร่)									
			จอมบึง	ดำเนินสะดวก	บางแพ	บ้านคา	บ้านโป่ง	ปากท่อ	โพธาราม	เมือง	วัดเพลง	สวนผึ้ง
1	ท่ามะกา	347,504	7,709	-	-	-	109,731	-	117,741	112,323	-	-
2	นครปฐม	16,077	-	-	-	-	16,077	-	-	-	-	-
3	กำแพงแสน	12,638	-	-	-	-	12,638	-	-	-	-	-
4	นครชุม	108,368	-	20,674	47,988	-	32,944	-	6,762	-	-	-
5	ราชบุรีฝั่งซ้าย	175,563	-	58,909	27,826	-	123	-	57,212	31,493	-	-
6	ราชบุรีฝั่งขวา	106,985	-	-	-	-	-	54,926	-	31,154	20,905	-

ลำดับ	โครงการส่งน้ำ และบำรุงรักษา	พื้นที่ ชลประทาน (ไร่)	พื้นที่รับประโยชน์ในความรับผิดชอบรายอำเภอ (ไร่)									
			จอมบึง	ดำเนินสะดวก	บางแพ	บ้านคา	บ้านโป่ง	ปากท่อ	โพธาราม	เมือง	วัดเพลง	สวนผึ้ง
7	ดำเนินสะดวก	17,053	-	17,053	-	-	-	-	-	-	-	-
8	ราชบุรี	22,415	-	-	-	7,969	-	10,112	-	4,334	-	-
รวม		806,603	7,709	96,636	75,814	7,969	171,513	65,038	181,715	179,304	20,905	-

ที่มา : โครงการชลประทานจังหวัดราชบุรี

2.3.2 แหล่งน้ำนอกเขตชลประทาน

ตารางที่ 14 แหล่งน้ำนอกเขตชลประทาน

อำเภอ	* อ่างเก็บน้ำ ขนาดกลาง (แห่ง)	* อ่างเก็บน้ำ ขนาดเล็ก (แห่ง)	* ฝาย (แห่ง)	* สถานีสูบน้ำ (แห่ง)	** บ่อบาดาล		*** ชุดสระน้ำในไร่นา นอกเขตชลประทาน บ่อจี้ว (แห่ง)
					อุบิโกล-บริโกล (บ่อ)	เกษตร (บ่อ)	
จอมบึง	-	10	1	1	574	159	633
ดำเนินสะดวก	-	-	-	-	177	3	-
บางแพ	-	-	-	-	158	12	-
บ้านคา	2	17	4	3	132	1	385
โพธาราม	-	-	1	3	458	32	37
วัดเพลง	-	-	-	-	8	1	-
เมือง	1	-	-	14	198	23	47
ปากท่อ	-	17	2	1	285	50	853
สวนผึ้ง	1	16	7	1	104	-	128
บ้านโป่ง	-	-	-	1	608	42	45
รวม	4	60	15	24	2,702	323	2,128

ที่มา : *โครงการชลประทานราชบุรี / **สำนักทรัพยากรน้ำบาดาล เขต 8 (ราชบุรี) / ***สถานีพัฒนาที่ดินราชบุรี
(ข้อมูล ณ มิถุนายน 2569)

2.4 ข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัด

2.4.1 ด้านการปลูกพืชเศรษฐกิจของจังหวัด ปีการผลิต 2568

ตารางที่ 15 ด้านการปลูกพืชเศรษฐกิจของจังหวัด ปีการผลิต 2568

ลำดับ	ชนิดของพืชไร่	เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่) Planted area (Rai)	เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ไร่) Harvested area (Rai)	ผลผลิต (ตัน) Production (Ton)	ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ (กก.) Yield per rai (Kgs.)
1	ข้าวนาปี	210,482	209,222	146,664	697
2	ข้าวนาปรัง	148,829	148,628	105,246	707
พืชไร่					
3	สับปะรดโรงงาน	43,244	20,191	58,103	2,878
4	สับปะรดผลสด	14,415	6,730	19,367	2,878
5	มันสำปะหลังโรงงาน	83,818	82,791	242,722	2,896
6	อ้อยโรงงาน	169,521	148,763	1,599,593	10,484
7	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	1,072	1,072	636	593

ลำดับ	ชนิดของพืชไร่	เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่) Planted area (Rai)	เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ไร่) Harvested area (Rai)	ผลผลิต (ตัน) Production (Ton)	ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ (กก.) Yield per rai (Kgs.)
ไม้ผล/ไม้ยืนต้น					
8	ปาล์มน้ำมัน	17,317	16,558	21,564	1,286
9	ยางพารา	44,429	43,506	6,923	159
10	มะพร้าวแก่	10,010	9,722	6,586,075 (ผล)	677 (ผล/ไร่)
11	มะพร้าวน้ำหอม	117,410	95,486	213,137,877 (ผล)	2,232 (ผล/ไร่)
12	ทุเรียน	5,352	1,842	1,136	617
13	กาแฟ	701	376	13	35
14	มะม่วง	10,624	6,118	10,670	1,744
15	ชมพู่มะเหมี่ยวจันทร์	7,690	6,852	10,860	1,585
16	ลำไย	4,268	4,085	2,792	683

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดราชบุรี (ข้อมูล ณ วันที่ 30 เมษายน 2569)

ข้อมูลหม่อนไหมในพื้นที่จังหวัดราชบุรี (ที่มา : ศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ กาญจนบุรี)

ตารางที่ 16 ไหมหัตถกรรม

จังหวัด ราชบุรี/อำเภอ	จำนวนเกษตรกร (ราย)			พื้นที่ปลูก (ไร่)			จำนวนผลผลิตเส้น ไหม (กิโลกรัม)			รายได้ (บาท)		
	2565	2566	2567	2565	2566	2567	2565	2566	2567	2565	2566	2567
สวนผึ้ง	28	23	28	153	98	108	380	595	660	380,000	952,000	990,000
บ้านโป่ง	1	1	-	15	15	-	87	90	-	100,050	144,000	-
ปากท่อ	5	5	-	11	11	-	282	210	-	324,300	336,000	-
รวม	34	29	28	179	124	108	749	895	660	804,350	1,432,000	990,000

หมายเหตุ : เส้นไหมดิบราคาระหว่าง 900 - 1,500 บาทต่อกิโลกรัม/ตามมาตรฐานเส้นไหม

ตารางที่ 17 ผลิตภัณฑ์ไหมเพื่อการอื่น (บริษัท สิ่งทอชาติพันธุ์ จำกัด)

ประเภท	จำนวนผลผลิต (กิโลกรัม)			รายได้ (บาท)			หมายเหตุ
	2565	2566	2567	2565	2566	2567	
รังไหม	4,193.00	4,210	3,990	รังไหมแบ่งขายเป็นดักแด้และเปลือกรัง			รังไหมแบ่งขายเป็น ดักแด้และเปลือกรัง
ดักแด้	3,144.00	3,176	3,075	471,600.00	476,400	461,250	
เปลือกรัง	670.88	701	690	670,880.00	701,000	759,000	
รวม	8,007.88	8,087	7,755	1,142,480.00	1,177,400	1,220,250	

หมายเหตุ : ดักแด้ราคา 150 บาทต่อกิโลกรัม เปลือกรังราคา 1,000 บาทต่อกิโลกรัม

ตารางที่ 18 ไหมอุตสาหกรรม

จังหวัด ราชบุรี/อำเภอ	จำนวนเกษตรกร (ราย)			พื้นที่ปลูก (ไร่)			จำนวนผลผลิตรังไหม (กิโลกรัม)			รายได้ (บาท)		
	2565	2566	2567	2565	2566	2567	2565	2566	2567	2565	2566	2567
เมืองราชบุรี	1	1	1	4	4	4	602	560	590	120,400	140,000	147,500
จอมบึง	9	12	11	67	80	75	4,130	8,640	8,424	826,000	2,160,000	2,106,000
โพธาราม	3	3	3	19	19	19	992	850	820	198,400	212,500	205,000
รวม	13	15	15	90	103	98	5,724	10,050	9,834	1,144,800	2,512,500	2,458,500

หมายเหตุ : รังไหมสดราคาระหว่าง 180 - 220 บาทต่อกิโลกรัม/ตามมาตรฐานรังไหม

ตารางที่ 19 ทอผ้า

จังหวัด ราชบุรี/อำเภอ	จำนวนเกษตรกร (ราย)			จำนวนผลผลิตผ้าไหม (เมตร)			รายได้ (บาท)		
	2565	2566	2567	2565	2566	2567	2565	2566	2567
สวนผึ้ง	-	48	48	-	107.26	71.06	-	750,820	497,420
จอมบึง	-	98	138	-	256.13	148.67	-	1,792,910	1,040,690
เมือง (คูบัว)	-	10	10	-	2.00	20.34	-	20,000	142,380
รวม	-	156	196	-	365.39	240.07	-	2,563,730	1,680,490

หมายเหตุ : ผ้าไหม ยก จก ชิด ราคา 10,000 บาทต่อเมตร / ผ้าไหมแถมฝ้าย ยก จก ชิด ราคาระหว่าง 5,000 - 8,000 บาทต่อเมตร อำเภอสวนผึ้ง มี 2 กลุ่ม อำเภอจอมบึง มี 2 กลุ่ม

ตารางที่ 20 หม่อนผลสด/แปรรูปผลิตภัณฑ์

จังหวัด ราชบุรี/อำเภอ	จำนวนเกษตรกร (ราย)			พื้นที่ปลูก (ไร่)			จำนวนผลผลิตหม่อน (กิโลกรัม)			รายได้ (บาท)		
	2565	2566	2567	2565	2566	2567	2565	2566	2567	2565	2566	2567
สวนผึ้ง	39	39	33	88	88	88	10,2209.20	11,060	8336	178,966	1,295,470	799,440
จอมบึง	30	30	30	40	40	40	8,249.00	16,100	7,579	203,365	1,186,500	935,000
รวม	69	69	63	128	128	128	110,458.20	27,160	15,915	382,331	2,481,970	1,734,440

หมายเหตุ : หม่อนผลสดราคา 200 – 250 บาทต่อกิโลกรัม / หม่อนแช่แข็งราคา 50 บาทต่อกิโลกรัม / ผลิตภัณฑ์แปรรูปราคาขึ้นอยู่กับชนิดสินค้า

2.4.2 ด้านการปศุสัตว์ของจังหวัด ปี 2568

ตารางที่ 21 ด้านการปศุสัตว์ของจังหวัด ปี 2568

ลำดับ	ชนิดสัตว์	จำนวน เกษตรกร (ราย)	จำนวนสัตว์ (ตัว)	ข้อมูลผลผลิต		ราคาเฉลี่ย (บาท/หน่วย)	มูลค่าผลผลิต (ล้านบาท)
				จำนวน	หน่วยนับ		
1	สุกร	753	1,380,760	4,479,025	ตัว/ปี	76.77 บาท/ก.ก.	34,385.47
2	โคนม	1,440	29,600	42,938,938.90	กิโลกรัม/ปี	21.17 บาท/ก.ก.	909.02
3	โคเนื้อ	9,441	134,971	105,991	ตัว/ปี	74.98 บาท/ก.ก.	3,178.88
4	ไก่เนื้อ	331	15,258,373	57,981,815	ตัว/ปี	43.52 บาท/ก.ก.	2,523.37
5	ไก่ไข่	743	1,020,120	306,036,000	ฟอง/ปี	3.79 บาท/ฟอง	1,159.88
6	เป็ดเนื้อ	106	668,234	2,672,936	ตัว/ปี	67.59 บาท/ก.ก.	270.99
7	เป็ดไข่	496	296,003	75,480,000	ฟอง/ปี	4.77 บาท/ฟอง	360.04
8	แพะเนื้อ	618	18,995	22,800	ตัว/ปี	115.14 บาท/ก.ก.	105.01
9	แกะ	63	2,014	-	ตัว/ปี	114.20 บาท/ก.ก.	-
10	กระบือ	110	1,150	-	ตัว/ปี	77.16 บาท/ก.ก.	-

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดราชบุรี (ข้อมูล ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2569)

2.4.3 ด้านการประมงของจังหวัด ปี 2568

ตารางที่ 22 ทะเบียนเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจังหวัดราชบุรี ปี พ.ศ. 2568 (ณ มิถุนายน 2568)

อำเภอ	จำนวนผู้ประกอบการ (ราย)	จำนวน ฟาร์ม	จำนวน หน่วยเลี้ยง (บ่อ)	เนื้อที่ฟาร์ม (ไร่)	เนื้อที่เลี้ยง รวมทั้งหมด (ไร่)
จอมบึง	220	220	496	2,779.77	360.1
ดำเนินสะดวก	232	233	2,397	3,450.62	1,958.12
บางแพ	1,388	1,439	5,345	26,807.52	22,820.57
บ้านคา	110	110	133	942.83	130.25

อำเภอ	จำนวนผู้ประกอบการ (ราย)	จำนวน ฟาร์ม	จำนวน หน่วยเลี้ยง (บ่อ)	เนื้อที่ฟาร์ม (ไร่)	เนื้อที่เลี้ยง รวมทั้งหมด (ไร่)
บ้านโป่ง	305	310	87,302	1,592.56	977.87
ปากท่อ	241	242	550	3,003.52	663.25
โพธาราม	487	497	7,013	4,598.09	3,692.85
เมืองราชบุรี	192	194	8,431	2,052.73	1,030.45
วัดเพลง	200	201	2,409	1,410.89	1,316.87
สวนผึ้ง	173	174	243	2,473.59	165.3
รวม	3,548	3,620	114,319	49,112.12	33,115.63

ที่มา : สำนักงานประมงจังหวัดราชบุรี

ตารางที่ 23 ข้อมูลประมง (สัตว์น้ำ) ของจังหวัดราชบุรี ปี 2568

ลำดับ	ชนิดสัตว์น้ำ	จำนวน เกษตรกร (ราย)	จำนวน (ฟาร์ม)	พื้นที่การเลี้ยง		ผลผลิต (ตัน)	ราคาเฉลี่ย (บาท/กก.)	มูลค่าผลผลิต (บาท)
				จำนวน พื้นที่ (ไร่)	จำนวน (บ่อ)			
1	กุ้งขาวแวนนาไม	684	708	13,059.40	2,728	6,981	157.43	1,099,097,545
2	กุ้งก้ามกราม	628	670	9,933.79	2,391	10,306	261.14	2,691,413,296
3	ปลาสด	30	30	581.47	75	364	80.21	29,216,493
4	ปลานิล	1,306	1,317	5,576.64	3,370	813	34.55	28,105,043
5	ปลาตะเพียน	313	313	1,645.55	3,506	212	35.58	7,574,982
6	ปลาช่อน	290	298	762.74	100,459	103 (ล้านตัว)	5	515,000,000

ที่มา : สำนักงานประมงจังหวัดราชบุรี

หมายเหตุ : ราคากุ้งขาว ขนาดเฉลี่ยจากปริมาณที่จับ ราคากุ้งก้ามกราม ขนาด 26 - 30 ตัว/กก. ราคาปลาช่อน
ประเมินจากเกษตรกรผู้ออกหนังสือกำกับการจำหน่ายสัตว์น้ำ

2.4.4 ข้อมูลสินค้าเกษตรที่ได้รับรองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI)

ตารางที่ 24 ข้อมูลสินค้าเกษตรที่ได้รับรองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI)

ชนิดสินค้า	เกษตรกร	พื้นที่ (ไร่)
ด้านพืช		
- สับปะรดบ้านคา	- รายเดียว 23 ราย	402.00
- มะพร้าวน้ำหอมราชบุรี	- รายเดียว 202 ราย (พื้นที่ 5,209.28 ไร่) - แบบกลุ่ม 2 กลุ่ม (57 ราย) (พื้นที่ 1,213.35 ไร่)	6,422.63
ด้านประมง		
- กุ้งก้ามกรามบางแพ	- รายเดียว 9 ราย - แบบกลุ่ม 1 กลุ่ม (4 ราย)	279.00

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดราชบุรี (ข้อมูล ณ วันที่ 19 มิถุนายน 2569)

นอกจากสินค้าเกษตร ยังมีสินค้าอื่นในจังหวัดราชบุรีที่ได้รับการขึ้นทะเบียน GI ดังนี้

1) ไข่โป้วโพธาราม หมายถึง ไข่โป้วเค็มและไข่โป้วหวานที่ผลิตจากผักกาดหัวหรือหัวไชเท้า เฉพาะส่วนรากที่มีเนื้อสีขาว โดยนำมาแปรรูปด้วยวิธีการดองเค็มด้วยเกลือทะเล และวิธีการดองหวานด้วยน้ำตาลทรายขาว ซึ่งเป็นวิธีการถนอมอาหารจากภูมิปัญญาของคนในพื้นที่สืบทอดกันมา มีรสชาติเค็มหรือหวานปนเค็ม ที่กลมกล่อม กรอบ และมีสีน้ำตาลสวย ผลิตในพื้นที่อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

2) โองม้งกราชบุรี เป็นเครื่องปั้นดินเผาที่ผลิตจากดินเหนียวสีน้ำตาลแดงสลับจุดขาวหรือดินสีมันปูที่พบในเขตพื้นที่อำเภอเมืองราชบุรี และอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ทั้งประเภทเคลือบและไม่เคลือบด้วยน้ำเคลือบสีแก้ว มีการตกแต่งลวดลายเป็นลายมังกรหรือลายอื่น ๆ ทั้งแบบเรียบและแบบนูน รวมทั้งไม่มีการตกแต่งลวดลาย ซึ่งผลิตตามกรรมวิธีและขั้นตอนดั้งเดิมแบบจีนที่ถ่ายทอดกันมาผนวกกับภูมิปัญญาของคนราชบุรีในพื้นที่อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี มีผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้ตราสัญลักษณ์ GI จำนวน 17 ราย

2.4.5 ข้อมูลมาตรฐานสินค้าเกษตร

จังหวัดราชบุรีได้ความสำคัญกับการผลิตด้านการเกษตรเข้าสู่มาตรฐานเกษตรปลอดภัย (GAP) และเกษตรอินทรีย์ ซึ่งเป็นจุดเด่นในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับเกษตรกร โดยในปี 2569 มีเกษตรกรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานดังกล่าว จำแนกดังนี้

ตารางที่ 25 ข้อมูลมาตรฐานสินค้าเกษตรด้านพืช

ชนิดสินค้า	2566		2567		2568		2569	
	จำนวน ราย/แปลง	พื้นที่ (ไร่/.../...)	จำนวน ราย/แปลง	พื้นที่ (ไร่/.../...)	จำนวน ราย/แปลง	พื้นที่ (ไร่/.../...)	จำนวน ราย/แปลง	พื้นที่ (ไร่/.../...)
(1) มะพร้าวน้ำหอม	1,146	23,571.94	3,536	33,977.72	1,832	34,769.02	2,135	40,076.17
(2) สับปะรด	79	867.75	180	2,583.75	84	2,708.00	114	3,049.50
(3) อ้อยโรงงาน	13	178.75	5	26.25	-	-	-	-
(4) ชมพู	49	526.50	98	534.00	34	404.75	34	404.75
(5) ชมพูทับทิมจันทร์	59	536.75	114	503.75	54	491.25	56	513.25
(6) มะม่วง	53	788.25	92	844.75	38	596.25	42	759.75
(7) ลำไย	7	106.00	12	88.00	14	147.75	14	147.75
(8) ทูเรียน	15	184.50	70	406.50	41	663.00	45	732.00
(9) มะนาว	36	488.25	68	327.25	20	182.50	23	247.75
(10) เงาะโรงเรียน	30	145.00	62	150.00	2	7.00	2	7.00
(11) ฝรั่ง	19	182.50	28	166.25	40	295.50	50	352.00
(12) เหนือ	69	72.64	150	129.50	66	81.73	72	69.98
(13) พืชชนิดอื่นๆ	592	3,123.77	1,086	2,544.41	483	2,522.54	603	3,620.45
รวม	2,167	30,772.60	5,501	42,282.13	2,708	4,2869.28	3190	49,980.35

ที่มา: ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรราชบุรี (ข้อมูล ณ วันที่ 15 มิถุนายน 2569)

ตารางที่ 26 ข้อมูลมาตรฐานสินค้าเกษตรด้านปศุสัตว์

ฟาร์มมาตรฐาน	ปี 2566		ปี 2567		ปี 2568	
	จำนวน ฟาร์ม	จำนวนสัตว์ โดยประมาณ (ตัว)	จำนวน ฟาร์ม	จำนวนสัตว์ โดยประมาณ (ตัว)	จำนวน ฟาร์ม	จำนวนสัตว์ โดยประมาณ (ตัว)
(1) สุกร	160	900,000 ตัว	191	1.9 ล้าน ตัว	161	1.4 ล้านตัว
(2) ไก่เนื้อ	210	9,000 ตัว	243	9,700 ตัว	162	7,200 ตัว
(3) โคเนื้อ	9	3,500 ตัว	13	4,000 ตัว	12	5,000 ตัว
(4) ไก่ไข่	160	18.4 ล้าน ตัว	163	20.1 ล้าน ตัว	134	19 ล้านตัว
(5) ไก่ไข่	7	950,000 ตัว	10	1.3 ล้าน ตัว	10	2 ล้านตัว
(6) ไก่พันธุ์	3	519,000 ตัว	4	570,000 ตัว	4	570,000 ตัว
(7) เป็ดเนื้อ	3	920,000 ตัว	8	920,000 ตัว	7	720,000 ตัว
(8) เป็ดไข่	4	43,000 ตัว	6	221,000 ตัว	8	330,000 ตัว
(9) เป็ดพันธุ์	1	36,000 ตัว	1	45,000 ตัว	1	54,000 ตัว
(10) สถานที่ฟักไข่สัตว์ปีก	4	1.2 ล้านฟอง/สปีดาร์	4	1.2 ล้านฟอง/สปีดาร์	5	1.3 ล้านฟอง/สปีดาร์
(11) นกกระทา	3	234,000 ตัว	3	230,000 ตัว	3	143,000 ตัว
(12) แพะนม	4	400 ตัว	5	400 ตัว	-	-

ฟาร์มมาตรฐาน	ปี 2566		ปี 2567		ปี 2568	
	จำนวนฟาร์ม	จำนวนสัตว์โดยประมาณ (ตัว)	จำนวนฟาร์ม	จำนวนสัตว์โดยประมาณ (ตัว)	จำนวนฟาร์ม	จำนวนสัตว์โดยประมาณ (ตัว)
(13) แพะเนื้อ	1	150 ตัว	1	150 ตัว	1	600 ตัว
(14) จิ้งหรีด	1	400 ชิ้น	1	400 ชิ้น	-	-
(15) ปางช้าง	-	-	-	-	1	31 เชือก
(16) หมูหลุม	-	-	-	-	1	700 ตัว
(17) ไก่วง	-	-	-	-	1	360 ตัว
(18) ผึ้งชันโรง	-	-	-	-	1	400 กล้อง
รวม	570		653		512	

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดราชบุรี (ข้อมูล ณ วันที่ 25 มีนาคม 2569)

ตารางที่ 27 ข้อมูลมาตรฐานสินค้าเกษตรด้านประมง

ชนิดสัตว์น้ำ	จำนวนเกษตรกร (ราย/แปลง)	จำนวนพื้นที่ (ไร่)
(1) กุ้งขาว	-	12,829.20
(2) กุ้งก้ามกราม	91	9,977.73
(3) สัตว์น้ำสวยงาม	37	555.09
(4) สัตว์น้ำรวม (มกษ.7436)	578	9,535.82
(5) สัตว์น้ำสวยงาม (มกษ.7426)	140	428.94
รวม	846	33,326.78

ที่มา : สำนักงานประมงจังหวัดราชบุรี (ข้อมูล ณ วันที่ 24 มีนาคม 2569)

ตารางที่ 28 ข้อมูลมาตรฐานสินค้าเกษตรด้านข้าว

ประเภทมาตรฐาน	2565		2566		2567	
	จำนวน ราย/แปลง	พื้นที่ (ไร่)	จำนวน ราย/แปลง	พื้นที่ (ไร่)	จำนวน ราย/แปลง	พื้นที่ (ไร่)
GAP ข้าว	151	1,423.75	136	1,050	170	1,739.75

ที่มา : ศูนย์วิจัยข้าวราชบุรี

ตารางที่ 29 ข้อมูลเกษตรกรอินทรีย์และ PGS

ชนิดสินค้า	2565		2566		2567		2568	
	จำนวนราย/แปลง	พื้นที่ (ไร่)	จำนวนราย/แปลง	พื้นที่ (ไร่)	จำนวนราย/แปลง	พื้นที่ (ไร่)	จำนวนราย/แปลง	พื้นที่ (ไร่)
(1) Organic Thailand	17	269.50	18	249.75	20	215.75	21	272.25
(2) PGS (จังหวัด)	63	1,544.80	71	1,320	77	1,349.75	74	684

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดราชบุรี, ศูนย์วิจัยพัฒนาการเกษตรจังหวัดราชบุรี (ข้อมูล ณ มีนาคม 2568)

ตารางที่ 30 ข้อมูลมาตรฐานสินค้าเกษตรด้านหม่อนไหม

ลำดับ	ประเภท	จำนวนแปลง	พื้นที่
1	หม่อนใบ GAP	24	131 ไร่ 2 งาน
2	หม่อนผลสด GAP	25	38 ไร่ 3 งาน
3	หม่อนอินทรีย์	2	1 ไร่ 2 งาน

ที่มา : ศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ กาญจนบุรี

2.4.6 สินค้า OTOP ของจังหวัด

ตารางที่ 31 สินค้า OTOP 10 อันดับแรกของจังหวัด

ที่	สินค้า	กลุ่มเกษตรกรที่ผลิต	การสนับสนุนของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
1	ข้าวตังหน้าธัญพืช, ข้าวตังหน้าผักโขม, กล้วยหน้าธัญพืช	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรลาดบัวขาว ตำบลลาดบัวขาว อำเภอบ้านโป่ง	สำนักงานเกษตรจังหวัดราชบุรีพัฒนาผู้ประกอบการ OTOP ที่จดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน โดยการสนับสนุนองค์ความรู้การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และสนับสนุนบรรจุภัณฑ์แคปซูล สร้างมูลค่าเพิ่มจากวัตถุดิบในท้องถิ่นและเพิ่มการแข่งขันด้านการตลาด
2	กล้วยอบม้วน, กล้วยอบแห้ง, มะพร้าวแก้ว	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรตำบลจอมประทัด ตำบลจอมประทัด อำเภอดำรงวิทยะ	สำนักงานเกษตรจังหวัดราชบุรีพัฒนาผู้ประกอบการ OTOP ที่จดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน โดยการสนับสนุนองค์ความรู้การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ และสนับสนุนบรรจุภัณฑ์กล้วยแปรรูป สร้างมูลค่าเพิ่มจากวัตถุดิบในท้องถิ่นและเพิ่มการแข่งขันด้านการตลาด
3	ซ็อกโกแลตบาร์, โกโก้บิส, ชาดาวเรือง	วิสาหกิจชุมชนไถ่เลี้ยงน้ำเคียนนาเขาช่องพราน ตำบลเตาปูน อำเภอโพธาราม	สำนักงานเกษตรจังหวัดราชบุรีพัฒนาผู้ประกอบการ OTOP ที่จดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน โดยการสนับสนุนองค์ความรู้การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ และสนับสนุนบรรจุภัณฑ์โกโก้บิส และเพิ่มการแข่งขันด้านการตลาด
4	กล้วยตาก, น้ำพริกเผเห็ด, น้ำเห็ด 3 อย่าง	วิสาหกิจชุมชนบ้านกุ่มพัฒนา ตำบลบางแพ อำเภอบางแพ	สำนักงานเกษตรจังหวัดราชบุรีพัฒนาผู้ประกอบการ OTOP ที่จดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน โดยการสนับสนุนองค์ความรู้การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ และสนับสนุนบรรจุภัณฑ์กล้วยตาก สร้างมูลค่าเพิ่มจากวัตถุดิบในท้องถิ่นและเพิ่มการแข่งขันด้านการตลาด
5	มะนาวน้ำผึ้งอบแห้ง, มะกรูดน้ำผึ้ง, มะนาวน้ำผึ้ง	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านหัวสระพัฒนา ตำบลเบิกไพร อำเภอบ้านโป่ง	สำนักงานเกษตรจังหวัดราชบุรีพัฒนาผู้ประกอบการ OTOP ที่จดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน โดยการสนับสนุนองค์ความรู้การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ และสนับสนุนบรรจุภัณฑ์ให้กับกลุ่ม สร้างมูลค่าเพิ่มจากวัตถุดิบในท้องถิ่นและเพิ่มการแข่งขันด้านการตลาด
6	มะม่วงหาวมะนาวโห่สามรส	วิสาหกิจชุมชนวิถีเกษตรกรรมแปรรูปจอมบึง ตำบลจอมบึง อำเภोजอมบึง	สำนักงานเกษตรจังหวัดราชบุรีพัฒนาผู้ประกอบการ OTOP ที่จดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน โดยการสนับสนุนองค์ความรู้การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ และสนับสนุนบรรจุภัณฑ์มะม่วงหาวมะนาวโห่สามรส การคิดต้นทุนการผลิต การวิเคราะห์ศักยภาพกลุ่ม การสร้างมูลค่าเพิ่มจากวัตถุดิบในท้องถิ่นและเพิ่มการแข่งขันด้านการตลาด

ที่	สินค้า	กลุ่มเกษตรกรที่ผลิต	การสนับสนุนของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
7	ทองม้วนกล้วย	วิสาหกิจชุมชนคนคลองบางป่า ตำบลบางป่า อำเภอมืองราชบุรี	สำนักงานเกษตรจังหวัดราชบุรีพัฒนา ผู้ประกอบการ OTOP ที่จดทะเบียนวิสาหกิจ ชุมชน โดยการสนับสนุนองค์ความรู้การพัฒนา ผลิตภัณฑ์ การเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และเพิ่มความสามารถการแข่งขันด้านการตลาด ในการออกจำหน่ายสินค้าตามงานต่าง ๆ
8	สบู่ขมิ้นน้ำผึ้งรังไหมทอง, แชมพูใบหมี่มะกรูด, ครีมนวดใบหมี่ มะกรูด	วิสาหกิจชุมชนไบโอเอิร์บกรีน บ้านตะโกล่าง ตำบลสวนผึ้ง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี	สำนักงานเกษตรจังหวัดราชบุรีพัฒนา ผู้ประกอบการ OTOP ที่จดทะเบียนวิสาหกิจ ชุมชน โดยการสนับสนุนองค์ความรู้การพัฒนา ผลิตภัณฑ์ การเป็นแหล่งความมั่นคงด้านอาหาร การเก็บรักษา/ผลิต/ขยายพันธุ์พืชไว้ใช้เอง และ เพิ่มความสามารถการแข่งขันด้านการตลาดใน การออกจำหน่ายสินค้าตามงานต่าง ๆ
9	พริกแกงเผ็ด, เครื่องแกงพร้อมปรุง, พริกแกงเขียวหวาน	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ดอนกระเบื้อง ตำบลดอนกระเบื้อง อำเภอบ้านโป่ง	สำนักงานเกษตรจังหวัดราชบุรีพัฒนา ผู้ประกอบการ OTOP ที่จดทะเบียนวิสาหกิจ ชุมชน โดยการสนับสนุนองค์ความรู้การพัฒนา ผลิตภัณฑ์ สร้างมูลค่าเพิ่มจากวัตถุดิบใน ท้องถิ่นและเพิ่มการแข่งขันด้านการตลาด
10	น้ำพริกเผาลาย่าง, น้ำพริกกุ้งเสียบ, น้ำพริกนรกปลาย่าง	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร บางโตนด ตำบลบางโตนด อำเภอโพธาราม	สำนักงานเกษตรจังหวัดราชบุรีพัฒนา ผู้ประกอบการ OTOP ที่จดทะเบียนวิสาหกิจ ชุมชน โดยการสนับสนุนองค์ความรู้การพัฒนา ผลิตภัณฑ์ การสนับสนุนบรรจุภัณฑ์น้ำพริก และการเพิ่มความสามารถการแข่งขันด้าน การตลาดในการออกจำหน่ายสินค้าตลาด เกษตรจังหวัดราชบุรี

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดราชบุรีและสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดราชบุรี (ข้อมูล ณ วันที่ 6 มิถุนายน 2568)

2.4.7 การเพาะปลูกและผลผลิตเก็บเกี่ยวรายเดือนของสินค้าเกษตรของจังหวัด

ตารางที่ 32 ข้อมูลการเพาะปลูกและร้อยละผลผลิตเก็บเกี่ยวรายเดือนของสินค้าเกษตรของจังหวัด

หน่วย : ร้อยละ

ชนิดสินค้า	ธ.ค. 66	ปี 2567												ม.ค. 68	รวม
		มค	กพ	มีค	เมย	พค	มิย	กค	สค	กย	ตค	พย	ธค		
1. ข้าวนาปี	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	17	77	3	100
2. ข้าวนาปรัง	-	-	-	1	2	16	31	48	3	-	-	-	-	-	100
3. สับปะรดโรงงาน	-	6	8	10	10	14	11	8	6	3	8	14	4	-	100
4. มันสำปะหลังโรงงาน	-	13	13	13	14	11	2	2	3	8	4	9	9	-	100
5. ยางพารา	-	12	2	1	1	3	9	10	10	11	8	15	18	-	100
6. ปาล์มน้ำมัน	-	5	5	6	7	14	10	11	10	9	10	6	6	-	100
7. มะพร้าวผลแก่	-	7	8	9	9	10	10	10	9	8	7	6	7	-	100
8. กาแฟ	16	50	34	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	100
9. เงาะ	-	-	-	-	-	26	48	25	1	-	-	-	-	-	100
10. ลำไย	-	15	1	13	4	26	-	23	3	-	6	7	3	-	100
11. ลิ้นจี่	-	-	-	-	-	100	-	-	-	-	-	-	-	-	100

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 10 จังหวัดราชบุรี

2.5 สถาบันเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

2.5.1 ประเภทสหกรณ์และจำนวนสมาชิก

ตารางที่ 33 ประเภทสหกรณ์และจำนวนสมาชิก ปี 2569

ประเภทสหกรณ์	จำนวนสหกรณ์ (แห่ง)	จำนวนสมาชิก (ราย)
สหกรณ์ภาคการเกษตร		
- สหกรณ์การเกษตร	38	43,912
- สหกรณ์ประมง	1	43
- สหกรณ์นิคม	-	-
สหกรณ์นอกภาคการเกษตร		
- สหกรณ์ออมทรัพย์	21	35,119
- สหกรณ์ร้านค้า	3	5,038
- สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน	6	22,209
- สหกรณ์บริการ	3	1,318
รวม	72	107,639

ที่มา : สำนักงานสหกรณ์จังหวัดราชบุรี (ข้อมูล ณ 31 พฤษภาคม 2569)

ตารางที่ 34 ประเภทกลุ่มเกษตรกรและจำนวนสมาชิก ปี 2569

ประเภทกลุ่มเกษตรกร	จำนวนกลุ่มเกษตรกร (แห่ง)	จำนวนสมาชิก (ราย)
- ทำนา	16	964
- ทำสวน	8	373
- เลี้ยงสัตว์	2	151
- ทำไร่	3	242
- อื่น ๆ (เพาะเห็ด)	-	2
รวม	32	1,732

ที่มา : สำนักงานสหกรณ์จังหวัดราชบุรี (ข้อมูล ณ 31 พฤษภาคม 2569)

ตารางที่ 35 ปริมาณธุรกิจของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ประจำปีงบประมาณ 2568

ลำดับ	ชื่อสหกรณ์	จำนวนสมาชิก (คน/แห่ง)	ปริมาณธุรกิจ (ล้านบาท)						
			รับฝากเงิน	ให้เงินกู้	จัดหาสินค้ามาจำหน่าย	รวบรวมผลผลิต	แปรรูปผลผลิต	ให้บริการ/ส่งเสริม	รวม
1	สหกรณ์การเกษตร	41,781	571.31	557.86	358.10	336.23	1,355.89	11.37	3,190.77
2	สหกรณ์ประมง	62	-	-	2.89	-	-	-	2.89
3	ร้านสหกรณ์	4,990	-	-	114.68	-	-	-	114.68
4	สหกรณ์บริการ	88	-	0.15	-	-	-	0.01	0.16
5	สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน	19,979	232.11	298.84	0.11	-	-	-	531.05
6	สหกรณ์ออมทรัพย์	35,299	3,072.40	7,374.91	-	-	-	-	10,447.30
รวมสหกรณ์		102,450	3,875.81	8,231.75	475.78	336.23	1,355.89	11.39	14,286.86
7	กลุ่มเกษตรกร	1,984	-	7.22	12.04	-	-	-	19.26
รวมสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร		104,434	3,875.82	8,238.97	487.82	336.23	1,355.89	11.39	14,306.12

ที่มา : สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ราชบุรี (ข้อมูล ณ วันที่ 31 พฤษภาคม 2569)

ตารางที่ 36 รายงานฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ประจำปีงบประมาณ 2568

ลำดับ	ชื่อสหกรณ์	สินทรัพย์ทั้งสิ้น (ล้านบาท)	หนี้สินทั้งสิ้น (ล้านบาท)	ทุนของสหกรณ์ (ล้านบาท)
สหกรณ์การเกษตร				
1	สหกรณ์การเกษตร	2,983.87	1,447.95	1,535.92
2	สหกรณ์ประมง	0.05	2.47	-2.42
3	ร้านสหกรณ์	33.87	8.91	24.96
4	สหกรณ์บริการ	0.72	1.03	-0.31
5	สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน	1,444.36	594.35	850.02
6	สหกรณ์ออมทรัพย์	20,294.20	8,438.58	11,855.62
รวมสหกรณ์		24,757.09	10,493.29	14,263.80
7	กลุ่มเกษตรกร	17.62	2.81	14.81
รวมสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร		24,774.71	10,496.10	14,278.60

ที่มา : สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ราชบุรี (ข้อมูล ณ วันที่ 31 พฤษภาคม 2569)

2.5.2 กลุ่มเกษตรกรจังหวัดราชบุรี ปี 2568

ตารางที่ 37 จำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกรจังหวัดราชบุรี

อำเภอ	กลุ่มส่งเสริมอาชีพ การเกษตร		กลุ่มแม่บ้าน เกษตรกร		กลุ่มยุวเกษตรกร		กลุ่มวิสาหกิจ ชุมชน	
	กลุ่ม	สมาชิก	กลุ่ม	สมาชิก	กลุ่ม	สมาชิก	กลุ่ม	สมาชิก
เมืองราชบุรี	9	144	5	67	9	196	48	539
บ้านโป่ง	8	183	13	166	8	161	83	1,075
โพธาราม	10	162	9	105	7	152	82	1,367
บางแพ	6	72	5	65	7	166	24	341
ดำเนินสะดวก	6	77	8	88	8	158	42	472
ปากท่อ	6	67	7	81	3	103	30	489
วัดเพลง	2	20	3	41	3	46	10	162
จอมบึง	6	113	7	79	5	130	31	928
สวนผึ้ง	6	84	6	87	5	72	20	238
บ้านคา	11	119	5	67	4	59	36	423
รวม	70	897	68	846	59	1,243	406	6,034

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดราชบุรี (ข้อมูล ณ วันที่ 30 เมษายน 2569)

2.6 ข้อมูลจำนวนอาสาสมัครเกษตรกรของจังหวัด

ตารางที่ 38 จำนวนอาสาสมัครเกษตรกรของจังหวัด

อำเภอ	ด้านอาสาสมัครเกษตรกร											
	อาสาสมัคร ฝนหลวง	ครูบัญชี อาสา	ประมง อาสา	อาสา ปศุสัตว์	หมอดิน อาสา	เกษตร หมู่บ้าน	อาสาสมัคร สหกรณ์	อาสาสมัคร ชลประทาน	เศรษฐกิจ การเกษตร	อาสาสมัคร ปฏิรูปที่ดินฯ	ชาวนา อาสา	ครูยาง อาสา
เมืองราชบุรี	20	16	-	7	196	181	7	16	1	-	103	-
โพธาราม	6	19	1	24	175	156	22	26	1	-	234	-
บางแพ	7	4	1	8	73	65	-	11	1	-	7	-
บ้านโป่ง	10	7	1	23	192	183	3	55	1	-	314	-
ดำเนินสะดวก	3	6	2	18	117	105	6	5	1	1	-	-
วัดเพลง	4	2	5	2	2	28	1	4	1	-	-	-
ปากท่อ	8	4	1	6	6	85	2	8	1	-	157	1
จอมบึง	1	16	1	28	96	90	2	-	1	4	100	1
สวนผึ้ง	2	2	1	11	42	37	2	-	1	-	-	-
บ้านคา	4	10	-	14	14	41	19	-	1	3	1	7
รวม (คน)	65	86	68	141	1,064	971	46	146	10	8	916	9

ที่มา : หน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในจังหวัดราชบุรี การยางแห่งประเทศไทยจังหวัดกาญจนบุรี ศูนย์ปฏิบัติการฝนหลวงภาคใต้ (ข้อมูล ณ 18 มิถุนายน 2569)

2.7 ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) จังหวัด

ตารางที่ 39 ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) จังหวัดราชบุรี

ลำดับ	เกษตรกรต้นแบบ	เบอร์มือถือ (เกษตรกรต้นแบบ)	ที่ตั้ง ศพก. จังหวัดราชบุรี (10 อำเภอ)					จุดเด่นของศูนย์
			ที่ตั้งศูนย์ฯ	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด	สินค้าหลัก	
1	นายไชยวิทย์ บัวงาม	09 4874 7794	123 หมู่ 4	ห้วยไผ่	เมืองราชบุรี	ราชบุรี	ข้าว	การผลิตข้าวคุณภาพ ครบวงจร
2	นายสันต์ จันทร	09 2539 2416	52/1 หมู่ 10	บ้านสิงห์	โพธาราม	ราชบุรี	พืชผัก	การผลิตพืชผักโดยใช้ สารชีวภัณฑ์ป้องกัน กำจัดศัตรูพืช
3	นายอรรถพร แพรกเซ็น	09 1740 8132	53/2 หมู่ 8 บ้านยาง	หนองกบ	บ้านโป่ง	ราชบุรี	ข้าว	การผลิตข้าวคุณภาพสูง เพื่อการบริโภคแบบ ครบวงจร
4	นายคณนง โปรักษ์	08 1207 9796	บ้านกุ่ม หมู่ 2	บางแพ	บางแพ	ราชบุรี	กล้วยน้ำว้า	การผลิตสินค้าที่มี คุณภาพและมาตรฐาน
5	นายเจริญ เจริญทรัพย์	08 1459 6957	บ้านรางสีหมอก หมู่ 2	ท่ง	ดำเนินสะดวก	ราชบุรี	มะพร้าว น้ำหอม	การแปรรูปเพื่อเพิ่ม มูลค่าผลผลิต
6	นายสมเกียรติ ประพฤติกิจ	08 1759 5422	บ้านคลองขุด 55 หมู่ 10	เกาะศาลพระ	วัดเพลง	ราชบุรี	มะพร้าว น้ำหอม	การผลิตมะพร้าวน้ำหอม คุณภาพดี
7	นายสุวัจน์ เออทอง	09 9389 7159	103 บ้านห้วยยาง โทน หมู่ 2	ห้วยยางโทน	ปากท่อ	ราชบุรี	ข้าว	การผลิตข้าวคุณภาพ ครบวงจร
8	นายภูษงค์ ไทรเล็กทิม	08 4802 8784	บ้านรางม่วง หมู่ 8	จอมบึง	จอมบึง	ราชบุรี	มัน สำปะหลัง	เทคโนโลยีการลดต้นทุน และเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตมันสำปะหลัง
9	นายจันทร์ เรืองเรรา	08 9910 1254	บ้านหนองจอก หมู่ 5	หนองพันจันทร์	บ้านคา	ราชบุรี	สับปะรด	การใช้ระบบน้ำแปลง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ
10	นายสมศักดิ์ เหลืองอร่าม	08 1704 7101	ศาลาประชาคม หมู่ 7 บ้านห้วยลาด ปลาเค้า	ป่าหวาย	สวนผึ้ง	ราชบุรี	ผัก	ลดต้นทุนการผลิตผัก โดยใช้สารชีวภัณฑ์

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดราชบุรี

ตารางที่ 40 ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร เครือข่าย ด้านหม่อนไหม

ลำดับ	เกษตรกรต้นแบบ	เบอร์มือถือ (เกษตรกรต้นแบบ)	ที่ตั้ง ศพก. เครือข่ายด้านหม่อนไหม จังหวัดราชบุรี					จุดเด่นของศูนย์
			ที่ตั้งศูนย์ฯ	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด	สินค้าหลัก	
1	นางสมพร แก้วคนตรง	06 2531 8924 09 7986 9146	34/1 หมู่ 9 บ้านหนองมะค่า	ท่าเคย	สวนผึ้ง	ราชบุรี	หม่อนผลสดไหม และเส้นไหม	การผลิตและแปรรูป ผลิตภัณฑ์จากหม่อน และไหม
2	นางวิณา สุขอยู่	08 6018 9318	120 หมู่ 1	ห้วยยางโทน	ปากท่อ	ราชบุรี	ผลิตภัณฑ์ผ้าทอ ไทยทรงดำ	การพอย้ายเส้นไหม การทอผ้าไหมวัฒนธรรม ไทยทรงดำ จากกิจกรรม และการแปรรูป ผลิตภัณฑ์จากผ้าไหม

ที่มา : ศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ กาญจนบุรี

2.8 ข้อมูลด้านการเกษตรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.8.1 แปลงใหญ่จังหวัดราชบุรี

จังหวัดราชบุรีมีแปลงใหญ่ในระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ปี 2568 รวมจำนวน 101 แปลง เกษตรกร 3,685 ราย พื้นที่ 39,974.55 ไร่

ตารางที่ 41 จำนวนแปลงใหญ่จังหวัดราชบุรี ปี 2568

อำเภอ	จำนวน (แปลง)	เกษตรกร (ราย)	พื้นที่(ไร่)	ชนิดสินค้า								
				ข้าว	ไม้ยืน ต้น	พืชไร่	ผัก/ สมุนไพร	ไม้ผล	ไม้ดอกไม้ ประดับ	หม่อน	ประมง	ปศุสัตว์
เมืองราชบุรี	11	468	4,484	2	4	-	4	-	-	-	-	1
โพธาราม	13	429	3,907.64	4	1	3	4	-	1	-	-	-
บ้านโป่ง	12	495	4,757.54	5	-	1	2	1	1	-	1	1
บางแพ	11	262	3,130	-	3	-	2	2	-	-	4	-
ดำเนินสะดวก	19	653	8,521.70	-	15	-	-	4	-	-	-	-
จอมบึง	15	522	6,696.41	-	-	6	4	3	-	1	-	1
บ้านคา	5	221	2,737.40	-	1	3	-	-	-	-	-	1
สวนผึ้ง	3	144	583.41	-	-	-	1	1	-	-	-	1
วัดเพลง	2	81	897	-	2	-	-	-	-	-	-	-
ปากท่อ	10	410	4,259.45	2	2	-	2	4	-	-	-	-
รวม	101	3,685	39,974.55	13	28	13	19	15	2	1	5	5

ที่มา : ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ กรมส่งเสริมการเกษตร <https://co-farm.doae.go.th> (ข้อมูล ณ วันที่ 6 มิถุนายน 2568)

2.8.2 ผลการดำเนินงานโครงการขับเคลื่อนการเกษตรระดับหมู่บ้าน

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดราชบุรีได้รวบรวมแผนงานและโครงการพัฒนาการเกษตรจากการขับเคลื่อนการเกษตรระดับหมู่บ้าน จำนวน 30 หมู่บ้าน ระหว่างปี พ.ศ. 2566 – 2570 สรุปแนวทางการพัฒนาและยกระดับผลผลิตทางการเกษตรสู่การผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูงและความต้องการของหมู่บ้านได้ 5 ด้าน ดังนี้

1) การเพิ่มมูลค่าและการแปรรูปสินค้า (Value Added) เน้นการเปลี่ยนจากขายผลผลิตสดมาเป็นการแปรรูปเพื่อแก้ปัญหาผลผลิตล้นตลาดและเพิ่มรายได้

กลยุทธ์: พัฒนาการแปรรูปเป็นกล้วยกวน กล้วยตาก และผลิตภัณฑ์กล้วยฉาบ เพื่อยืดอายุการเก็บรักษาและสร้างผลิตภัณฑ์เด่นของชุมชน (อ.เมืองราชบุรี, อ.บ้านโป่ง)

เห็ด: ส่งเสริมการแปรรูปและพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่า และพัฒนาหั่วเชื้อเห็ดคุณภาพ (อ.บางแพ, อ.เมืองราชบุรี)

ผลไม้และพืชอื่น ๆ: เช่น การแปรรูปฝรั่งเป็นน้ำฝรั่งและฝรั่งหยี (อ.สวนผึ้ง), การแปรรูปสับปะรดและมะนาว (อ.บ้านคา, อ.บ้านโป่ง), และการแปรรูปสมุนไพรไฟล-ขมิ้นชัน (อ.โพธาราม)

2) การยกระดับมาตรฐานคุณภาพและความปลอดภัย มุ่งเน้นให้สินค้าได้รับการรับรองในระดับสากลและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

การรับรองมาตรฐาน: ผลักดันการผลิตตามหลักเกณฑ์ที่เหมาะสม (GAP) ในมะพร้าวน้ำหอม มะนาว ละมุด และฝรั่ง รวมถึงมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (PGS) และมาตรฐานสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) สำหรับสับปะรด

การผลิตปลอดภัย: ส่งเสริมการใช้สารชีวภัณฑ์และวิธีผสมผสาน (IPM) แทนสารเคมีเพื่อกำจัดแมลงศัตรูพืชในเห็ด มะพร้าว และไม้ผล

Zero Waste: จัดการสิ่งเหลือทิ้งจากการเกษตร เช่น การผลิตปุ๋ยหมักจากผักตบชวา และการนำวัสดุเหลือใช้จากเห็ดและมะพร้าวมาสร้างมูลค่าเพิ่ม

3) การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ (Smart Farming) เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและลดต้นทุนด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่

ระบบโรงเรือนอัจฉริยะ: ใช้โรงเรือนควบคุมสภาพแวดล้อม (แสง, อุณหภูมิ, ความชื้น) และระบบน้ำอัตโนมัติในการเพาะเห็ดและปลูกผักสลัดยกแคร่

พลังงานสะอาด: ติดตั้งระบบสูบน้ำและแผงโซลาร์เซลล์ รวมถึงตู้อบแห้งพลังงานแสงอาทิตย์เพื่อลดต้นทุนค่าไฟฟ้า

นวัตกรรมการผลิต: ใช้ไอน้ำสมุนไพรควบคุมศัตรูเห็ด และเทคโนโลยีวัดความแก่ของทุเรียน

4) การบริหารจัดการน้ำและโครงสร้างพื้นฐาน สร้างความมั่นคงด้านทรัพยากรเพื่อการเกษตรที่ยั่งยืน
แหล่งน้ำ: พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ขุดเจาะบ่อบาดาล ขุดลอกคลอง และสร้างฝายกักเก็บน้ำ/ฝายน้ำล้น (อ.ปากท่อ, อ.สวนผึ้ง, อ.วัดเพลง)

จตุรบรรณสินค้า: จัดตั้งจตุรบรรณและคัดแยกผลผลิตที่ได้มาตรฐาน เช่น จตุรบรรณสับปะรดและธนาคารขึ้นโรง (อ.บ้านคา)

5) การพัฒนาความเข้มแข็งของเกษตรกรและการตลาด เสริมสร้างทักษะการบริหารจัดการและการเข้าถึงผู้บริโภค

การรวมกลุ่ม: ส่งเสริมระบบเกษตรแบบแปลงใหญ่และการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อสร้างอำนาจต่อรอง

การตลาด: พัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้เป็นอัตลักษณ์ชุมชน ส่งเสริมการขายผ่านช่องทางออนไลน์ และจัดเทศกาลสินค้าเกษตร เช่น “เทศกาลละมุด 100 ปี”

การท่องเที่ยว: พัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อสร้างรายได้เสริมให้แก่ชุมชน

ตารางที่ 42 สรุปแนวทางการพัฒนารายอำเภอ

อำเภอ	สินค้าเป้าหมาย	แนวทางการพัฒนาและโครงการสำคัญ
1. บางแพ	มะพร้าวน้ำหอม, เห็ด	ผู้นำด้านเทคโนโลยีและตลาด: เน้นระบบน้ำอัจฉริยะ การจัดตั้งตลาดกลางมะพร้าวเพื่อลดบทบาทพ่อค้าคนกลาง และการผลิตเห็ดแบบ Zero Waste
2. ปากท่อ	ทุเรียน, กาแฟ, ขึ้นโรง	เน้นความมั่นคงด้านน้ำและการแปรรูป: ลงทุนโครงสร้างพื้นฐานแหล่งน้ำขนาดใหญ่เพื่อพืชเศรษฐกิจมูลค่าสูง (ทุเรียน) และการแปรรูปกาแฟครบวงจร

อำเภอ	สินค้าเป้าหมาย	แนวทางการพัฒนาและโครงการสำคัญ
3. บ้านคา	สับปะรด, ชันโรง	เน้นมาตรฐาน GI และจตุรบรรณสินค้า: พัฒนาจตุรบรรณสับปะรดมาตรฐาน และยกระดับการเลี้ยงชันโรงเป็นอาชีพหลักของชุมชน
4. เมืองราชบุรี	กล้วย, เห็ดหูหนู	เน้นการวิจัยและพืชปลอดภัย: พัฒนาเชื้อเห็ดแบบครบวงจร และการแปรรูปกล้วยร่วมกับสถาบันการศึกษา (มรภ.หมู่บ้านจอมบึง)
5. บ้านโป่ง	กล้วย, ละมุด	เน้นพลังงานสะอาดและการท่องเที่ยว: ใช้ระบบโซล่าเซลล์ในแปลงเกษตร และส่งเสริมการท่องเที่ยวผ่านอัตลักษณ์ “ละมุด 100 ปี”
6. จอมบึง	มะม่วง, หม่อน, เห็ด	เน้นการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม: ส่งเสริมการใช้สารชีวภัณฑ์ทดแทนเคมี และเพิ่มมูลค่าแปรรูปใหญ่หม่อนผลสด
7. โพธาราม	ผักสลัด, สมุนไพร	เน้น Smart Farm และลดต้นทุน: ผลิตผักยกแคร่ในโรงเรือนอัจฉริยะ และการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินเพื่อลดต้นทุน
8. ดำเนินสะดวก	มะพร้าวน้ำหอม, มะนาว	เน้นเกษตรแม่นยำ: ใช้ Smart Farm Sensor วัดสภาพอากาศ เพื่อพยากรณ์การผลิต และการจัดการวัสดุเหลือใช้จากมะพร้าว
9. สวนผึ้ง	ฝรั่ง, สับปะรด, หม่อน	เน้นการเก็บรักษาและมาตรฐาน: ลงทุนห้องเย็นเพื่อยืดอายุผลผลิต และพัฒนาโรงแปรรูปให้ได้รับมาตรฐาน ออย.
10. วัดเพลง	มะพร้าวน้ำหอม	เน้นการบริหารจัดการน้ำ: ใช้ระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ และการขุดลอกคลองเพื่อส่งน้ำเข้าพื้นที่การเกษตร

ที่มา : สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดราชบุรี (ข้อมูล ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2568)

2.8.3 สถานการณ์โรคระบาด ความเสี่ยง และผลกระทบเชิงพื้นที่รายอำเภอ (10 อำเภอ)

ตารางที่ 43 สรุปสถานการณ์โรคระบาด ความเสี่ยง และผลกระทบเชิงพื้นที่รายอำเภอ (10 อำเภอ)

อำเภอ	สินค้าเกษตรหลัก / สินค้ามูลค่าสูง	โรคระบาดและความเสี่ยงวิกฤตที่ต้องเฝ้าระวัง	สถานการณ์และแนวโน้มเชิงพื้นที่
1. เมืองราชบุรี	ผักใบปลอดภัย (คะน้า ผักบุ้ง), มะพร้าวน้ำหอม, นมสด	- โรคเน่ารากเน่าโคนเน่าในผัก - ปัญหาน้ำเค็มรุกตัวในคลองสาขา	พื้นที่เมืองขยายตัว แย่งชิงทรัพยากรน้ำและที่ดิน เกษตรกรต้องปรับตัวสู่เกษตรแนวตั้งหรือโรงเรือนอัจฉริยะ
2. ดำเนินสะดวก	มะพร้าวน้ำหอม GI, องุ่นเขียว/แดง, กล้วยไม้, ฝรั่งกิมจู	- วิกฤตน้ำเค็มหนุนสูง (> 2 กรัม/ลิตร) - โรคหนอนหัวดำและด้วงแรดมะพร้าว	พื้นที่เป้าหมายหลักที่ได้รับผลกระทบจาก Climate Change รุนแรงที่สุด ต้นทุนการจัดการน้ำจึงเพิ่มขึ้น
3. บางแพ	กุ้งก้ามกราม, กุ้งขาวแวนนาไม, มะพร้าวน้ำหอม	- โรคหัวเหลือง (YHD), โรคตัวแดงดวงขาว (WSSV) - ปัญหาเชื้อแบคทีเรีย Vibrio ในบ่อกุ้ง	แหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำหนาแน่น ต้นทุนค่าพลังงานในการตีน้ำสูง เสี่ยงต่อภาวะช็อกน้ำเมื่อฝนตกชุกหรือน้ำเค็มรุก
4. บ้านโป่ง	ปลาช่อน (ปลาแคร์ป, ปลากัด, ปลาทอง), ข้าว, โคเนื้อ	- โรคติดเชื้อไวรัส KHV ในปลาแคร์ป - โรคเต้านมอักเสบ (Mastitis) ในโคนม	ศูนย์กลางการค้าปลาช่อนระดับโลก (Fish Village) แต่เผชิญปัญหามาตรฐานสุขอนามัยเพื่อการส่งออกที่เข้มงวดขึ้น
5. โพธาราม	โคเนื้อ (น่านมดิบพรีเมียม), ข้าว, ผักปลอดภัย	- โรคปากและเท้าเปื่อย (FMD) ในโค - โรคไหม้คอรวงในนาข้าว	แหล่งผลิตน่านมดิบสำคัญของประเทศ เผชิญความท้าทายเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมและของเสียจากฟาร์ม

อำเภอ	สินค้าเกษตรหลัก / สินค้ามูลค่าสูง	โรคระบาด และความเสี่ยงวิกฤตที่ต้องเฝ้าระวัง	สถานการณ์ และแนวโน้มเชิงพื้นที่
6. จอมบึง	อ้อยโรงงาน, มันสำปะหลัง, ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์, ไก่เนื้อ	- โรคใบขาวในอ้อย (White Leaf Disease) - โรคใบด่างมันสำปะหลัง (CMD)	พื้นที่เกษตรน้ำฝน ดินเสื่อมโทรมรุนแรง ขาดแคลนระบบชลประทาน ผลผลิตต่อไร่ต่ำกว่าเกณฑ์
7. สวนผึ้ง	สับปะรดสวนผึ้ง (GI/พรีเมียม), พืชผักเมืองหนาว, กาแฟ	- โรคเหี่ยวสับปะรด (Wilt Disease) จากเชื้อรา - ภัยแล้งและการขาดแคลนแหล่งน้ำในที่สูง	พื้นที่ท่องเที่ยวชายแดน มีศักยภาพสูงในการพัฒนาเกษตรมูลค่าสูงควบคู่ไปกับการท่องเที่ยว แต่ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง
8. ปากท่อ	สุกร, ข้าว, มันสำปะหลัง, ผลไม้ (มะม่วง/เงาะ)	- โรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (ASF) - โรครากเน่าในผลไม้	พื้นที่หนาแน่นด้วยฟาร์มสุกรระบบปิด มีข้อพิพาทเรื่องกลิ่นและน้ำเสียกับชุมชน
9. วัดเพลง	มะพร้าวน้ำหอม, ส้มโอขาวใหญ่, กล้วยไม้	- โรครากเน่าโคนเน่าจากเชื้อ Phytophthora - ปัญหาน้ำเค็มและน้ำกร่อยรุกข้ามฝั่ง	พื้นที่เกษตรกรรมขนาดเล็กแต่เป็นเขตเกษตรมูลค่าสูง เสี่ยงต่อระบบนิเวศล่มสลายหากน้ำเค็มรุกถาวร
10. บ้านคา	สับปะรดโรงงาน, มันสำปะหลัง, พืชผักและไม้ผล	- โรคเหี่ยวในสับปะรด - ปัญหาโรคคดดำตามกลไกโรงงานแปรรูป	เกษตรกรรายย่อยพึ่งพาโรงงาน สับปะรดกระป๋องสูง ผันผวนตามราคา รับซื้อ ขาดการแปรรูปแบรนด์ตัวเอง

ที่มา : สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดราชบุรี (ข้อมูล ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2568)

จากตารางข้อมูลจำแนกรายอำเภอข้างต้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างชนิดสินค้า ปัจจัยทางธรรมชาติ (ดิน/น้ำ/อากาศ) โรคระบาด/มลพิษ เพื่อให้เห็นภาพรวมของระบบนิเวศการเกษตรของจังหวัดราชบุรีในภาพรวมได้อย่างลึกซึ้งขึ้น ดังนี้

1) ห่วงโซ่ผลกระทบเชิงพื้นที่: สภาพอากาศ วิกฤตน้ำ และโรคระบาด (Climate-Water-Disease Nexus) โครงสร้างภูมิศาสตร์ของราชบุรีแบ่งออกเป็น 2 โซนชัดเจน ซึ่งเผชิญหน้ากับปัจจัยพื้นฐานที่ต่างกันโดยสิ้นเชิง

- โซนลุ่มน้ำชลประทานและน้ำกร่อย (ดำเนินสะดวก, บางแพ, วัดเพลง, เมือง, โพธาราม)

ปัจจัยพื้นฐาน: พื้นที่นี้อยู่ปลายน้ำของกลุ่มน้ำแม่กลอง รองรับภาระหนูนของน้ำเค็มภายนอกดินเป็นดินเหนียวจัดอุ้มน้ำดี แต่โครงสร้างเปลี่ยนเมื่อเจอโซเดียมจากน้ำเค็ม

การเชื่อมโยงสินค้าและโรค: เมื่อสภาพอากาศแปรปรวน (El Niño) ปริมาณน้ำจืดจากเขื่อนลดลง ทำให้น้ำเค็มหนุนสูงเกินเกณฑ์วิกฤต (> 2 กรัม/ลิตร) พืชอัตลักษณ์อย่าง มะพร้าวน้ำหอม GI และกล้วยไม้ จะอ่อนแอลงทันทีเนื่องจากรากดูดซึมอาหารไม่ได้ อาการไหม้แดดและขาดน้ำเปิดโอกาสให้ หนอนหัวดำและด้วงแรดมะพร้าว รวมถึง เชื้อรา Phytophthora เข้าทำลายได้ง่ายขึ้น เช่นเดียวกับ กุ้งก้ามกรามในอำเภอบางแพ การเปลี่ยนแปลงความเค็มและอุณหภูมิของน้ำอย่างฉับพลัน (ช็อกน้ำ) ทำให้ภูมิคุ้มกันของกุ้งลดลง ส่งผลให้เชื้อไวรัสแพลงอย่าง โรคหัวเหลือง (YHD) และตัวแดงดวงขาว (WSSV) ปะทุขึ้นอย่างรวดเร็ว

- โซนที่ดอน เกษตรน้ำฝน และชายแดน (จอมบึง, สวนผึ้ง, บ้านคา, ปากท่อ)

ปัจจัยพื้นฐาน: โครงสร้างดินเป็นดินร่วนปนทรายหรือดินลูกรัง ขาดคุณสมบัติอุ้มน้ำ ดินเสื่อมโทรมจากการปลูกพืชเชิงเดี่ยวซ้ำซาก ขาดแคลนระบบชลประทานขนาดใหญ่

การเชื่อมโยงสินค้าและโรค: สภาพอากาศแล้งและร้อนจัดในฝั่งที่สูง (สวนผึ้ง, บ้านคา) เร่งการระบาดของ เชื้อรา Phytophthora ซึ่งเป็นพาหะหลักของ โรคเหี่ยวสับปะรด (Wilt Disease) ขณะที่ในเขตจอมบึงและบ้านคา ความแห้งแล้งทำให้น้ำในอ้อยและมันสำปะหลังเกิดภาวะเครียด (Water Stress) ส่งผลให้ติดโรคใบขาวในอ้อย และโรคใบด่างมันสำปะหลัง (CMD) ได้ง่าย และทำให้ปริมาณแป้ง (Starch Content) ลดลงอย่างมาก

2) วิฤตมลพิษและการแย่งชิงทรัพยากร (Pollution & Resource Conflict)

- มลพิษทางกลิ่นและน้ำเสียจากภาคปศุสัตว์ (ปากท่อ, โพธาราม): ราชบุรีเป็นแหล่งเลี้ยงสุกรกว่าล้านตัวและฟาร์มโคนมอาจจะกลายเป็นมลพิษทางกลิ่นและน้ำเสียในชุมชน หากมีการจัดการระบบปิดที่ไม่ดี น้ำทิ้งที่มีสารอินทรีย์สูงจะไหลลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ เร่งให้เกิดสาหร่ายบลูม (Algal Bloom) ปริมาณออกซิเจนในน้ำลดลง กระทบต่อเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่ใกล้เคียงทันที
- คอรัลค็อกคิวโมโรคปศุสัตว์: การเลี้ยงหนาแน่นยังสร้างความเสี่ยงต่อ โรคปากและเท้าเปื่อย (FMD) ในโค และ อหิวาต์แอฟริกาในสุกร (ASF) ซึ่งเป็นโรคระบาดที่ติดง่ายผ่านระบบโลจิสติกส์และลมหายใจ
- Urbanization ในอำเภอเมือง: การขยายตัวของผังเมืองและโรงงานอุตสาหกรรมในอำเภอเมืองกำลังแย่งชิงทรัพยากรน้ำสะอาดและพื้นที่ดินอุดมสมบูรณ์ไปจากเกษตรกรผู้ปลูกผักปลอดภัย ส่งผลให้เกิดปัญหาสารเคมีหรือโลหะหนักปนเปื้อนในแหล่งน้ำธรรมชาติ

ส่วนที่ 3

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกจังหวัด ที่จะมีผลกระทบต่อการพัฒนาด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์จะนำมาเป็นพื้นฐานในการกำหนดทิศทางการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ ตามเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในโดย McKinsey 7-S Framework ซึ่งจะวิเคราะห์ว่ามี จุดแข็ง จุดอ่อน อย่างไรในปัจจุบันทั้ง 7 ประการ ประกอบด้วย

1. กลยุทธ์ (Strategy)
2. โครงสร้างขององค์กร (Structure)
3. ระบบการปฏิบัติงาน (System)
4. บุคลากร (Staff)
5. ทักษะ ความรู้ ความสามารถ (Skill)
6. รูปแบบการบริหารจัดการ (Style)
7. ค่านิยมร่วม (Shared Values)

ตารางที่ 44 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในโดย McKinsey 7-S Framework

7-S McKinsey	จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
1. กลยุทธ์ (Strategy)	S1.1 จังหวัดราชบุรีมีแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับนโยบายระดับชาติ S1.2 ทิศทางการพัฒนาการเกษตรของจังหวัดราชบุรีมีความสอดคล้องอย่างชัดเจนกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน และแผนระดับ 2-3 โดยกำหนดวิสัยทัศน์มุ่งสู่การเป็นเกษตรมูลค่าสูง S1.3 มีกลยุทธ์ในการยกระดับสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) ได้แก่ มะพร้าวน้ำหอม สับปะรดบ้านคา และกุ้งก้ามกรามบางแพ ให้เป็นสินค้าเกษตรมูลค่าสูงที่สามารถแข่งขันในตลาดได้ S1.4 มีทำเลที่ตั้งเชิงยุทธศาสตร์และโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์ที่ดี	W1.1 ขาดการบูรณาการกลยุทธ์การดำเนินงาน การส่งต่องานระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เอกชนและสถาบันเกษตรกรอย่างเป็นระบบ W1.2 ขาดระบบติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ ทำให้ไม่สามารถปรับปรุงแผนยุทธศาสตร์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้ W1.3 กลยุทธ์ในระดับพื้นที่ยังปรับตัวไม่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โรคระบาดพืชและสัตว์ และความผันผวนของราคารับซื้อจากโรงงานแปรรูป

7-S McKinsey	จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
1. กลยุทธ์ (Strategy) (ต่อ)	S1.5 มีแหล่งท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับสินค้าเกษตร วิถีชุมชน และภาคบริการ เช่น ตลาดน้ำดำเนินสะดวก สวนมะพร้าว น้ำหอม ฟาร์มโคนม นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่นในอำเภอสวนผึ้ง จอมบึง และบ้านคา	
2. โครงสร้างขององค์กร (Structure)	S2.1 มีโครงสร้างหน่วยงานภาครัฐที่ครอบคลุม และมีหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรครบถ้วน S2.2 มีเครือข่ายสถาบันเกษตรกรที่เข้มแข็งและหลากหลาย S2.3 มีโครงสร้างการผลิตที่หลากหลายครอบคลุมทั้งพืช ปศุสัตว์ ประมง และอุตสาหกรรมแปรรูป S2.4 มีโครงสร้างการถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตร เทคโนโลยี นวัตกรรมจากหลายหน่วยงานในพื้นที่ S2.5 มีตลาดกลางสินค้าเกษตรขนาดใหญ่ เช่น ตลาดศรีเมือง ตลาดกลางปลาสงวาม	W2.1 โครงสร้างสถาบันเกษตรกรยังไม่ครอบคลุมเกษตรกรทุกราย โดยเฉพาะเกษตรกรรายย่อย ส่งผลให้เกษตรกรไม่สามารถเข้าถึงการสนับสนุนได้เต็มที่ W2.2 การประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และสถาบันเกษตรกร ยังไม่มีประสิทธิภาพ และขาดการบูรณาการ W2.3 โครงสร้างตลาดยังไม่เป็นธรรม ทำให้เกษตรกรไม่สามารถกำหนดราคาผลผลิตได้ และได้รับส่วนแบ่งรายได้ที่ไม่เป็นธรรม W2.4 ขาดศูนย์กลางการแปรรูปสินค้าเกษตรและเครื่องจักรกลทางการเกษตร
3. ระบบการปฏิบัติงาน (System)	S3.1 มีระบบชลประทานที่ครอบคลุมพื้นที่เกษตรกรรมของจังหวัดราชบุรี S3.2 มีศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) และเกษตรกรต้นแบบกระจายทั้งจังหวัดทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดเทคโนโลยีและองค์ความรู้ S3.3 มีระบบการรับรองมาตรฐาน GAP เกษตรอินทรีย์ และการขึ้นทะเบียน GI ที่เกษตรกรสามารถเข้าถึงได้ผ่านหน่วยงานราชการ S3.4 มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรน้ำและดิน	W3.1 ระบบฐานข้อมูลเกษตรกรยังไม่ครบถ้วน ทำให้การวางแผนและการตัดสินใจไม่มีประสิทธิภาพ W3.2 ระบบการตลาดและการกระจายสินค้ายังไม่มีประสิทธิภาพ ขาดระบบตลาดกลางที่ทันสมัยและเป็นธรรม ทำให้เกษตรกรต้องพึ่งพาพ่อค้าคนกลาง และไม่ได้รับข้อมูลที่ถูกต้องทันเวลา W3.3 ระบบการเตือนภัยและบริหารจัดการความเสี่ยงยังไม่ครอบคลุม W3.4 ระบบโลจิสติกส์ยังมีต้นทุนสูงและขาดประสิทธิภาพ W3.5 มาตรฐานสินค้าเกษตรยังไม่สม่ำเสมอ

7-S McKinsey	จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
3. ระบบการปฏิบัติงาน (System) (ต่อ)		W3.6 ต้นทุนการผลิตสูง พึ่งพาปัจจัยการผลิตนำเข้า และสารเคมีทางการเกษตร W3.7 ข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนและภาระหนี้สินของเกษตรกร W3.8 ระบบกระจายน้ำไม่ครอบคลุมและมีปัญหาการสูญเสียน้ำ W3.9 ระบบฐานข้อมูล (Big Data) ด้านการเกษตรในจังหวัดยังไม่เชื่อมโยงกัน มีลักษณะต่างคนต่างทำ (Data Silos)
4. บุคลากร (Staff)	S4.1 มีเจ้าหน้าที่วิชาการด้านการเกษตร ปศุสัตว์ ประมง และสหกรณ์ที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์สามารถให้คำปรึกษาและถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรได้ S4.2 มีสถาบันการศึกษาด้านเกษตร นักวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันการศึกษา ที่สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาในพื้นที่ S4.3 มีผู้ประกอบการและเกษตรกรรุ่นใหม่ที่มีศักยภาพมุ่งเน้นการยกระดับทักษะกำลังคนภาคการเกษตรให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงบริบทโลก โดยมีเป้าหมายเชิงรุกในการ พัฒนาเกษตรกรเป็น Smart Farmer (SF), Young Smart Farmer (YSF) และยกระดับสู่การเป็นประกอบการธุรกิจเกษตรรุ่นใหม่ (Agri-Entrepreneur) ที่มีความคิดสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่องทุกปี	W4.1 เกษตรกรสูงอายุ ขณะที่จำนวนเกษตรกรรุ่นใหม่มีจำนวนลดลง W4.2 ขาดแคลนแรงงานภาคเกษตรเนื่องจากคนรุ่นใหม่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพในภาคอุตสาหกรรมและบริการ W4.3 เจ้าหน้าที่ภาครัฐมีปริมาณไม่เพียงพอ ทำให้การให้บริการและการถ่ายทอดความรู้ไม่ทั่วถึง W4.4 ไม่มีคนรุ่นใหม่สืบทอดอาชีพเกษตรกรรม เนื่องจากมองว่ามีความเสี่ยงสูง รายได้ไม่แน่นอน และไม่มีความมั่นคง W4.5 การขาดแคลนแรงงานภาคเกษตรและโครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมสูงวัย
5. ทักษะความรู้ความสามารถ (Skill)	S5.1 เกษตรกรมีความเชี่ยวชาญในการผลิตสินค้าเกษตร ที่สั่งสมมายาวนาน S5.2 มีเกษตรกรต้นแบบและผู้นำชุมชนที่มีความสามารถ และประสบความสำเร็จในหลายสาขา ซึ่งสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับเกษตรกรรายอื่นได้ S5.3 เกษตรกรและวิสาหกิจชุมชนมีทักษะในการแปรรูปสินค้าเกษตรขั้นพื้นฐาน	W5.1 เกษตรกรขาดความรู้และทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่สูงอายุ W5.2 เกษตรกรขาดทักษะการเป็นผู้ประกอบการเกษตร การบริหารจัดการ การตลาดออนไลน์ และพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

7-S McKinsey	จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
5. ทักษะความรู้ ความสามารถ (Skill) (ต่อ)		W5.3 เกษตรกรขาดทักษะด้านมาตรฐานและการรับรองคุณภาพสินค้าเกษตร และขาดความรู้ในการปฏิบัติตามมาตรฐาน เช่น GAP เกษตรอินทรีย์ ระบบตรวจสอบย้อนกลับ เป็นต้น W5.4 เกษตรกรขาดทักษะด้านภาษา ซึ่งเป็นอุปสรรคในการเจรจาการค้าและการสร้างเครือข่ายธุรกิจกับต่างประเทศ
6. รูปแบบการบริหารจัดการ (Style)	S6.1 มีการนำแนวทางการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมมาใช้ในการจัดทำแผนและการดำเนินโครงการในพื้นที่ โดยให้เกษตรกร ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เน้นรูปแบบการส่งเสริมผ่านการรวมกลุ่มเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรอย่างเข้มแข็ง เช่น ระบบเกษตรแปลงใหญ่ สหกรณ์ และวิสาหกิจชุมชน เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันเชิงธุรกิจและสร้างอำนาจต่อรอง พร้อมทั้งเปิดรับการมีส่วนร่วมจากภาคเอกชนและสถาบันการศึกษา (เช่น มรภ.หมู่บ้านจอมบึง) ในการร่วมวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ S6.2 ผู้บริหารระดับจังหวัดให้ความสำคัญกับการพัฒนาภาคเกษตรและสหกรณ์ S6.3 หน่วยงานภาครัฐมีการบริหารจัดการที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ และคำนึงถึงประโยชน์ของเกษตรกรเป็นหลัก	W6.1 การดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐยังมีความล่าช้า เนื่องจากมีกระบวนการหรือขั้นตอนที่ซับซ้อน W6.2 ขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพ W6.3 นโยบายบางส่วนยังไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ เนื่องจากการตัดสินใจยังเป็นแบบบนลงล่าง (Top-down) W6.4 ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินโครงการ เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงทิศทางการดำเนินงานของผู้บริหาร
7. ค่านิยมร่วม (Shared Values)	S7.1 การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตและการทำเกษตร เพื่อความมั่นคงทางอาหารในระดับครัวเรือนและชุมชน S7.2 วัฒนธรรมองค์กรของภาครัฐมุ่งผลสัมฤทธิ์และขับเคลื่อนงานแบบบูรณาการภาคีเครือข่าย	W7.1 คนรุ่นใหม่ไม่เห็นความสำคัญของอาชีพเกษตรกรรม มองว่ามีความเสี่ยงสูง รายได้ไม่แน่นอน และไม่ทันสมัย

7-S McKinsey	จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
7. ค่านิยมร่วม (Shared Values) (ต่อ)	S7.3 ความภาคภูมิใจในสินค้าเกษตร อัตลักษณ์ของจังหวัด S7.4 จังหวัดราชบุรีมีการดำเนินงานที่มุ่งเน้น “การเติบโตสีเขียว (Green Growth)” ตามหลัก Green Development	W7.2 เกษตรกรบางส่วนยังไม่เปิดรับ เทคโนโลยีใหม่และวิธีการผลิต สมัยใหม่ เนื่องจากยึดติดกับ วิธีการแบบเดิมที่คุ้นเคย W7.3 การขาดจิตสำนึกด้าน สิ่งแวดล้อม ในกลุ่มเกษตรกร บางส่วนยังคงใช้สารเคมีใน ปริมาณสูงและไม่จัดการของเสีย อย่างถูกวิธี

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกโดย PESTEL Analysis

1. ปัจจัยด้านการเมืองและกฎหมาย (Political Factors) เช่น นโยบายของรัฐ ระบบการปกครอง เสถียรภาพด้านการเมือง ความร่วมมือระหว่างประเทศ
2. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (Economic Factors) เช่น การปรับอัตราภาษี อัตราดอกเบี้ย อัตราการจ้างงาน ภาวะทางเศรษฐกิจ
3. ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม (Social cultural Factors) เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา ค่านิยม การบริโภคอุปโภค
4. ปัจจัยด้านเทคโนโลยี (Technological Factors) เช่น เครื่องจักรกลทางการเกษตร เทคโนโลยีสารสนเทศ
5. ปัจจัยด้านกฎหมาย (Law/Legal Factors) เช่น กฎหมายแรงงาน กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค ระเบียบข้อบังคับด้านธุรกิจ
6. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม (Environment Factors) เช่น สภาพภูมิอากาศ ภูมิประเทศ ธรรมชาติ

ตารางที่ 45 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกโดย PESTEL Analysis

PESTEL Analysis	โอกาส (Opportunity)	อุปสรรค (Threats)
1. ปัจจัยด้านการเมือง และกฎหมาย (Political Factors)	O1.1 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) ที่มุ่งปรับโครงสร้าง ภาคเกษตรจากปริมาณสู่มูลค่าเพิ่ม O1.2 นโยบายภาครัฐ อาทิ การพัฒนา ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันตก (Western Economic Corridor) นโยบาย BCG Economy Model ที่มุ่งส่งเสริมเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว	T1.1 ความไม่ต่อเนื่องของนโยบาย และ การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง T1.2 ความขัดแย้งระหว่างมหาอำนาจ และสงคราม T1.3 มาตรการกีดกันทางการค้าของ ประเทศคู่ค้า เช่น Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM) ของสหภาพยุโรป มาตรการภาษีนำเข้าสินค้าของ สหรัฐอเมริกา เป็นต้น T1.4 ปัญหาการลักลอบนำเข้าสินค้า เกษตรผิดกฎหมาย

PESTEL Analysis	โอกาส (Opportunity)	อุปสรรค (Threats)
1. ปัจจัยด้านการเมืองและกฎหมาย (Political Factors) (ต่อ)	O1.4 ความร่วมมือระหว่างประเทศในกรอบอาเซียน โดยเฉพาะความร่วมมือด้านการเกษตรและความมั่นคงอาหารในกรอบ ASEAN Food Security Reserve (AFSR) และ ASEAN Integrated Food Security (AIFS) Framework	
2. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (Economic Factors)	O2.1 การขยายตัวของตลาดส่งออกสินค้าเกษตรและอาหาร O2.2 ความตกลงการค้าเสรี RCEP (Regional Comprehensive Economic Partnership) O2.3 การเติบโตของตลาด e-Commerce O2.4 แนวโน้มการบริโภคสินค้าเกษตรปลอดภัยและอินทรีย์เติบโตสูง O2.5 การท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีแนวโน้มเติบโตสูง O2.6 ตลาดคาร์บอนเครดิตภาคเกษตร	T2.1 ความผันผวนของราคาผลผลิตตามกลไกโรงงานแปรรูป และต้นทุนปัจจัยการผลิตที่สูงขึ้นเป็นแรงกดดันสำคัญ T2.2 การแข่งขันจากสินค้าเกษตรนำเข้า T2.3 ความผันผวนของราคาสินค้าที่เป็นต้นทุนการผลิต เช่น พลังงานและปุ๋ยเคมี ซึ่งส่งผลให้ต้นทุนการผลิตของเกษตรกรสูงขึ้น T2.4 ความไม่แน่นอนของเศรษฐกิจโลก ซึ่งกระทบต่อกำลังซื้อของผู้บริโภคในตลาดส่งออกหลัก
3. ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม (Social cultural Factors)	O3.1 กระแสสุขภาพ ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับสินค้าเกษตรปลอดภัย เกษตรอินทรีย์ และสินค้าเพื่อสุขภาพมากขึ้น O3.2 เกษตรกรกลุ่ม Young Smart Farmer และผู้ประกอบการเกษตรกรรุ่นใหม่มีความรู้ด้านเทคโนโลยีและตลาดออนไลน์ O3.3 กระแสการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ปัจจุบันนักท่องเที่ยวให้ความสนใจแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และวิถีชีวิตชนบทมากกว่าแหล่งท่องเที่ยวในเมือง อาทิ การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร อัตลักษณ์ไทยและการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (เช่น การเชื่อมโยงอัตลักษณ์ละมุด 100 ปี อ.บ้านโป่ง) เพื่อสร้างรายได้เสริมเสริมแก่ชุมชน	T3.1 โครงสร้างประชากรสูงวัย โดยสัดส่วนผู้สูงอายุในภาคเกษตรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ขณะที่คนรุ่นใหม่หันออกจากภาคเกษตร ส่งผลให้กำลังการผลิตภาคการเกษตรลดลง T3.2 การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เร็วขึ้น หากเกษตรกรไม่สามารถปรับตัวเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดได้ทัน อาจทำให้ผลผลิตล้นตลาดและราคาตกต่ำได้ T3.3 เกษตรกรรุ่นใหม่ลดน้อยลง เนื่องจากมองว่าอาชีพเกษตรกรมีความเสี่ยงสูง รายได้ไม่แน่นอน และไม่ทันสมัย

PESTEL Analysis	โอกาส (Opportunity)	อุปสรรค (Threats)
3. ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม (Social cultural Factors) (ต่อ)	O3.4 ความตื่นตัวด้านสิ่งแวดล้อม กลุ่มคนรุ่นใหม่ที่มีความสำคัญกับการบริโภคสินค้าที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม O3.5 มีการรวมกลุ่มเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ที่เข้มแข็งและหลากหลาย O3.6 มีเกษตรกรที่มีองค์ความรู้และภูมิปัญญาในการเพาะปลูกพืชท้องถิ่น เป็นแหล่งถ่ายทอดความรู้ที่สามารถพัฒนาเป็นนวัตกรรมเกษตรท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ได้	
4. ปัจจัยด้านเทคโนโลยี (Technological Factors)	O4.1 ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่ ซึ่งสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรได้มากขึ้น อาทิ นวัตกรรม การแปรรูปสินค้าเกษตรจากขั้นต้นสู่อุตสาหกรรมเกษตรมูลค่าสูง การใช้โรงเรือนควบคุมสภาพแวดล้อม และระบบน้ำอัตโนมัติ ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสร้างเครือข่ายเฝ้าระวังเชิงรุก และเตือนภัยโรคระบาดพืชและสัตว์ระดับจังหวัด เป็นโอกาสสำคัญในการลดความสูญเสีย O4.2 มีแพลตฟอร์มที่สามารถวิเคราะห์ข้อมูลด้านการเกษตรมากขึ้น ทำให้เกษตรกรสามารถวางแผนการผลิต ติดตามสภาพอากาศ และคาดการณ์โรคพืชล่วงหน้าได้ O4.3 มีเทคโนโลยีดิจิทัลและ e-Commerce เช่น Lazada, Shopee, TikTok Shop ช่วยให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงผู้บริโภคได้โดยตรง ลดการพึ่งพาพ่อค้าคนกลาง	T4.1 เกษตรกรบางส่วนยังเข้าถึงเทคโนโลยีได้น้อย เนื่องจากสูงอายุหรืออยู่ในพื้นที่ทางไกล ไม่มีโครงสร้างพื้นฐานที่รองรับเทคโนโลยี T4.2 ต้นทุนในเทคโนโลยีสมัยใหม่สูง

PESTEL Analysis	โอกาส (Opportunity)	อุปสรรค (Threats)
4. ปัจจัยด้านเทคโนโลยี (Technological Factors) (ต่อ)	O4.4 มีเทคโนโลยี Blockchain สำหรับระบบตรวจสอบย้อนกลับสินค้าเกษตร ช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภคและตลาดส่งออกที่มีมาตรฐานสูง O4.5 มีการพัฒนาสายพันธุ์พืชและสัตว์ที่ทนทานต่อโรคและสภาพอากาศอย่างต่อเนื่อง ช่วยลดการใช้สารเคมีและลดต้นทุนการผลิต O4.6 มีเทคโนโลยีในการจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร	
5. ปัจจัยด้านกฎหมาย (Law/Legal Factors)	O5.1 พระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 (GI) เพื่อป้องกันการปลอมแปลงสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภคและเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร O5.2 กฎหมายส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ที่ให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีและการสนับสนุนจากภาครัฐแก่ธุรกิจแปรรูปเกษตรขนาดเล็กและขนาดกลาง รวมถึงมาตรฐานความปลอดภัยอาหารสากล มาตรฐานความปลอดภัย (อย., มกอช.) มาตรฐานเกษตรปลอดภัย (GAP) และเกษตรอินทรีย์ (Organic Thailand) เป็นกฎกติกาสำคัญในการเข้าสู่ตลาด O5.3 พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่าย และกฎหมายความปลอดภัยด้านอาหารที่ทันสมัย ช่วยยกระดับมาตรฐานการผลิตปศุสัตว์ให้เป็นที่ยอมรับในตลาดส่งออก	T5.1 กฎระเบียบด้านมาตรฐานอาหารและสิ่งแวดล้อมของประเทศคู่ค้าเข้มงวดขึ้น T5.2 ข้อกำหนดด้านแรงงาน สิทธิมนุษยชน และสวัสดิภาพสัตว์ของตลาดส่งออก ซึ่งอาจสร้างต้นทุนที่สูงขึ้น T5.3 กฎหมายประมงและการบังคับใช้กฎหมายต่อต้านการค้าสัตว์น้ำผิดกฎหมาย T5.4 กฎระเบียบด้านส่งออกที่มีความเข้มงวดขึ้น

PESTEL Analysis	โอกาส (Opportunity)	อุปสรรค (Threats)
5. ปัจจัยด้านกฎหมาย (Law/Legal Factors) (ต่อ)	O5.4 กฎหมายการบริหารจัดการน้ำ (พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561) กำหนดให้มี คณะกรรมการลุ่มน้ำระดับต่าง ๆ ที่เปิดโอกาสให้ภาคเกษตรมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำ อย่างเป็นระบบ O5.5 พระราชบัญญัติความหลากหลาย ทางชีวภาพและทรัพยากร พันธุกรรม ให้ความคุ้มครอง สิทธิของชุมชนในพันธุ์พืชและ สัตว์พื้นเมือง O5.6 กฎหมายแรงงานต่างด้าว ช่วยให้ภาคเกษตรสามารถจัดหา แรงงานได้อย่างถูกกฎหมาย ลดความเสี่ยงด้านแรงงานใน ฤดูกาลเพาะปลูกและเก็บเกี่ยว	
6. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม (Environment Factors)	O6.1 จังหวัดราชบุรี มีความหลากหลาย ของภูมิประเทศ ทำให้สามารถ ผลิตสินค้าเกษตรได้หลายชนิด O6.2 มีแหล่งน้ำจืดสม่ำเสมอตลอดทั้งปี (แม่น้ำแม่กลองและแม่น้ำภาษี) ประกอบกับมีระบบชลประทาน ที่ครอบคลุมพื้นที่เกษตรกรรม O6.3 จังหวัดราชบุรี มีศักยภาพในการ พัฒนาพลังงานชีวมวลจากของเสีย ทางเกษตร เช่น ชานอ้อย เปลือกมันสำปะหลัง มูลสัตว์ สามารถนำมาผลิตเป็นก๊าซชีวภาพ พลังงานไฟฟ้าและปุ๋ยอินทรีย์ ซึ่งสามารถลดต้นทุนการผลิต และสร้างรายได้เสริมให้แก่ เกษตรกรได้	T6.1 การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) และ ปัญหาภัยพิบัติ T6.2 การสูญเสียความอุดมสมบูรณ์ ของดินและการเสื่อมโทรมของ ทรัพยากรธรรมชาติ จากการทำ การเกษตรเชิงเดี่ยวและการใช้ สารเคมีทางการเกษตรปริมาณสูง เป็นเวลานาน T6.3 ปัญหาน้ำเสียจากฟาร์มปศุสัตว์ T6.4 การลดลงของพื้นที่เกษตรกรรม จากการขยายตัวของชุมชนและ นิคมอุตสาหกรรม T6.5 ความเสี่ยงจากโรคระบาดในพืช และสัตว์ T6.6 ความรุนแรงของปรากฏการณ์ สภาพภูมิอากาศสุดขั้ว (Extreme Weather) ที่ส่งผล กระทบโดยตรงต่อปฏิทินการ เพาะปลูกและรอบการทำปศุสัตว์

PESTEL Analysis	โอกาส (Opportunity)	อุปสรรค (Threats)
6. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม (Environment Factors) (ต่อ)	O6.4 จังหวัดราชบุรี มีพื้นที่ป่าต้นน้ำในเขตอำเภอสวนผึ้ง บ้านคา และจอมบึง ซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำสำคัญและมีความหลากหลายทางชีวภาพสูง เป็นโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สร้างรายได้ให้ชุมชนโดยไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ O6.5 ความต้องการสินค้าเกษตรอินทรีย์หรือสินค้าเกษตรปลอดภัยเพิ่มขึ้น	

การจัดทำ TOWS Matrix เพื่อกำหนดกลยุทธ์

ตารางที่ 46 TOWS Matrix เพื่อกำหนดกลยุทธ์

ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก	<u>S จุดแข็ง (ภายใน)</u> 1. มีกลยุทธ์ในการยกระดับสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) 2. มีทำเลที่ตั้งเชิงยุทธศาสตร์และโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์ที่ดี 3. เกษตรกรและวิสาหกิจชุมชนมีทักษะในการแปรรูปสินค้าเกษตรขั้นพื้นฐาน 4. มีแหล่งท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับสินค้าเกษตร วิถีชุมชน และภาคบริการ 5. เกษตรกรมีความเชี่ยวชาญในการผลิตสินค้าเกษตรที่ส่งมมายาวนาน 6. มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรน้ำและดิน 7. มีเครือข่ายสถาบันเกษตรกรที่เข้มแข็งและหลากหลาย	<u>W จุดอ่อน (ภายใน)</u> 1. เกษตรกรขาดความรู้และทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล 2. ขาดศูนย์กลางการแปรรูปสินค้าเกษตรและเครื่องจักรกลทางการเกษตร 3. การขาดแคลนแรงงานภาคเกษตรและโครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมสูงวัย 4. มาตรฐานสินค้าเกษตรยังไม่สม่ำเสมอ 5. โครงสร้างตลาดยังไม่เป็นธรรม 6. ต้นทุนการผลิตสูง พึ่งพาปัจจัยการผลิตนำเข้า และสารเคมีทางการเกษตร 7. ระบบกระจายน้ำไม่ครอบคลุมและมีปัญหาการสูญเสีย
<u>O โอกาส (ภายนอก)</u> 1. การขยายตัวของตลาดส่งออกสินค้าเกษตรและอาหาร 2. กระแสสุขภาพ 3. จังหวัดราชบุรี มีความหลากหลายของภูมิประเทศ สามารถผลิตสินค้าเกษตรได้หลายชนิด 4. นโยบาย BCG Economy Model 5. กระแสการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 6. ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่ 7. การเติบโตของตลาด e-Commerce 8. ความตื่นตัวด้านสิ่งแวดล้อม	<u>SO กลยุทธ์</u> S_{1,2}O_{1,2} - การยกระดับสินค้า GI สู่ตลาดพรีเมียมผ่านระบบโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพ S₂O_{1,3,4} - การยกระดับอุตสาหกรรมปศุสัตว์ครบวงจรสู่มาตรฐานสากลและตลาดส่งออก S₃O₄ - การพัฒนาศูนย์แปรรูปสินค้าเกษตรตามหลัก BCG Economy Model	<u>WO</u> <u>กลยุทธ์</u> W₁O_{6,7} - การยกระดับเกษตรกรสู่ Smart Farmer W₂O₄ - การส่งเสริมให้มีจุดแปรรูปสินค้าเกษตรชุมชนครบวงจร W₃O₆ - การพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ด้วยระบบ Young Smart Farmer W₄O₂ - การยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตรเพื่อเข้าสู่ตลาดพรีเมียม W₅O₇ - การพัฒนาระบบตลาดกลางสินค้าเกษตรดิจิทัล

	$S_{1,4}O_5$ - การเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรสร้างสรรค์มูลค่าสูงโดยนำทุนวัฒนธรรม 8 ชชาติพันธุ์และ Soft Power ของราชบุรีมาควบรวมกับอัตลักษณ์สินค้าเกษตรเด่นและสินค้า GI S_5O_6 - นำเทคโนโลยีเกษตรต่อยอดองค์ความรู้และทรัพยากรธรรมชาติของจังหวัด S_5O_7 - พัฒนาเกษตรกรผู้เชี่ยวชาญสู่ผู้ค้าออนไลน์ S_1O_2 - ยกระดับสินค้า GI ราชบุรีสู่ตลาดสินค้าสุขภาพมูลค่าสูง	$W_6O_{6,8}$ - แก้ปัญหาต้นทุนการผลิตสูงด้วยการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์และพลังงานทดแทน
T ภัยคุกคาม (ภายนอก) 1. การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) และปัญหาภัยพิบัติ 2. ความผันผวนของราคาสินค้าเกษตรในตลาดโลก 3. ความผันผวนของราคาสินค้าที่เป็นต้นทุนการผลิต เช่น พลังงานและปุ๋ยเคมี 4. การแข่งขันจากสินค้าเกษตรนำเข้า 5. ความเสี่ยงจากโรคระบาดในพืชและสัตว์ 6. การลดลงของพื้นที่เกษตรกรรม 7. กฎระเบียบด้านส่งออกที่มีความเข้มงวดขึ้น 8. การสูญเสียความอุดมสมบูรณ์ของดินและการเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ 9. โครงสร้างประชากรสูงวัย	ST <u>กลยุทธ์</u> S_6T_1 - การบริหารจัดการน้ำเชิงรุกเพื่อรับมือภัยพิบัติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ $S_7T_{2,3}$ - การส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองด้านการตลาด S_1T_4 - การส่งเสริมสินค้า GI เพื่อแข่งขันด้านคุณภาพ S_3T_3 - ส่งเสริมการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ (ดูดซับต้นทุนการผลิตที่เพิ่มขึ้น) S_7T_3 - การใช้เครือข่ายสถาบันเกษตรกรสร้างระบบเฝ้าระวังและจัดการความเสี่ยงโรคระบาดพืชและสัตว์เชิงรุก	WT <u>กลยุทธ์</u> W_6T_3 - ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีการเกษตรแม่นยำสูง เพื่อลดต้นทุนการผลิต W_7T_1 - การฟื้นฟูระบบชลประทานและป้องกันความเสียหายจากภัยพิบัติ W_3T_6 - ส่งเสริมการรวมกลุ่มแปลงใหญ่เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้กับแรงงานที่สูงวัย W_4T_7 - ยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตรเพื่อรองรับกฎระเบียบการส่งออก W_5T_2 - พัฒนาระบบสารสนเทศเกษตรเพื่อวางแผนการผลิตและการตลาด W_6T_8 - การฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรดินและน้ำเชิงรุกเพื่อรักษาสถานการผลิตระยะยาว

	$S_{1,3}T_2$ - การพัฒนาเกษตรกรรมมูลค่าสูงควบคู่กับการจัดตั้งกองทุนนวัตกรรมชุมชนและการประกันความเสี่ยง เพื่อป้องกันผลกระทบจากความผันผวนของราคาสินค้าในตลาดโลก	W_6T_3 - การลดการพึ่งพาปัจจัยการผลิตนำเข้า ด้วยการพัฒนาห่วงโซ่อุปทานปัจจัยการผลิตภายในจังหวัด W_3T_3 - ยืดอายุการทำงานของเกษตรกรสูงวัยด้วยเทคโนโลยีและผลิตภาพ W_2T_8 - การรวมกลุ่มสร้างอุตสาหกรรมแปรรูปชีวภาพ (Bio-economy) ในระดับชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาผลผลิตล้นตลาดและลดขยะเหลือทิ้ง ตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน
--	--	---

ส่วนที่ 4

แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดราชบุรี

1. วิสัยทัศน์ (Vision)

“ศูนย์กลางเกษตรมูลค่าสูง มุ่งมาตรฐานสากล
ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม สร้างระบบเกษตรกรรมยั่งยืน”

2. พันธกิจ (Mission)

- 2.1 ยกระดับห่วงโซ่มูลค่าสินค้าเกษตรและส่งเสริมอุตสาหกรรมต่อเนื่องทางการเกษตรสู่มาตรฐานสากล ส่งเสริมการตลาดเชิงรุก และการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Eco-tourism)
- 2.2 ขับเคลื่อนการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย เกษตรอินทรีย์ และเกษตรเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ควบคู่กับการบริหารจัดการดิน น้ำ และสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างนิเวศเกษตรยั่งยืน
- 2.3 เสริมสร้างศักยภาพและธรรมาภิบาลในเกษตรกรยุคใหม่และสถาบันเกษตรกร เชื่อมโยงห่วงโซ่อุปทานดิจิทัลด้วยเทคโนโลยีอัจฉริยะ นวัตกรรม และระบบข้อมูลสารสนเทศการเกษตร บนพื้นฐานความร่วมมือภาคีเครือข่าย และระบบการค้าที่เป็นธรรม

3. เป้าหมายการพัฒนาด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด (Development Goals)

- 3.1 ภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมต่อเนื่องทางการเกษตร เติบโตอย่างมั่นคงด้วยสินค้าเกษตรมูลค่าสูง มาตรฐานสากล และการท่องเที่ยวสร้างสรรค์
- 3.2 พื้นที่เกษตรกรรมของจังหวัดมีระบบนิเวศที่สมบูรณ์เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน
- 3.3 เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรมีขีดความสามารถสูง ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมอัจฉริยะ และมีระบบการค้าที่เป็นธรรม

4. ตัวชี้วัดความสำเร็จตามเป้าหมายการพัฒนา

- 4.1 ผลผลิตมวลรวมจังหวัดสาขาเกษตร (GPP ภาคเกษตร) ของจังหวัดราชบุรี และอัตราการเติบโตของรายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตรต่อครัวเรือน ขยายตัวเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 3.0 ต่อปี
- 4.2 พื้นที่เกษตรกรรมในจังหวัดราชบุรีที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรปลอดภัย (GAP) เกษตรอินทรีย์ (Organic Thailand) หรือเทียบเท่าในระบบเกษตรกรรมยั่งยืน หรือมาตรฐานสิ่งแวดล้อม เพิ่มขึ้นร้อยละ 20 ภายในปี พ.ศ. 2575
- 4.3 สถาบันเกษตรกรมีความเข้มแข็ง
 - (4.4.1) สหกรณ์มีความเข้มแข็งระดับ 1 และ 2 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 55
 - (4.4.2) วิสาหกิจชุมชนที่มีศักยภาพในระดับดี ไม่น้อยกว่าร้อยละ 40
 - (4.4.3) กลุ่มเกษตรกรที่มีความเข้มแข็งในระดับที่ 1 และ 2 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 40

5. ประเด็นการพัฒนาด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด

ประเด็นการพัฒนาที่ 1 การพัฒนาศักยภาพกำลังคนภาคการเกษตร ยกระดับสถาบันภาคการเกษตร และภาคีเครือข่ายธุรกิจเกษตรภายใต้ระบบการค้าที่เป็นธรรม	
วัตถุประสงค์	1. เพื่อพัฒนาทักษะกำลังคนภาคการเกษตรกร และภาคีเครือข่ายทุกมิติของ จังหวัดราชบุรีให้มีองค์ความรู้ มีทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และความสามารถ ในการบริหารจัดการสู่การเป็น Smart Farmer 2. เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการบริหารจัดการเชิงธุรกิจสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร แปลงใหญ่ และวิสาหกิจชุมชน ให้มีความเข้มแข็งในระดับมาตรฐาน สร้างกลไกคู่ค้าพันธมิตรและเชื่อมโยงกับตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครบวงจร และเป็นธรรม
ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	1. จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการพัฒนาเป็น Smart Farmer และ Young Smart Farmer เพิ่มขึ้น และพัฒนาเป็นผู้ประกอบการธุรกิจเกษตร เพิ่มขึ้นอย่างน้อยปีละ 100 ราย 2. สถาบันเกษตรกรมีความเข้มแข็ง 1) สหกรณ์มีความเข้มแข็งระดับ 1 และ 2 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 55 2) วิสาหกิจชุมชนที่มีศักยภาพในระดับดี ไม่น้อยกว่าร้อยละ 40 3) กลุ่มเกษตรกรที่มีความเข้มแข็งในระดับที่ 1 และ 2 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 40
แนวทางการพัฒนา	1. พัฒนาทักษะให้แก่เกษตรกรอย่างทั่วถึงสอดคล้องกับบริบทโลกยุคใหม่ ให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลง 2. พัฒนาและยกระดับผู้ประกอบการธุรกิจเกษตร ส่งเสริมการรวมกลุ่มและ พัฒนาเครือข่ายสถาบันเกษตรกร สหกรณ์ และวิสาหกิจชุมชน เพื่อสร้าง อำนาจต่อรองและขยายโอกาสทางธุรกิจ อย่างเป็นธรรม 3. ผลักดันให้ผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรขนาดกลาง และขนาดเล็ก (SMEs) สามารถต่อยอดธุรกิจด้วยนวัตกรรม เทคโนโลยี และมาตรฐานการผลิตสากล 4. สนับสนุนให้มีการพัฒนาผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่ (Agri-Entrepreneur) ที่มีความคิดสร้างสรรค์และมุ่งสู่ตลาดมูลค่าสูง เช่น ตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ สินค้าเกษตรพรีเมียม และสินค้าภายใต้แนวคิด BCG Model 5. เสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันเกษตรกร เพื่อยกระดับขีดความสามารถ ในการแข่งขัน 6. สนับสนุนการรวมกลุ่มของเกษตรกรรายย่อยเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองในตลาด และสร้างความเข้มแข็งในระดับชุมชน พร้อมทั้งส่งเสริมการสร้างเครือข่าย ความร่วมมือระหว่างภาครัฐภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และเกษตรกร ในการวิจัย พัฒนา และต่อยอดผลิตภัณฑ์ให้มีมูลค่าสูง 7. ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรไทยเข้าสู่ตลาดต่างประเทศ ผ่านการ สร้างตราสินค้า (Branding) การรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรสากล และการใช้ Soft Power เพื่อเพิ่มมูลค่าและภาพลักษณ์ของสินค้าไทยในเวทีโลก 8. พัฒนาสหกรณ์ให้เป็นศูนย์บริการด้านการเกษตรในชุมชนครบวงจร ที่มีบริการ เครื่องจักรกล พันธุ์พืช ปุ๋ย และระบบข้อมูลตลาด ที่เชื่อมโยงการดำเนินงาน ของสหกรณ์กับโครงการพัฒนาในชุมชน เพื่อสร้างเครือข่ายทางเศรษฐกิจ ที่เกื้อหนุนกัน

ประเด็นการพัฒนาที่ 1 การพัฒนาศักยภาพกำลังคนภาคการเกษตร ยกระดับสถาบันภาคการเกษตร และภาคีเครือข่ายธุรกิจเกษตรภายใต้ระบบการค้าที่เป็นธรรม	
แนวทางการพัฒนา (ต่อ)	9. จัดอบรมเพื่อพัฒนาทักษะให้กับสมาชิกกลุ่มเกษตรกรรุ่นใหม่ (Young Smart Farmer) ทั้งรายเก่าและรายใหม่ ครอบคลุมทั้งด้านทักษะเฉพาะทางและการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก

ประเด็นการพัฒนาที่ 2 การเพิ่มประสิทธิภาพและยกระดับมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตร สู่เกษตรอัจฉริยะและปลอดภัย โดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมอย่างยั่งยืน	
วัตถุประสงค์	1. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการผลิตภาคเกษตร โดยนำเทคโนโลยีเกษตรสมัยใหม่มาทดแทนแรงงานและลดการพึ่งพาสารเคมีการเกษตร 2. เพื่อส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรในระบบเกษตรปลอดภัย เกษตรอินทรีย์ และเกษตรเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล
ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	1. พื้นที่เกษตรกรรมในจังหวัดราชบุรีที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรปลอดภัย (GAP) เกษตรอินทรีย์ (Organic Thailand) หรือเทียบเท่าในระบบเกษตรกรรมยั่งยืน หรือมาตรฐานสิ่งแวดล้อม เพิ่มขึ้นร้อยละ 20 ภายในปี พ.ศ. 2575 2. จำนวนเกษตรกร YSF/SF ใช้เทคโนโลยีเกษตรอัจฉริยะและนวัตกรรมเพิ่มผลผลิต มีจำนวนเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ของจำนวน YSF/SF ทั้งหมดต่อปี 3. พื้นที่เกษตรกรรมที่เข้าถึงเทคโนโลยีเกษตรแม่นยำสูง (Precision Farming) เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ภายในปี พ.ศ. 2575
แนวทางการพัฒนา	1. พัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเกษตร นวัตกรรม หรือเครื่องจักรกลการเกษตรเพื่อประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรให้เหมาะสมตามหลักภูมิสังคม 2. ยกระดับกระบวนการผลิตสินค้าเกษตรโดยการส่งเสริมการทำเกษตรกรรมยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมการผลิตตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เกษตรอินทรีย์ และเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีความเหมาะสมกับพื้นที่ 3. ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการอุปสงค์และอุปทานสินค้าเกษตร พร้อมยกระดับมาตรฐานและพัฒนาระบบตรวจสอบย้อนกลับสินค้าเกษตรและอาหาร 4. พัฒนาระบบเฝ้าระวังและเตือนภัยโรคพืชและสัตว์ระดับจังหวัด โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและเครือข่ายเกษตรกรในการเฝ้าระวังเชิงรุก 5. ยกระดับมาตรฐานสินค้าและมาตรฐานแรงงานให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภคและคู่ค้าในระยะยาว 6. อบรมให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการฟาร์มโคนมและสุกรรายย่อย ด้านการรับรองมาตรฐานฟาร์ม (GAP/GMP) การจัดการสิ่งแวดล้อมฟาร์ม และการควบคุมโรคระบาด พร้อมทั้งสนับสนุนที่ปรึกษาด้านมาตรฐานการผลิต 7. สนับสนุนให้มีศูนย์สาธิตนวัตกรรมระดับชุมชน เพื่อสนับสนุนนวัตกรรมสำหรับเกษตรกรรายย่อย

ประเด็นการพัฒนาที่ 3 การยกระดับห่วงโซ่คุณค่า และการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตรมูลค่าสูง พร้อมทั้งส่งเสริมการตลาดเชิงรุกอย่างครบวงจรและเป็นธรรม	
วัตถุประสงค์	1. เพื่อยกระดับมูลค่าสินค้าเกษตรของจังหวัดราชบุรี ให้สามารถแข่งขันในตลาดโลกได้อย่างยั่งยืนและเป็นธรรม 2. เพื่อพัฒนาขีดความสามารถ และส่งเสริมอุตสาหกรรมต่อเนื่องทางการเกษตรของเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน ผู้ประกอบการธุรกิจเกษตร และสหกรณ์ให้สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มตลอดห่วงโซ่อุปทาน
ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	1. จำนวนผลิตภัณฑ์เกษตร (พืช/ประมง/ปศุสัตว์) แปรรูปได้รับการรับรองมาตรฐานสากลเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 จากปีฐาน 2570 2. จำนวนสินค้าเกษตรแปรรูป/สินค้าเกษตรมูลค่าสูง ขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 จากปีฐาน 2570
แนวทางการพัฒนา	1. ยกระดับการแปรรูปสินค้าเกษตรจากขั้นต้นสู่อุตสาหกรรมเกษตรมูลค่าสูงอย่างครบวงจรและเป็นธรรม 2. ผลักดันอุตสาหกรรมอาหารเพื่อสุขภาพและอาหารแห่งอนาคต 3. ส่งเสริมการตลาดเชิงรุกโดยเชื่อมโยงตลาดสินค้าเกษตรด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลและแพลตฟอร์มออนไลน์ตลอดห่วงโซ่อุปทาน 4. พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเอกลักษณ์ไทย เพื่อเชื่อมโยงเกษตรกรกับภาคอุตสาหกรรมและการท่องเที่ยว สร้างห่วงโซ่มูลค่าที่ครบวงจร 5. พัฒนาศักยภาพเกษตรกรและผู้ประกอบการสินค้าเกษตร โดยพัฒนาการแปรรูป บรรจุภัณฑ์ ควบคู่กับการสร้างแบรนด์และมาตรฐานอาหาร 6. สร้างระบบการตลาดอัตลักษณ์ เพื่อขยายช่องทางการตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ 7. การเชื่อมโยงสินค้าเกษตรอินทรีย์กับร้านค้าปลีกหรือแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อเพิ่มช่องทางจำหน่าย โดยการประสานงานสร้างความร่วมมือกับผู้ประกอบการในพื้นที่ 8. ยกระดับสินค้ามูลค่าสูงด้วยงานวิจัยและนวัตกรรม ร่วมกับสถาบันการศึกษาและหน่วยงานวิจัยต่าง ๆ

ประเด็นการพัฒนาที่ 4 บริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตร เพื่อความมั่นคงและยั่งยืนของระบบนิเวศทางการเกษตร	
วัตถุประสงค์	1. เพื่อบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ดิน และพื้นที่เกษตรกรรมในจังหวัดราชบุรีอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภัยพิบัติ และโรคระบาดได้อย่างทัน่วงที 2. เพื่อพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเกษตร (Agri-Data Platform) และโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์ของจังหวัดราชบุรี เพื่อรองรับการพัฒนาภาคเกษตรอย่างครบวงจร
ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	1. จำนวนพื้นที่ทางการเกษตรที่ได้รับการฟื้นฟู ปรับปรุงบำรุงดิน และแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรม จำนวน 10,000 ไร่ต่อปี 2. การใช้ประโยชน์จากวัสดุเหลือใช้ภาคการเกษตรเพิ่มขึ้น 3,500 กิโลกรัมต่อปี
แนวทางการพัฒนา	1. การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ 2. การบริหารจัดการทรัพยากรดินเพื่อความยั่งยืน 3. การสร้างความมั่นคงด้านอาหาร โดยเสริมสร้างความมั่นคงอาหารในระดับครัวเรือน/ท้องถิ่น พัฒนาระบบบริหารจัดการข้อมูลและการลดความสูญเสีย การบริหารจัดการอาหารในภาวะวิกฤตอย่างยืดหยุ่น 4. การพัฒนาตลาดกลางสินค้าเกษตรและระบบโลจิสติกส์ให้เป็นศูนย์กลางกระจายสินค้าของภูมิภาค 5. การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศทางการเกษตร 6. การส่งเสริมและต่อยอดการวิจัยและพัฒนาด้านการเกษตร 7. การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทั้งในและต่างประเทศ 8. ควบคุมดูแลการลักลอบนำเข้าและการสวมสิทธิ์สินค้าเกษตรอย่างเป็นระบบ 9. ส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม 10. การเชื่อมโยงการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ (Carbon Neutral/Net Zero Tourism) เข้ากับแพ็คเกจการท่องเที่ยวเชิงเกษตร 11. พัฒนาและฟื้นฟูระบบชลประทาน แหล่งน้ำชุมชน และระบบกระจายน้ำในพื้นที่เกษตรกรรม

6. แผนที่แสดงความสอดคล้องของแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดราชบุรี (พ.ศ. 2571 – 2575) กับแผน 3 ระดับ

แผนระดับ 1	ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน เป้าหมาย : ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น • ประเด็นพัฒนาหลัก : การเกษตรสร้างมูลค่า <u>ประเด็นพัฒนาย่อย :</u> การเกษตรอัตลักษณ์ท้องถิ่น เกษตรปลอดภัย เกษตรแปรรูป เกษตรอัจฉริยะ • ประเด็นพัฒนาหลัก : พัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานผู้ประกอบการยุคใหม่ <u>ประเด็นพัฒนาย่อย :</u> สร้างผู้ประกอบการอัจฉริยะ สร้างโอกาสเข้าถึงตลาด สร้างโอกาสเข้าถึงข้อมูล ปรับบทบาทและโอกาสเข้าถึงบริการภาครัฐ	ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป้าหมาย : อนุรักษ์และรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ให้คนรุ่นต่อไปได้ใช้อย่างยั่งยืน มีสมดุล • ประเด็นพัฒนาหลัก : สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว <u>ประเด็นพัฒนาย่อย :</u> เพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจฐานชีวภาพให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน อนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพในและนอกถิ่นกำเนิด ส่งเสริมการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน • ประเด็นพัฒนาหลัก : พัฒนาความมั่นคงน้ำ พลังงาน และเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม <u>ประเด็นพัฒนาย่อย :</u> พัฒนาความมั่นคงด้านการเกษตรและอาหารของประเทศและชุมชนในมิติปริมาณคุณภาพ ราคา และการเข้าถึงอาหาร	ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ เป้าหมาย : ภาครัฐมีวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม มีความทันสมัย และพร้อมปรับตัวสู่การเป็นภาครัฐดิจิทัล โดยมีขนาดที่เหมาะสมกับบทบาทภารกิจ มีการบริหารงานที่โปร่งใสตรวจสอบได้ ปราศจากการทุจริต และตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ • ประเด็นพัฒนาหลัก : ภาครัฐที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ตอบสนองความต้องการและให้บริการอย่างสะดวกรวดเร็ว <u>ประเด็นพัฒนาย่อย :</u> การพัฒนาระบบบริหารงานภาครัฐให้มีประสิทธิภาพ • ประเด็นพัฒนาหลัก : ภาครัฐที่มีสมรรถนะสูง และพร้อมปรับตัวสู่ยุคดิจิทัล <u>ประเด็นพัฒนาย่อย :</u> การพัฒนาระบบข้อมูลและเทคโนโลยีดิจิทัลภาครัฐ • ประเด็นพัฒนาหลัก : การมีกลไกการบริหารจัดการแบบบูรณาการ <u>ประเด็นพัฒนาย่อย :</u> การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ และการกระจายอำนาจและสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน
-------------------	---	--	---

แผนระดับ 2	แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580 ประเด็น : การเกษตร เป้าหมาย : ผลผลิตทั้งหมดรวมในประเทศสาขาเกษตรเพิ่มขึ้น และผลิตภาพการผลิตของภาคเกษตรในสินค้าเกษตรสำคัญเพิ่มขึ้น • แผนย่อยของแผนแม่บท : เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น <u>เป้าหมายแผนย่อย :</u> สินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นมีมูลค่าเพิ่มขึ้น • แผนย่อยของแผนแม่บท : เกษตรปลอดภัย <u>เป้าหมายแผนย่อย :</u> สินค้าเกษตรปลอดภัยมีมูลค่าเพิ่มขึ้น และผลิตภัณฑ์เกษตรปลอดภัยของไทยได้รับการยอมรับด้านคุณภาพความปลอดภัยและคุณค่าทางโภชนาการสูงขึ้น • แผนย่อยของแผนแม่บท : เกษตรชีวภาพ <u>เป้าหมายแผนย่อย :</u> สินค้าเกษตรชีวภาพมีมูลค่าเพิ่มขึ้น และวิสาหกิจการเกษตรจากฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นมีการจัดตั้งทุกตำบลเพิ่มขึ้น • แผนย่อยของแผนแม่บท : เกษตรแปรรูป <u>เป้าหมายแผนย่อย :</u> สินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์มีมูลค่าเพิ่มขึ้น • แผนย่อยของแผนแม่บท : เกษตรอัจฉริยะ <u>เป้าหมายแผนย่อย :</u> สินค้าที่ได้จากเทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะมีมูลค่าเพิ่มขึ้น และผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะเพิ่มขึ้น • แผนย่อยของแผนแม่บท : การพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร <u>เป้าหมายแผนย่อย :</u> ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วยมีการปรับตัวเพิ่มขึ้น และสถาบันเกษตรกร (สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเป้าหมาย) ที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีความเข้มแข็งในระดับมาตรฐานเพิ่มขึ้น	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 14 <i>“การเพิ่มผลิตภาพและความสามารถในการแข่งขันด้วยการซ่อมและเสริมรากฐานให้มั่นคง ควบคู่ไปกับการสร้างความพร้อมและโอกาสสำหรับอนาคต”</i> เป้าหมาย : เศรษฐกิจขยายตัวสูงขึ้น ประชาชนมีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์จากการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างทั่วถึง และเศรษฐกิจเติบโตอย่างยั่งยืน	นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2566 – 2570 แก้ไขปัญหาความมั่นคงทางอาหารและน้ำ ประชากรโลกมีแนวโน้มเผชิญภาวะอดอยากและการขาดสารอาหารเพิ่มขึ้น ขาดแคลนน้ำดื่ม ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งน้ำและอาหารที่ปลอดภัยและเพียงพอต่อความต้องการ ลดปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคม
-------------------	---	--	--

แผนระดับ 3	เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาภาค พ.ศ. 2566 – 2570 “ฐานการผลิตสินค้าและบริการมูลค่าสูง” ยุทธศาสตร์ที่ 1 : ยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปที่มีมูลค่าเพิ่มสูงได้มาตรฐานระดับสากล ยุทธศาสตร์ที่ 2 : ส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวสำคัญและแหล่งท่องเที่ยวชุมชนให้เป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวคุณภาพ ยุทธศาสตร์ที่ 3 : พัฒนาระบบบริการส่งเสริมสุขภาพและการให้บริการทางการแพทย์ที่มีศักยภาพในการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้ได้มาตรฐานในระดับสากล ยุทธศาสตร์ที่ 4 : พัฒนาเมือง เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน และเมืองชายแดน รวมทั้งพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคกลาง – ตะวันตกให้เป็นศูนย์กลางการกระจายความเจริญทางเศรษฐกิจของภาคกลาง ยุทธศาสตร์ที่ 5 : พัฒนาและยกระดับความสามารถในการแข่งขันของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคตของภาคกลาง ยุทธศาสตร์ที่ 6 : พื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม	แผนพัฒนาจังหวัดราชบุรี พ.ศ. 2571 – 2575 “ราชบุรี เมืองเกษตรมูลค่าสูง ศูนย์กลางท่องเที่ยวสร้างสรรค์ สังคมคุณภาพ สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน” ประเด็นการพัฒนาที่ 1 การพัฒนาเศรษฐกิจให้เติบโตอย่างมีคุณภาพจากฐานการเกษตร ท่องเที่ยว ประเด็นการพัฒนาที่ 2 การพัฒนาประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี เป็นพลเมืองคุณภาพ และเสริมสร้างชุมชนอยู่ดีมีสุข ประเด็นการพัฒนาที่ 3 การเสริมสร้างการพัฒนาจังหวัด ลดความเหลื่อมล้ำ กระจายความเจริญให้เติบโตกระจายตัวทั่วทั้งจังหวัด ประเด็นการพัฒนาที่ 4 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้รับการจัดการตามหลักการ พัฒนาที่ยั่งยืน	แผนปฏิบัติการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะ 5 ปี พ.ศ. 2571 - 2575 “เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดี เกษตรไทยสู่เกษตรสมัยใหม่ที่มีมั่นคง ปลอดภัย และแข่งขันได้ ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม” ประเด็นการพัฒนาที่ 1 เสริมสร้างศักยภาพเกษตรกร สถาบันเกษตรกร และผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรให้เข้มแข็งอย่างยั่งยืน ประเด็นการพัฒนาที่ 2 ยกระดับการผลิตสู่เกษตรอัจฉริยะ ปลอดภัย และยั่งยืน ประเด็นการพัฒนาที่ 3 การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรมูลค่าสูงด้วยแปรรูปและการตลาด ประเด็นการพัฒนาที่ 4 การพัฒนาระบบนิเวศทางการเกษตรเพื่อความมั่นคง
-------------------	--	---	--

สาระสำคัญแผนพัฒนา การเกษตรและสหกรณ์ ของจังหวัดราชบุรี	เป้าหมายการพัฒนาด้าน การเกษตรและสหกรณ์ ของจังหวัดราชบุรี “ศูนย์กลางเกษตรมูลค่าสูง มุ่งมาตรฐานสากล ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี และนวัตกรรม สร้างระบบ เกษตรกรรมยั่งยืน”	ตัวชี้วัดตามประเด็นการพัฒนา	ค่าเป้าหมาย (หน่วยนับ)
		ประเด็นการพัฒนาที่ 1 การพัฒนาศักยภาพกำลังคนภาคการเกษตร ยกระดับสถาบันภาคการเกษตร และภาคีเครือข่าย ธุรกิจเกษตรภายใต้ระบบการค้าที่เป็นธรรม	
		1. จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการพัฒนาเป็น Smart Farmer และ Young Smart Farmer เพิ่มขึ้น และพัฒนาเป็นผู้ประกอบการธุรกิจเกษตร 2. สถาบันเกษตรกรมีความเข้มแข็ง 1) สหกรณ์มีความเข้มแข็งระดับ 1 และ 2 2) วิสาหกิจชุมชนที่มีศักยภาพในระดับดี 3) กลุ่มเกษตรกรที่มีความเข้มแข็งในระดับที่ 1 และ 2	100 รายต่อปี ไม่น้อยกว่าร้อยละ 55 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 40 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 40
		ประเด็นการพัฒนาที่ 2 การเพิ่มประสิทธิภาพและยกระดับมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตร ส่งเสริมเกษตรกรอัจฉริยะและปลอดภัย โดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมอย่างยั่งยืน	
		1. พื้นที่เกษตรกรรมในจังหวัดราชบุรีที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรปลอดภัย (GAP) เกษตรอินทรีย์ (Organic Thailand) หรือเทียบเท่าในระบบเกษตรกรรมยั่งยืน หรือมาตรฐานสิ่งแวดล้อม 2. จำนวนเกษตรกร YSF/SF ใช้เทคโนโลยีเกษตรอัจฉริยะและนวัตกรรมเพิ่มผลผลิต 3. พื้นที่เกษตรกรรมที่เข้าถึงเทคโนโลยีเกษตรแม่นยำสูง (Precision Farming)	เพิ่มขึ้นร้อยละ 20 ภายในปี พ.ศ. 2575 เพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ของจำนวน YSF/SF ทั้งหมดต่อปี เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ภายในปี พ.ศ. 2575
		ประเด็นการพัฒนาที่ 3 การยกระดับห่วงโซ่คุณค่า และการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตรมูลค่าสูง พร้อมทั้งส่งเสริมการตลาด เชิงรุกอย่างครบวงจรและเป็นธรรม	
		1. จำนวนผลิตภัณฑ์เกษตร (พืช/ประมง/ปศุสัตว์) แปรรูปได้รับการรับรองมาตรฐานสากล 2. จำนวนสินค้าเกษตรแปรรูป/สินค้าเกษตรมูลค่าสูง	เพิ่มขึ้นร้อยละ 5 จากปีฐาน 2570 เพิ่มขึ้นร้อยละ 5 จากปีฐาน 2570

สาระสำคัญแผนพัฒนา การเกษตรและสหกรณ์ ของจังหวัดราชบุรี	เป้าหมายการพัฒนาด้าน การเกษตรและสหกรณ์ ของจังหวัดราชบุรี “ศูนย์กลางเกษตรมูลค่าสูง มุ่งมาตรฐานสากล ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี และนวัตกรรม สร้างระบบ เกษตรกรรมยั่งยืน”	ตัวชี้วัดตามประเด็นการพัฒนา	ค่าเป้าหมาย (หน่วยนับ)
		ประเด็นการพัฒนาที่ 4 บริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตร เพื่อความมั่นคงและยั่งยืนของระบบนิเวศทางการเกษตร	
		1. จำนวนพื้นที่ทางการเกษตรที่ได้รับการฟื้นฟู ปรับปรุงบำรุงดิน และแก้ปัญหา ดินเสื่อมโทรม 2. การใช้ประโยชน์จากวัสดุเหลือใช้ภาคการเกษตร	สะสมรวมทั้งสิ้นจำนวน 10,000 ไร่ต่อปี เพิ่มขึ้น 3,500 กิโลกรัมต่อปี

7. ค่าเป้าหมายและตัวชี้วัดด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด (พ.ศ. 2571 - 2575)

เป้าหมายการพัฒนาด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด : “ศูนย์กลางเกษตรมูลค่าสูง มุ่งมาตรฐานสากล ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม สร้างระบบเกษตรกรรมยั่งยืน”

ประเด็นการพัฒนา	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย					
		พ.ศ. 2571	พ.ศ. 2572	พ.ศ. 2573	พ.ศ. 2574	พ.ศ. 2575	รวม 5 ปี
ประเด็นการพัฒนาที่ 1 การพัฒนา ศักยภาพกำลังคนภาคการเกษตร ยกระดับสถาบันภาคการเกษตร และ ภาคีเครือข่ายธุรกิจเกษตรภายใต้ระบบ การค้าที่เป็นธรรม	1. จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการ พัฒนาเป็น Smart Farmer และ Young Smart Farmer เพิ่มขึ้น และพัฒนาเป็น ผู้ประกอบการธุรกิจเกษตร	100 ราย	100 ราย	100 ราย	100 ราย	100 ราย	500 ราย
	2. สหกรณ์มีความเข้มแข็ง ระดับ 1 และ 2	-	-	-	-	ร้อยละ 55	ร้อยละ 55
	3. วิสาหกิจชุมชนที่มีศักยภาพ ในระดับดี	-	-	-	-	ร้อยละ 40	ร้อยละ 40
	4. กลุ่มเกษตรกรที่มีความ เข้มแข็งในระดับที่ 1 และ 2	-	-	-	-	ร้อยละ 40	ร้อยละ 40

ประเด็นการพัฒนา	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย					
		พ.ศ. 2571	พ.ศ. 2572	พ.ศ. 2573	พ.ศ. 2574	พ.ศ. 2575	รวม 5 ปี
ประเด็นการพัฒนาที่ 2 การเพิ่มประสิทธิภาพและยกระดับมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตรสู่เกษตรอัจฉริยะและปลอดภัย โดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมอย่างยั่งยืน	1. พื้นที่เกษตรกรรมในจังหวัดราชบุรีที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรปลอดภัย (GAP) เกษตรอินทรีย์ (Organic Thailand) หรือเทียบเท่าในระบบเกษตรกรรมยั่งยืนหรือมาตรฐานสิ่งแวดล้อม	-	-	-	-	ร้อยละ 20	ร้อยละ 20
	2. จำนวนเกษตรกร YSF/SF ใช้เทคโนโลยีเกษตรอัจฉริยะและนวัตกรรมเพิ่มผลผลิต	-	-	-	-	ร้อยละ 5	ร้อยละ 5
	3. พื้นที่เกษตรกรรมที่เข้าถึงเทคโนโลยีเกษตรแม่นยำสูง (Precision Farming)	-	-	-	-	ร้อยละ 5	ร้อยละ 5
ประเด็นการพัฒนาที่ 3 การยกระดับห่วงโซ่คุณค่า และการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตรมูลค่าสูง พร้อมทั้งส่งเสริมการตลาดเชิงรุกอย่างครบวงจรและเป็นธรรม	1. จำนวนผลิตภัณฑ์เกษตร (พืช/ประมง/ปศุสัตว์) แปรรูปได้รับการรับรองมาตรฐานสากล	-	-	-	-	ร้อยละ 5	ร้อยละ 5
	2. จำนวนสินค้าเกษตรแปรรูป/สินค้าเกษตรมูลค่าสูง	-	-	-	-	ร้อยละ 5	ร้อยละ 5

ประเด็นการพัฒนา	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย					
		พ.ศ. 2571	พ.ศ. 2572	พ.ศ. 2573	พ.ศ. 2574	พ.ศ. 2575	รวม 5 ปี
ประเด็นการพัฒนาที่ 4 บริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตร เพื่อความมั่นคงและยั่งยืนของระบบนิเวศทางการเกษตร	1. จำนวนพื้นที่ทางการเกษตรที่ได้รับการฟื้นฟู ปรับปรุงบำรุงดิน และแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรม	10,000 ไร่	10,000 ไร่	10,000 ไร่	10,000 ไร่	10,000 ไร่	50,000 ไร่
	2. การใช้ประโยชน์จากวัสดุเหลือใช้ภาคการเกษตร	3,500 กิโลกรัม	3,500 กิโลกรัม	3,500 กิโลกรัม	3,500 กิโลกรัม	3,500 กิโลกรัม	17,500 กิโลกรัม

8. สรุปโครงการด้านการเกษตรและสหกรณ์ที่สำคัญของจังหวัด (พ.ศ. 2571 - 2575)

ประเด็นการพัฒนา	งบประมาณ (บาท)					
	พ.ศ. 2571	พ.ศ. 2572	พ.ศ. 2573	พ.ศ. 2574	พ.ศ. 2575	รวม 5 ปี
ประเด็นการพัฒนาที่ 1						
งบประมาณปกติ	18,381,460	19,853,360	21,872,360	24,276,360	27,108,360	111,491,900
งบประมาณจังหวัด	-	-	-	-	-	-
งบประมาณกลุ่มจังหวัด	-	-	-	-	-	-
งบประมาณอื่น ๆ	241,800	241,800	241,800	241,800	241,800	1,209,000
รวม	18,623,260	20,095,160	22,114,160	24,518,160	27,350,160	112,700,900
ประเด็นการพัฒนาที่ 2						
งบประมาณปกติ	46,571,200	45,877,950	45,877,950	45,877,950	45,877,950	230,083,000
งบประมาณจังหวัด	1,510,200	3,000,000	3,000,000	3,000,000	3,000,000	13,510,200
งบประมาณกลุ่มจังหวัด	-	-	-	-	-	-
งบประมาณอื่น ๆ	53,795,000	53,795,000	53,795,000	53,795,000	53,795,000	268,975,000
รวม	101,876,400	102,672,950	102,672,950	102,672,950	102,672,950	512,568,200

ประเด็นการพัฒนา	งบประมาณ (บาท)					
	พ.ศ. 2571	พ.ศ. 2572	พ.ศ. 2573	พ.ศ. 2574	พ.ศ. 2575	รวม 5 ปี
ประเด็นการพัฒนาที่ 3						
งบประมาณปกติ	12,148,400	12,073,400	12,653,800	13,263,220	13,903,111	64,041,931
งบประมาณจังหวัด	2,619,400	2,619,400	2,619,400	2,619,400	2,619,400	13,097,000
งบประมาณกลุ่มจังหวัด	-	-	-	-	-	-
งบประมาณอื่น ๆ	-	-	-	-	-	-
รวม	14,767,800	14,692,800	15,273,200	15,882,620	16,522,511	77,138,931
ประเด็นการพัฒนาที่ 4						
งบประมาณปกติ	81,812,400	5,673,200	6,823,200	2,673,200	2,673,200	99,655,200
งบประมาณจังหวัด	1,400,000	-	-	-	-	1,400,000
งบประมาณกลุ่มจังหวัด	-	-	-	-	-	-
งบประมาณอื่น ๆ	-	-	-	-	-	-
รวม	83,212,400	5,673,200	6,823,200	2,673,200	2,673,200	101,055,200
รวม 4 ประเด็นการพัฒนา	218,479,860	143,134,110	146,883,510	145,746,930	149,218,821	803,463,231

8.1 บัญชีรายการชุดโครงการสำคัญภายใต้ประเด็นการพัฒนาตามแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดราชบุรี (พ.ศ. 2571)

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2571

ประเด็นการพัฒนาที่ 1 : การพัฒนาศักยภาพกำลังคนภาคการเกษตร ยกระดับสถาบันภาคการเกษตร และภาคีเครือข่ายธุรกิจเกษตรภายใต้ระบบการค้าที่เป็นธรรม

ที่	โครงการ/กิจกรรม	แหล่ง งบประมาณ	งบประมาณ (บาท)						หน่วยดำเนินการ	
			พ.ศ. 2571	พ.ศ. 2572	พ.ศ. 2573	พ.ศ. 2574	พ.ศ. 2575	รวม 5 ปี	หลัก	รวม
1	ตรวจสอบบัญชีประจำปีสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร	งบปกติ	1,814,410	1,814,410	1,814,410	1,814,410	1,814,410	9,072,050	สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ราชบุรี	-
2	โครงการฝึกอบรมเศรษฐกิจการเงินขั้นพื้นฐานแก่สมาชิกสหกรณ์	งบปกติ	1,280	1,280	1,280	1,280	1,280	6,400	สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ราชบุรี	-
3	การกำกับด้านการเงินการบัญชีของสหกรณ์ภาคเอกชน	งบปกติ	9,800	9,800	9,800	9,800	9,800	49,000	สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ราชบุรี	-
4	โครงการส่งเสริมและพัฒนาสถาบันเกษตรกร	งบปกติ	12,300	12,300	12,300	12,300	12,300	61,500	สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ราชบุรี	-
5	โครงการยกระดับสถาบันเกษตรกรให้เป็นผู้ประกอบการธุรกิจเกษตร	งบปกติ	8,700	8,700	8,700	8,700	8,700	43,500	สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ราชบุรี	-
6	โครงการส่งเสริมประสิทธิภาพด้านการเงินการบัญชีของสหกรณ์ฯ (พัฒนาศักยภาพด้านระบบบัญชีสหกรณ์)	งบปกติ	9,020	9,020	9,020	9,020	9,020	45,100	สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ราชบุรี	-
7	โครงการยืนยันความถูกต้องข้อมูลสมาชิกสหกรณ์	งบปกติ	175,960	175,960	175,960	175,960	175,960	879,800	สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ราชบุรี	-
8	โครงการ THINK & DO TOGETHER บูรณาการเพื่อสร้างความเข้มแข็งแก่สหกรณ์อย่างยั่งยืน	งบปกติ	4,100	4,100	4,100	4,100	4,100	20,500	สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ราชบุรี	-
9	โครงการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการเกษตรสู่การเป็นธุรกิจแบบมืออาชีพ	งบปกติ	5,700	5,700	5,700	5,700	5,700	28,500	สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ราชบุรี	-
10	โครงการป้องกันความเสี่ยงการทุจริตด้านดิจิทัลในสหกรณ์	งบปกติ	12,400	12,400	12,400	12,400	12,400	62,000	สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ราชบุรี	-
11	โครงการเสริมสร้างศักยภาพด้านการจัดทำบัญชีต้นทุนอาชีพแก่เกษตรกร	งบปกติ	17,280	17,280	17,280	17,280	17,280	86,400	สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ราชบุรี	-
12	โครงการเสริมสร้างศักยภาพด้านการจัดทำบัญชีต้นทุนอาชีพแก่เกษตรกร	งบปกติ	26,300	26,300	26,300	26,300	26,300	131,500	สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ราชบุรี	-
13	โครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนตามพระราชดำริ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี	งบปกติ	8,800	8,800	8,800	8,800	8,800	44,000	สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ราชบุรี	-
14	โครงการพัฒนากลุ่มอาชีพประชาชนตามพระราชดำริ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี	งบปกติ	14,000	14,000	14,000	14,000	14,000	70,000	สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ราชบุรี	-
15	โครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่	งบปกติ	12,360	12,360	12,360	12,360	12,360	61,800	สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ราชบุรี	-
16	โครงการเสริมสร้างการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อการจัดการเศรษฐกิจระดับครัวเรือน	งบปกติ	30,820	30,820	30,820	30,820	30,820	154,100	สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ราชบุรี	-
17	โครงการส่งเสริมอาสาสมัครเกษตร	งบปกติ	8,400	8,400	8,400	8,400	8,400	42,000	สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ราชบุรี	-
18	โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)	งบปกติ	65,000	65,000	65,000	65,000	65,000	325,000	สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ราชบุรี	-

ที่	โครงการ/กิจกรรม	แหล่ง งบประมาณ	งบประมาณ (บาท)						หน่วยดำเนินการ	
			พ.ศ. 2571	พ.ศ. 2572	พ.ศ. 2573	พ.ศ. 2574	พ.ศ. 2575	รวม 5 ปี	หลัก	รวม
19	เฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมและชันสูตรโรคสัตว์ (วินิจฉัยและชันสูตรโรคสัตว์)	งบปกติ	4,700,000	5,095,000	5,524,000	5,988,000	6,490,000	27,797,000	ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ภาคตะวันตก	-
20	เฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมและชันสูตรโรคสัตว์ (วินิจฉัยและชันสูตรโรคสัตว์ปีก)	งบปกติ	2,780,000	3,530,000	4,480,000	5,690,000	7,220,000	23,700,000	ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ภาคตะวันตก	-
21	ตรวจสอบรับรองคุณภาพสินค้าปศุสัตว์	งบปกติ	5,760,000	6,360,000	7,000,000	7,730,000	8,530,000	35,380,000	ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ภาคตะวันตก	-
22	โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	งบปกติ	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	50,000	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดราชบุรี	-
23	กิจกรรมการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งตามศักยภาพ (อำนวยการ)	งบปกติ	1,989,200	1,989,200	1,989,200	1,989,200	1,989,200	9,946,000	สำนักงานสหกรณ์จังหวัดราชบุรี	-
24	กิจกรรมการกำกับดูแลสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร	งบปกติ	112,870	112,870	112,870	112,870	112,870	564,350	สำนักงานสหกรณ์จังหวัดราชบุรี	-
25	โครงการเสริมสร้างศักยภาพสหกรณ์สู่การเป็นองค์กรสมรรถนะสูงด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เหมาะสม	งบปกติ	5,080	5,080	5,080	5,080	5,080	25,400	สำนักงานสหกรณ์จังหวัดราชบุรี	-
26	โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร	งบปกติ	55,670	55,670	55,670	55,670	55,670	278,350	สำนักงานสหกรณ์จังหวัดราชบุรี	-
27	โครงการพัฒนาศักยภาพการค้าเงินธุรกิจเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับสหกรณ์ผู้เลี้ยงโค	งบปกติ	340,300	67,200	67,200	67,200	67,200	609,100	สำนักงานสหกรณ์จังหวัดราชบุรี	-
28	โครงการเพิ่มประสิทธิภาพด้านการผลิตและการขนส่งของสหกรณ์เพื่อเป็นต้นแบบของสหกรณ์	งบปกติ	24,720	24,720	24,720	24,720	24,720	123,600	สำนักงานสหกรณ์จังหวัดราชบุรี	-
29	โครงการส่งเสริมและพัฒนาสถาบันเกษตรกรมีความเข้มแข็ง	งบปกติ	77,850	77,850	77,850	77,850	77,850	389,250	สำนักงานสหกรณ์จังหวัดราชบุรี	-
30	โครงการส่งเสริมการค้าเงินงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	งบปกติ	68,340	68,340	68,340	68,340	68,340	341,700	สำนักงานสหกรณ์จังหวัดราชบุรี	-
31	โครงการส่งเสริมการค้าเงินงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริและโครงการหลวง	งบปกติ	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	50,000	ศูนย์วิจัยข้าวราชบุรี	-
32	พัฒนาเกษตรกรปราดเบรื่อง (Smart Farmer)	งบปกติ	14,000	14,000	14,000	14,000	14,000	70,000	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดราชบุรี	-
33	ศูนย์เรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	งบปกติ	196,800	196,800	196,800	196,800	196,800	984,000	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดราชบุรี	-
34	เงินทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจน	งบอื่น ๆ	241,800	241,800	241,800	241,800	241,800	1,209,000	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดราชบุรี	-
รวมทั้งสิ้น			18,623,260	20,095,160	22,114,160	24,518,160	27,350,160	112,700,900		

ประเด็นการพัฒนาที่ 2 : การเพิ่มประสิทธิภาพและยกระดับมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตร สู่เกษตรอัจฉริยะและปลอดภัย โดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมอย่างยั่งยืน

ที่	โครงการ/กิจกรรม	แหล่ง งบประมาณ	งบประมาณ (บาท)						หน่วยดำเนินการ	
			พ.ศ. 2571	พ.ศ. 2572	พ.ศ. 2573	พ.ศ. 2574	พ.ศ. 2575	รวม 5 ปี	หลัก	รวม
1	โครงการส่งเสริมและพัฒนามหาวิทยาลัยชุมชน (พัฒนาศักยภาพด้านบัญชีวิทยาลัยชุมชนเพื่อการแปรรูป)	งบปกติ	4,800	4,800	4,800	4,800	4,800	24,000	สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ราชบุรี	-
2	โครงการส่งเสริมและพัฒนามหาวิทยาลัยชุมชน (ยกระดับศักยภาพวิทยาลัยชุมชนด้วยกลไกบัญชี)	งบปกติ	6,900	6,900	6,900	6,900	6,900	34,500	สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ราชบุรี	-
3	ร้านอาหารวัตถุดิบปลอดภัย เลือกใช้สินค้า Q (Q Restaurant)	งบปกติ	10,100	10,100	10,100	10,100	10,100	50,500	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดราชบุรี	-
4	ส่งเสริมการบริโภคและใช้วัตถุดิบสินค้า Q	งบปกติ	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	15,000	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดราชบุรี	-
5	โครงการส่งเสริมและพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรชีวภาพ (สมุนไพร)	งบปกติ	80,000	80,000	80,000	80,000	80,000	400,000	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดราชบุรี	-
6	โครงการพัฒนาศักยภาพการดำเนินธุรกิจสถาบันเกษตรกรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม	งบปกติ	1,920	1,920	1,920	1,920	1,920	9,600	สำนักงานสหกรณ์จังหวัดราชบุรี	-
7	โครงการยกระดับศักยภาพสถาบันเกษตรกรให้เป็นผู้ให้บริการทางการเกษตรครบวงจร (Agricultural Service Providers)	งบปกติ	27,180	27,180	27,180	27,180	27,180	135,900	สำนักงานสหกรณ์จังหวัดราชบุรี	-
8	โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร	งบปกติ	20,800	20,800	20,800	20,800	20,800	104,000	สำนักงานสหกรณ์จังหวัดราชบุรี	-
9	โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้า	งบปกติ	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	50,000	ศูนย์วิจัยข้าวราชบุรี	-
10	โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่	งบปกติ	200,000	200,000	200,000	200,000	200,000	1,000,000	ศูนย์วิจัยข้าวราชบุรี	-
11	โครงการเสริมสร้างศักยภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของศูนย์ข้าวชุมชน	งบปกติ	300,000	300,000	300,000	300,000	300,000	1,500,000	ศูนย์วิจัยข้าวราชบุรี	-
12	พัฒนาศักยภาพการปลูกสัตว์	งบปกติ	1,465,800	1,465,800	1,465,800	1,465,800	1,465,800	7,329,000	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดราชบุรี	-
13	ยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร	งบปกติ	725,180	725,180	725,180	725,180	725,180	3,625,900	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดราชบุรี	-
14	พัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร	งบปกติ	3,311,270	3,311,270	3,311,270	3,311,270	3,311,270	16,556,350	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดราชบุรี	-
15	ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	งบปกติ	210,000	210,000	210,000	210,000	210,000	1,050,000	สถานีพัฒนาที่ดินราชบุรี	-
16	การยกระดับการพัฒนาหมอดินอาสาเพื่อมีส่วนร่วมและต่อยอดศูนย์ปฏิบัติการพัฒนาที่ดิน	งบปกติ	861,750	861,750	861,750	861,750	861,750	4,308,750	สถานีพัฒนาที่ดินราชบุรี	-

ที่	โครงการ/กิจกรรม	แหล่ง งบประมาณ	งบประมาณ (บาท)						หน่วยดำเนินการ	
			พ.ศ. 2571	พ.ศ. 2572	พ.ศ. 2573	พ.ศ. 2574	พ.ศ. 2575	รวม 5 ปี	หลัก	รวม
17	ปรับปรุงคุณภาพดินในพื้นที่ดินปัญหา	งบปกติ	3,860,000	3,860,000	3,860,000	3,860,000	3,860,000	19,300,000	สถานีพัฒนาที่ดินราชบุรี	-
18	รณรงค์และส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก	งบปกติ	3,067,000	3,067,000	3,067,000	3,067,000	3,067,000	15,335,000	สถานีพัฒนาที่ดินราชบุรี	-
19	จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำบนพื้นที่ลุ่ม - ตอน - สูง	งบปกติ	8,736,000	8,736,000	8,736,000	8,736,000	8,736,000	43,680,000	สถานีพัฒนาที่ดินราชบุรี	-
20	การพัฒนาที่ดินเพื่อป้องกันและบรรเทาภัยพิบัติ ทางการเกษตร	งบปกติ	1,632,000	1,632,000	1,632,000	1,632,000	1,632,000	8,160,000	สถานีพัฒนาที่ดินราชบุรี	-
21	ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมี ทางการเกษตร	งบปกติ	1,723,500	1,723,500	1,723,500	1,723,500	1,723,500	8,617,500	สถานีพัฒนาที่ดินราชบุรี	-
22	สนับสนุนปัจจัยการผลิตอินทรีย์ชีวภาพลดใช้สารเคมี ทางการเกษตร	งบปกติ	176,000	176,000	176,000	176,000	176,000	880,000	สถานีพัฒนาที่ดินราชบุรี	-
23	ไถกลบตอซังเพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุและแร่ธาตุในดิน	งบปกติ	400,000	400,000	400,000	400,000	400,000	2,000,000	สถานีพัฒนาที่ดินราชบุรี	-
24	รณรงค์ไถกลบตอซัง	งบปกติ	38,000	38,000	38,000	38,000	38,000	190,000	สถานีพัฒนาที่ดินราชบุรี	-
25	สนับสนุนเกษตรอินทรีย์ในโรงเรียนใหม่	งบปกติ	320,000	320,000	320,000	320,000	320,000	1,600,000	สถานีพัฒนาที่ดินราชบุรี	-
26	ต่อยอดโรงเรียนเดิม	งบปกติ	200,000	200,000	200,000	200,000	200,000	1,000,000	สถานีพัฒนาที่ดินราชบุรี	-
27	หมู่บ้านปลอดขยะอินทรีย์ต้นแบบ (Zero Waste)	งบปกติ	70,000	70,000	70,000	70,000	70,000	350,000	สถานีพัฒนาที่ดินราชบุรี	-
28	ต่อยอดธนาคารปุ๋ยอินทรีย์	งบปกติ	400,000	400,000	400,000	400,000	400,000	2,000,000	สถานีพัฒนาที่ดินราชบุรี	-
29	บริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตร เพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map)	งบปกติ	1,713,250	1,020,000	1,020,000	1,020,000	1,020,000	5,793,250	สถานีพัฒนาที่ดินราชบุรี	-
30	ระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่	งบปกติ	1,156,750	1,156,750	1,156,750	1,156,750	1,156,750	5,783,750	สถานีพัฒนาที่ดินราชบุรี	-
31	ส่งเสริมเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ด้วยระบบ การรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS)	งบปกติ	1,990,000	1,990,000	1,990,000	1,990,000	1,990,000	9,950,000	สถานีพัฒนาที่ดินราชบุรี	-
32	บริหารจัดการดินและน้ำเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำ	งบปกติ	2,233,000	2,233,000	2,233,000	2,233,000	2,233,000	11,165,000	สถานีพัฒนาที่ดินราชบุรี	-
33	สร้างฝายชะลอน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	งบปกติ	4,020,000	4,020,000	4,020,000	4,020,000	4,020,000	20,100,000	สถานีพัฒนาที่ดินราชบุรี	-
34	การบริหารจัดการดินและน้ำทั้งบนดินและใต้ดินในพื้นที่ เสี่ยงภัยแล้งเพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตของเกษตรกร	งบปกติ	7,314,000	7,314,000	7,314,000	7,314,000	7,314,000	36,570,000	สถานีพัฒนาที่ดินราชบุรี	-
35	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	งบปกติ	79,000	79,000	79,000	79,000	79,000	395,000	สถานีพัฒนาที่ดินราชบุรี	-
36	ส่งเสริมการไถกลบและผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดการ ปล่อยก๊าซเรือนกระจก	งบปกติ	204,000	204,000	204,000	204,000	204,000	1,020,000	สถานีพัฒนาที่ดินราชบุรี	-

ที่	โครงการ/กิจกรรม	แหล่ง งบประมาณ	งบประมาณ (บาท)						หน่วยดำเนินการ	
			พ.ศ. 2571	พ.ศ. 2572	พ.ศ. 2573	พ.ศ. 2574	พ.ศ. 2575	รวม 5 ปี	หลัก	ร่วม
37	ฟาร์มตัวอย่างตามแนวพระราชดำริ บ้านบ่อหวี จังหวัดราชบุรี	งบจังหวัด	1,510,200	3,000,000	3,000,000	3,000,000	3,000,000	13,510,200	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดราชบุรี	สำนักงานเกษตรจังหวัดราชบุรี, ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรราชบุรี, สำนักงานประมงจังหวัดราชบุรี, สถานีพัฒนาที่ดินราชบุรี สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 10, โครงการชลประทานราชบุรี
38	ผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์	งบอื่น ๆ	53,795,000	53,795,000	53,795,000	53,795,000	53,795,000	268,975,000	ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวราชบุรี	-
รวมทั้งสิ้น			101,876,400	102,672,950	102,672,950	102,672,950	102,672,950	512,568,200		

ประเด็นการพัฒนาที่ 3 : การยกระดับห่วงโซ่มูลค่า และการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตรมูลค่าสูง พร้อมทั้งส่งเสริมการตลาดเชิงรุกอย่างครบวงจรและเป็นธรรม

ที่	โครงการ/กิจกรรม	แหล่ง งบประมาณ	งบประมาณ (บาท)						หน่วยดำเนินการ	
			พ.ศ. 2571	พ.ศ. 2572	พ.ศ. 2573	พ.ศ. 2574	พ.ศ. 2575	รวม 5 ปี	หลัก	ร่วม
1	โครงการจัดเก็บข้อมูลด้านการเกษตรในระดับพื้นที่	งบปกติ	346,600	346,600	346,600	346,600	346,600	1,733,000	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดราชบุรี	-
2	โครงการจัดเก็บข้อมูลสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง (1 ท้องถิ่น 1 สินค้าเกษตรมูลค่าสูง)	งบปกติ	75,000	-	-	-	-	75,000	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดราชบุรี	-
3	โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนของสถาบันเกษตรกรและสมาชิก	งบปกติ	5,730	5,730	5,730	5,730	5,730	28,650	สำนักงานสหกรณ์จังหวัดราชบุรี	-
4	โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่	งบปกติ	27,530	27,530	27,530	27,530	27,530	137,650	สำนักงานสหกรณ์จังหวัดราชบุรี	-
5	โครงการส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตร	งบปกติ	38,000	38,000	38,000	38,000	38,000	190,000	สำนักงานสหกรณ์จังหวัดราชบุรี	-
6	โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น	งบปกติ	21,540	21,540	21,540	21,540	21,540	107,700	สำนักงานสหกรณ์จังหวัดราชบุรี	-
7	โครงการยกระดับสถาบันเกษตรกรให้เป็นผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรกร	งบปกติ	26,000	26,000	26,000	26,000	26,000	130,000	สำนักงานสหกรณ์จังหวัดราชบุรี	-
8	โครงการเสริมสร้างศักยภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของศูนย์ข้าวชุมชน	งบปกติ	450,000	450,000	472,500	496,125	520,931	2,389,556	ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวราชบุรี	-
9	โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่	งบปกติ	230,000	230,000	241,500	253,575	266,254	1,221,329	ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวราชบุรี	-
10	โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้า	งบปกติ	135,000	135,000	141,750	148,838	156,279	716,867	ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวราชบุรี	-
11	โครงการผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าว	งบปกติ	472,000	472,000	495,600	520,380	546,399	2,506,379	ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวราชบุรี	-
12	โครงการส่งเสริมการดำเนินงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และโครงการหลวง	งบปกติ	98,000	98,000	102,900	108,045	113,447	520,392	ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวราชบุรี	-
13	โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer)	งบปกติ	50,000	50,000	52,500	55,125	57,881	265,506	ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวราชบุรี	-
14	โครงการ 1 อำเภอ 1 แปลงเกษตรอัจฉริยะ	งบปกติ	65,000	65,000	68,250	71,663	75,246	345,158	ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวราชบุรี	-
15	โครงการส่งเสริมการเปลี่ยนเมล็ดพันธุ์ข้าว ปี 2569	งบปกติ	10,000,000	10,000,000	10,500,000	11,025,000	11,576,250	53,101,250	ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวราชบุรี	-
16	โครงการส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตร	งบปกติ	30,000	30,000	31,500	33,075	34,729	159,304	ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวราชบุรี	-

ที่	โครงการ/กิจกรรม	แหล่ง งบประมาณ	งบประมาณ (บาท)						หน่วยดำเนินการ	
			พ.ศ. 2571	พ.ศ. 2572	พ.ศ. 2573	พ.ศ. 2574	พ.ศ. 2575	รวม 5 ปี	หลัก	รวม
17	โครงการสนับสนุนลดต้นทุนการผลิตด้านการเกษตร	งบปกติ	74,000	74,000	77,700	81,585	85,664	392,949	ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวราชบุรี	-
18	โครงการส่งเสริมการพัฒนาระบบตลาดภายใน	งบปกติ	4,000	4,000	4,200	4,410	4,631	21,241	ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวราชบุรี	-
19	โครงการส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันเพื่อเพิ่มช่องทางการตลาดสินค้าเกษตร	งบจังหวัด	889,400	889,400	889,400	889,400	889,400	4,447,000	สำนักงานสหกรณ์จังหวัดราชบุรี	-
20	โครงการลดต้นทุนปัจจัยการผลิตและส่งเสริมเกษตรปลอดภัยผ่านกลไกขบวนการสหกรณ์จังหวัดราชบุรี	งบจังหวัด	1,200,000	1,200,000	1,200,000	1,200,000	1,200,000	6,000,000	สำนักงานสหกรณ์จังหวัดราชบุรี	-
21	โครงการพัฒนาบรรจุภัณฑ์กล่องกระดาษคราฟท์สำหรับผลิตภัณฑ์อาหารปิ้งสุกของสหกรณ์ประมงบางแพ จำกัด	งบจังหวัด	330,000	330,000	330,000	330,000	330,000	1,650,000	สำนักงานสหกรณ์จังหวัดราชบุรี	-
22	โครงการส่งเสริมอัตลักษณ์เกษตรกรรมมูลค่าสูงและสร้างกลไกตลาดสีเขียวตามมาตรฐานแปลงรับรองผลิตภัณฑ์คาร์บอนต่ำ (Zero Burn & Low Carbon Agro-Products)	งบจังหวัด	100,000	100,000	100,000	100,000	100,000	500,000	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดราชบุรี	-
23	โครงการเพิ่มช่องทางเชื่อมโยงผลิตภัณฑ์ให้กับสินค้าเกษตรมูลค่าสูงของจังหวัดราชบุรี ภายใต้แบรนด์คาร์แคเตอร์ "น้องบอต่อ"	งบจังหวัด	100,000	100,000	100,000	100,000	100,000	500,000	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดราชบุรี	-
รวมทั้งสิ้น			14,767,800	14,692,800	15,273,200	15,882,620	16,522,511	77,138,931		

ประเด็นการพัฒนาที่ 4 : บริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตร เพื่อความมั่นคงและยั่งยืนของระบบนิเวศทางการเกษตร

ที่	โครงการ/กิจกรรม	แหล่ง งบประมาณ	งบประมาณ (บาท)						หน่วยดำเนินการ	
			พ.ศ. 2571	พ.ศ. 2572	พ.ศ. 2573	พ.ศ. 2574	พ.ศ. 2575	รวม 5 ปี	หลัก	รวม
1	ชุดลอกคลองโดยรถชุดจ้างเหมาคลองวัดประสาทสิทธิ์ ฝ่ายส่งน้ำที่ 1 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาดำเนินสะดวก	งบปกติ	829,200	-	-	-	-	829,200	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาดำเนินสะดวก	-
2	ซ่อมแซมโรงจอดรถข้างห้องประชุม จำนวน 1 แห่ง โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาดำเนินสะดวก	งบปกติ	2,400,000	-	-	-	-	2,400,000	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาดำเนินสะดวก	-
3	ซ่อมแซมโรงเก็บรถยนต์ แห่งที่ 2 จำนวน 1 แห่ง โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาดำเนินสะดวก	งบปกติ	1,200,000	-	-	-	-	1,200,000	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาดำเนินสะดวก	-
4	ซ่อมแซมอุโมงค์ จำนวน 1 แห่ง โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาดำเนินสะดวก	งบปกติ	960,000	-	-	-	-	960,000	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาดำเนินสะดวก	-
5	ซ่อมแซมรั้วบริเวณหัวงาน โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาดำเนินสะดวก	งบปกติ	500,000	-	-	-	-	500,000	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาดำเนินสะดวก	-
6	ซ่อมแซมที่ทำกาฝายจัดสรรน้ำ โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาดำเนินสะดวก	งบปกติ	800,000	-	-	-	-	800,000	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาดำเนินสะดวก	-
7	กำจัดวัชพืช ในเขตจังหวัดราชบุรี ปริมาณ 50 ไร่ โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาดำเนินสะดวก	งบปกติ	160,000	160,000	160,000	160,000	160,000	800,000	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาดำเนินสะดวก	-

ที่	โครงการ/กิจกรรม	แหล่ง งบประมาณ	งบประมาณ (บาท)						หน่วยดำเนินการ	
			พ.ศ. 2571	พ.ศ. 2572	พ.ศ. 2573	พ.ศ. 2574	พ.ศ. 2575	รวม 5 ปี	หลัก	ร่วม
8	ซ่อมแซมบำรุงรักษาระบบชลประทานตามข้อเสนอของเกษตรกรผู้ใช้น้ำชลประทานจำนวน 10 รายการ โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาดำเนินสะดวก	งบปกติ	1,000,000	1,000,000	1,000,000	1,000,000	1,000,000	5,000,000	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาดำเนินสะดวก	-
9	บริหารการส่งน้ำ โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาดำเนินสะดวกพื้นที่ชลประทาน 126,000 ไร่	งบปกติ	900,000	900,000	900,000	900,000	900,000	4,500,000	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาดำเนินสะดวก	-
10	โครงการสร้างมูลค่าเพิ่มจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร	งบปกติ	39,560	39,560	39,560	39,560	39,560	197,800	สำนักงานสหกรณ์จังหวัดราชบุรี	-
11	พัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน	งบปกติ	208,640	208,640	208,640	208,640	208,640	1,043,200	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดราชบุรี	-
12	โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	งบปกติ	365,000	365,000	365,000	365,000	365,000	1,825,000	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดราชบุรี	-
13	ปรับปรุงระบบไฟฟ้าเกียร์มอเตอร์ ประตุระบายน้ำปากคลอง 16 ซ้าย-1ขวา โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาราชบุรีฝั่งขวา ตำบลอ่างทอง อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี	งบปกติ	4,000,000	-	-	-	-	4,000,000	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาราชบุรีฝั่งขวา	-
14	ปรับปรุงสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าพร้อมระบบส่งน้ำบ้านวังมะนาว	งบปกติ	40,000,000	-	-	-	-	40,000,000	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาราชบุรีฝั่งขวา	-
15	ก่อสร้างท่อลอดระบายน้ำคลองระบายน้ำวัดทุน กม.1+600 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาราชบุรีฝั่งขวา	งบปกติ	5,000,000	-	-	-	-	5,000,000	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาราชบุรีฝั่งขวา	-
16	ปรับปรุงอาคารป้องกันตลิ่งคลองระบายน้ำสายใหญ่-คูบัว กม.0+000 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาราชบุรีฝั่งขวา	งบปกติ	950,000	-	-	-	-	950,000	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาราชบุรีฝั่งขวา	-
17	ปรับปรุงอาคารท่อลอดทางรถไฟคลองส่งน้ำ 1ซ้าย-16ซ้าย-1ขวา กม.7+385 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาราชบุรีฝั่งขวา	งบปกติ	10,000,000	-	-	-	-	10,000,000	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาราชบุรีฝั่งขวา	-
18	ก่อสร้างสะพานคอนกรีตเสริมเหล็กคลองส่งน้ำ 16ซ้าย-1ขวา กม.1+930 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาราชบุรีฝั่งขวา	งบปกติ	5,000,000	-	-	-	-	5,000,000	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาราชบุรีฝั่งขวา	-
19	ก่อสร้างสะพานคอนกรีตเสริมเหล็กคลองส่งน้ำสายใหญ่ 1ขวา กม.72+535 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาราชบุรีฝั่งขวา	งบปกติ	5,000,000	-	-	-	-	5,000,000	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาราชบุรีฝั่งขวา	-
20	ขุดลอกโดยรถขุดดำเนินการเองคลองส่งน้ำสายใหญ่ 1 ขวา กม.70+000 ถึง กม.77+500 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาราชบุรีฝั่งขวา	งบปกติ	1,000,000	-	-	-	-	1,000,000	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาราชบุรีฝั่งขวา	-
21	ขุดลอกโดยรถขุดดำเนินการเองคลองส่งน้ำสายใหญ่ 1 ขวา กม.77+500 ถึง กม.104+000 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาราชบุรีฝั่งขวา	งบปกติ	1,500,000	-	-	-	-	1,500,000	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาราชบุรีฝั่งขวา	-
22	ปรับปรุงอาคารป้องกันตลิ่ง คลองระบายน้ำ 1ซ้าย-6ขวา-ประตูเป็นช่วงๆ โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาราชบุรีฝั่งขวา ตำบลปากท่อ อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี	งบปกติ	-	500,000	-	-	-	500,000	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาราชบุรีฝั่งขวา	-

ที่	โครงการ/กิจกรรม	แหล่ง งบประมาณ	งบประมาณ (บาท)						หน่วยดำเนินการ	
			พ.ศ. 2571	พ.ศ. 2572	พ.ศ. 2573	พ.ศ. 2574	พ.ศ. 2575	รวม 5 ปี	หลัก	ร่วม
23	ปรับปรุงอาคารป้องกันตลิ่ง คลองระบายน้ำ 2 ซ้าย-6ขวา-ประตู เป็นช่วงๆ โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาราชบุรีฝั่งขวา ตำบลปากท่อ อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี	งบปกติ	-	400,000	-	-	-	400,000	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาราชบุรีฝั่งขวา	-
24	ปรับปรุงอาคารป้องกันตลิ่ง คลองระบายน้ำ 3 ซ้าย-6ขวา-ประตู เป็นช่วงๆ โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาราชบุรีฝั่งขวา ตำบลป่าไผ่ อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี	งบปกติ	-	300,000	-	-	-	300,000	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาราชบุรีฝั่งขวา	-
25	ปรับปรุงอาคารป้องกันตลิ่ง คลองระบายน้ำ 6ขวา-ประตู เป็นช่วงๆ โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาราชบุรีฝั่งขวา ตำบลดอนทราย อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี	งบปกติ	-	900,000	-	-	-	900,000	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาราชบุรีฝั่งขวา	-
26	ปรับปรุงอาคารป้องกันตลิ่ง คลองระบายน้ำ 7ขวา-ประตู เป็นช่วงๆ โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาราชบุรีฝั่งขวา ตำบลป่าไผ่ อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี	งบปกติ	-	900,000	-	-	-	900,000	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาราชบุรีฝั่งขวา	-
27	ขุดลอกตะกอนดินด้วยแรงคน คลองส่งน้ำ 1ขวา-1ซ้าย-2ขวา-16 ซ้าย-1ขวา โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาราชบุรีฝั่งขวา ตำบลจอมประทัด อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี	งบปกติ	-	-	500,000	-	-	500,000	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาราชบุรีฝั่งขวา	-
28	ขุดลอกตะกอนดินด้วยแรงคน คลองส่งน้ำ 2ซ้าย-16ซ้าย-1ขวา โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาราชบุรีฝั่งขวา ตำบลเกาะศาลพระ อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี	งบปกติ	-	-	300,000	-	-	300,000	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาราชบุรีฝั่งขวา	-
29	ซ่อมแซมคอนกรีตตาดคลองส่งน้ำ 1ขวา-16ซ้าย-1ขวา เป็นช่วงๆ โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาราชบุรีฝั่งขวา ตำบลอ่างทอง อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี	งบปกติ	-	-	800,000	-	-	800,000	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาราชบุรีฝั่งขวา	-
30	ซ่อมแซมคอนกรีตตาดคลองส่งน้ำ 1ขวา-1ซ้าย-16ซ้าย-1ขวา เป็นช่วงๆ โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาราชบุรีฝั่งขวา ตำบลอ่างทอง อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี	งบปกติ	-	-	800,000	-	-	800,000	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาราชบุรีฝั่งขวา	-
31	ซ่อมแซมคอนกรีตตาดคลองส่งน้ำ 1ซ้าย-2ขวา-16ซ้าย-1ขวา เป็นช่วงๆ โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาราชบุรีฝั่งขวา ตำบลจอมประทัด อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี	งบปกติ	-	-	750,000	-	-	750,000	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาราชบุรีฝั่งขวา	-
32	ซ่อมแซมคันคลองส่งน้ำ 1ขวา-1ซ้าย-16ซ้าย-1ขวา เป็นช่วงๆ โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาราชบุรีฝั่งขวา ตำบลคูบัว อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี	งบปกติ	-	-	500,000	-	-	500,000	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาราชบุรีฝั่งขวา	-
33	ซ่อมแซมคันคลองส่งน้ำ 1ซ้าย-1ขวา-16ซ้าย-1ขวา เป็นช่วงๆ โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาราชบุรีฝั่งขวา ตำบลบ่อกระดาน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี	งบปกติ	-	-	500,000	-	-	500,000	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาราชบุรีฝั่งขวา	-

ที่	โครงการ/กิจกรรม	แหล่ง งบประมาณ	งบประมาณ (บาท)						หน่วยดำเนินการ	
			พ.ศ. 2571	พ.ศ. 2572	พ.ศ. 2573	พ.ศ. 2574	พ.ศ. 2575	รวม 5 ปี	หลัก	ร่วม
34	โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูประชากรปลายี่สกไทย ในแหล่งน้ำธรรมชาติ จังหวัดราชบุรี	งบจังหวัด	1,400,000	-	-	-	-	1,400,000	สำนักงานประมงจังหวัดราชบุรี	-
รวมทั้งสิ้น			83,212,400	5,673,200	6,823,200	2,673,200	2,673,200	101,055,200		

ส่วนที่ 5

สรุปโครงการแบบย่อ (Project idea) ของโครงการด้านการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดราชบุรี

ประเด็นการพัฒนาที่ 2 : การเพิ่มประสิทธิภาพและยกระดับมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตร สู่เกษตรกรอัจฉริยะ และปลอดภัย โดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมอย่างยั่งยืน

หัวข้อ	รายละเอียด
1. ชื่อโครงการ	โครงการฟาร์มตัวอย่างตามแนวพระราชดำริ บ้านบ่อหวี จังหวัดราชบุรี
2. ชื่อแผนงาน	ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ
3. แนวทางการพัฒนา	- ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย และเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP และมาตรฐานสากล - พัฒนาทักษะแรงงานและสร้างผู้ประกอบการรุ่นใหม่ที่มีความสามารถในการแข่งขัน
4. หลักการและเหตุผล	สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทรงมีพระราชดำริที่จะให้พื้นที่บริเวณบ้านบ่อหวี ตำบลตะนาวศรี อำเภอสามฝาง จังหวัดราชบุรี ซึ่งเป็นพื้นที่ชายแดนมีแนวติดต่อระหว่างประเทศไทยและประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเมียนมาร์ เป็นพื้นที่ที่จะให้ราษฎรมีความเป็นอยู่อย่างสงบและร่มเย็น นายสหัส บุญญาภิวณิช ผู้ช่วยเลขาธิการพระราชวัง ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ได้สนองพระราชดำริ เชิญส่วนราชการสำนักพระราชวัง กรมวิชาการ เกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กรมชลประทาน กรมพัฒนาที่ดิน กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมป่าไม้ และผู้แทนทหารในพื้นที่ ประชุมครั้งแรก เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2545 ค่ายทหารบ้านบ่อหวี และเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2545 สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง มีพระราชเสาวนีย์เกี่ยวกับการจัดตั้งฟาร์มตัวอย่าง ๓ ความว่า “...ตอนนี้พยายามจะเริ่มทำฟาร์มตัวอย่างที่อำเภอสามฝาง จังหวัดราชบุรี หวังให้เป็นแหล่งผลิตอาหาร เป็นคลังอาหารที่หล่อเลี้ยงคนไทย จะเป็นที่น่าหวาดเกรงว่าต่อไปอาหารจะแพงมากและคนที่ยากจนจะลำบาก ถ้าตั้งคลังอาหารขึ้นตามต่าง ๆ คนงาน ประชาชนก็จะดีใจได้รับจ้างทำงานจำนวนมาก แต่ละฟาร์มตัวอย่างก็จ่ายค่าแรงให้ เพื่อเขาจะได้เลี้ยงครอบครัว...ขออย่ามาพูดกับฉันเรื่องกำไรขาดทุน ถ้ามูลนิธิจะขาดทุนแต่แผ่นดินไทยมีกำไร แผ่นดินมีคนมีงานทำ ประชาชนมีความสุข มีความเป็นอยู่ดี เป็นของที่เราต้องการกัน...” โครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง จัดตั้งขึ้นโดยมีหลักการสำคัญ คือ เป็นแหล่งจ้างงาน ให้ราษฎรที่ไม่มีที่ดินทำกิน หรือขาดแคลนรายได้เข้ามาทำงานในฟาร์มและได้รับค่าตอบแทนเป็นรายวัน เพื่อให้สามารถเลี้ยงดูครอบครัวได้ทันที เป็นแหล่งเรียนรู้ ฟาร์มตัวอย่างฯ จะเป็นสถานที่สาธิตการทำเกษตรกรรมอย่างถูกหลักวิชาการ (การปลูกพืช การปศุสัตว์ การประมง) โดยให้ราษฎรได้ลงมือปฏิบัติจริง เพื่อนำความรู้กลับไปใช้ในที่ดินของตนเอง เป็นแหล่งอาหารปลอดภัย ผลผลิตที่ได้จากฟาร์มตัวอย่างฯ

หัวข้อ	รายละเอียด
4. หลักการและเหตุผล (ต่อ)	จะนำมาจำหน่ายให้แก่ชุมชนในราคาถูก เพื่อช่วยลดค่าครองชีพและสร้างความมั่นคงทางอาหารในท้องถิ่น ส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงมีบทบาทสำคัญในการบูรณาการและขับเคลื่อน การส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่โครงการฟาร์มตัวอย่างฯ เพื่อต่อยอดพระราชดำริ โดยทำหน้าที่สนับสนุนองค์ความรู้ เทคโนโลยี และวิชาการเกษตรที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ จัดหาปัจจัยการผลิต (เช่น เมล็ดพันธุ์ ต้นกล้า พันธุ์สัตว์น้ำ ปุ๋ย ฯลฯ) รวมถึงส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกรและการบริหารจัดการผลผลิตเพื่อการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน
5. วัตถุประสงค์ของโครงการ	1. เพื่อพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชผักให้ได้มาตรฐาน ควบคู่ไปกับการยกระดับศักยภาพ และพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรที่ยั่งยืน 2. เพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตรด้วยการแปรรูปและการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่ปลอดภัย ทันสมัย ส่งเสริมการสร้างอาชีพเสริมเพื่อยกระดับขีดความสามารถทางการตลาด 3. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรแบบปลอดภัย พัฒนาแหล่งเรียนรู้ และแหล่งอาหารชุมชน สร้างความมั่นคงทางอาหาร 4. เพื่อจัดตั้งฟาร์มสาธิตการเลี้ยงไก่พื้นเมืองครบวงจรมาตรฐาน GFM และส่งเสริมการนำวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรในท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นสูตรอาหารไก่พื้นเมืองลดต้นทุนและการจัดการฟาร์มแบบไร้ของเสีย พร้อมทั้งบูรณาการความร่วมมือระหว่างภาครัฐและชุมชนเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารและพัฒนาเกษตรกรให้พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน 5. เพื่อยกระดับการเลี้ยงและการแปรรูปสัตว์น้ำในฟาร์มตัวอย่างฯ ให้ได้มาตรฐาน (GAP) ส่งเสริมมูลค่าและการยอมรับของตลาด พร้อมขยายผลเป็นศูนย์เรียนรู้เพื่อส่งเสริมอาชีพประมงให้แก่ชุมชนอย่างยั่งยืน 6. เพื่อประเมินศักยภาพการใช้ประโยชน์ที่ดิน จากการวิเคราะห์สมบัติทางกายภาพ เคมี และชีวภาพของดิน สำหรับเป็นแนวทางในการจัดการปรับปรุงบำรุงดิน และเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรอย่างยั่งยืน
6. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	1. จำนวนผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมด้านพืช ไม่น้อยกว่า 20 คน/ครั้ง 2. ร้อยละ 80 ของผู้ได้รับการฝึกอบรมด้านพืช สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพและยกระดับศักยภาพการผลิต 3. จำนวนแปลงต้นแบบ/แปลงเพื่อการเรียนรู้และการท่องเที่ยว ด้านการเกษตร ไม่น้อยกว่า 2 แปลง 4. จำนวนแปลงขยายผลสู่ชุมชนรอบฟาร์มตัวอย่างฯ 3 แปลง 5. จำนวนผลิตภัณฑ์แปรรูปของฟาร์มตัวอย่างฯ ได้รับการพัฒนา ไม่น้อยกว่า 2 ผลิตภัณฑ์ 6. สามารถจัดตั้งและพัฒนาฟาร์มตัวอย่างการเลี้ยงไก่พื้นเมืองแบบครบวงจรตามมาตรฐาน GFM (ระบบโรงเรือน อุปกรณ์ และพันธุ์สัตว์มีความพร้อมดำเนินการ)

หัวข้อ	รายละเอียด
6. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย (ต่อ)	7. ร้อยละของต้นทุนค่าอาหารสัตว์ที่ลดลงจากการประยุกต์ใช้สูตรอาหารท้องถิ่นตามแนวทาง BCG Model ในฟาร์มตัวอย่างฯ (ค่าเป้าหมาย ปี พ.ศ. 2570 ต้นทุนค่าอาหารสัตว์ลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 เมื่อเปรียบเทียบกับการใช้อาหารสำเร็จรูปเชิงพาณิชย์) 8. ฟาร์มตัวอย่างฯ ได้รับการรับรองมาตรฐานการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (GAP มกษ.) 9. จำนวนผลิตภัณฑ์แปรรูปเพิ่มมูลค่าจากผลผลิตด้านประมง ไม่น้อยกว่า 3 ผลิตภัณฑ์ 10. จำนวนตัวอย่างดิน พืช และน้ำ ในพื้นที่ฟาร์มตัวอย่างฯ ได้รับการวิเคราะห์ ไม่น้อยกว่า 40 ตัวอย่าง (ดิน : วิเคราะห์สมบัติทางเคมี ปริมาณโลหะหนัก และปริมาณจุลินทรีย์ที่เป็นประโยชน์ พืชและน้ำ : วิเคราะห์สมบัติทางเคมี และปริมาณโลหะหนัก)
7. พื้นที่เป้าหมาย	ฟาร์มตัวอย่างในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง บ้านบ่อหวี ตำบลตะนาวศรี อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี และพื้นที่ชุมชนโดยรอบฟาร์มตัวอย่างฯ
8. กิจกรรมหลัก	
8.1 กิจกรรมหลักที่ 1	ส่งเสริมการปลูกผักเพิ่มรายได้ที่ยั่งยืน 1) อบรมส่งเสริมการปลูกผักตามแนวทางการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน (เป้าหมายเกษตรกรจำนวน 20 คน จำนวน 1 ครั้ง/วัน) 2) แปลงผักเพื่อการเรียนรู้และการท่องเที่ยว (แปลงผักยกแคร่ จำนวน 25 ไร่) 3) สนับสนุนแปลงขยายผลจากฟาร์มสู่ชุมชน (จัดทำแปลงขยายผลจากฟาร์มสู่ชุมชน เป้าหมายโรงเรียน/ชุมชน จำนวน 3 จุด) 4) ดำเนินงานและติดตามประเมินผลการดำเนินงาน งบประมาณ 570,000 บาท หน่วยงานรับผิดชอบ สำนักงานเกษตรจังหวัดราชบุรี หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดราชบุรี
8.2 กิจกรรมหลักที่ 2	ส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรฟาร์มตัวอย่างฯ บ้านบ่อหวี 1) อบรมการสร้างมูลค่าเพิ่ม/การเพิ่มช่องทางการตลาด (เป้าหมายเกษตรกรจำนวน 20 คน จำนวน 1 ครั้ง/วัน) 2) สนับสนุนงานบ้านงานครัว (สำหรับการแปรรูปสินค้าเกษตร) 3) สนับสนุนบรรจุภัณฑ์สินค้าเกษตรแปรรูป (จัดทำบรรจุภัณฑ์สินค้าเกษตรแปรรูป) 4) ดำเนินงานและติดตามผลการดำเนินงาน งบประมาณ 200,000 บาท หน่วยงานรับผิดชอบ สำนักงานเกษตรจังหวัดราชบุรี หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดราชบุรี

หัวข้อ	รายละเอียด
8.3 กิจกรรมหลักที่ 3 งบประมาณ หน่วยงานรับผิดชอบ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ฟาร์มตัวอย่างสร้างงาน สร้างอาหารปลอดภัย สู่ชุมชนเข้มแข็ง 1) สนับสนุนกิ่งพันธุ์/พันธุ์พืชสำหรับนำไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ปรับปรุงใหม่ 2) แปลงต้นแบบการผลิตพืชตามแนวเกษตรอินทรีย์ในโรงเรียนกามัง โดยการใช้สารชีวภัณฑ์ (จำนวน 3 หลัง) 3) ฝึกอบรมการผลิตผักปลอดสารพิษด้วยชีวภัณฑ์และสารชีวภัณฑ์ (เป้าหมายเกษตรกรจำนวน 20 คน จำนวน 1 ครั้ง/วัน) 4) ดำเนินงานและติดตามผลการดำเนินงาน 148,200 บาท ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรราชบุรี สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดราชบุรี
8.4 กิจกรรมหลักที่ 4 งบประมาณ หน่วยงานรับผิดชอบ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ฟาร์มตัวอย่างการเลี้ยงไก่พื้นเมืองบ้านบ่อหวี 1) เตรียมความพร้อมพื้นที่และโครงสร้างพื้นฐาน (จัดซื้อจัดจ้างและจัดตั้ง ฟาร์มตัวอย่างการเลี้ยงไก่พื้นเมืองแบบครบวงจร พร้อมระบบความ ปลอดภัยทางชีวภาพ (Biosecurity)) 2) จัดหาปัจจัยการผลิตต้นน้ำ (จัดหาและนำเข้าฝูงพ่อแม่พันธุ์ไก่พื้นเมือง และวัสดุอุปกรณ์ทางการเกษตรที่จำเป็นสำหรับการบริหารจัดการฟาร์ม ตามมาตรฐาน GFM) 3) ยกระดับศักยภาพการผลิต (ฝึกอบรมการจัดการฟาร์มและการผลิต อาหารสัตว์ลดต้นทุนจากวัตถุดิบท้องถิ่น (BCG Model) (เป้าหมาย เกษตรกรและเจ้าหน้าที่ จำนวน 15 คน จำนวน 1 ครั้ง/วัน)) 178,500 บาท สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดราชบุรี สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดราชบุรี
8.5 กิจกรรมหลักที่ 5 งบประมาณ หน่วยงานรับผิดชอบ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	เพิ่มประสิทธิภาพยกระดับมาตรฐานการเลี้ยงสัตว์น้ำ และเพิ่มมูลค่าสินค้า ประมงในฟาร์มตัวอย่างฯ 1) ส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำให้ได้มาตรฐาน GAP มกษ. 2) เพิ่มมูลค่าผลผลิตด้านการประมงด้วยการแปรรูป 283,500 บาท สำนักงานประมงจังหวัดราชบุรี สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดราชบุรี

หัวข้อ	รายละเอียด
8.6 กิจกรรมหลักที่ 6 งบประมาณ หน่วยงานรับผิดชอบ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	การปลูกผักสลัดด้วยวัสดุปรับปรุงดิน ร่วมกับสารเร่งจุลินทรีย์ พด.1 และ พด.3 ในพื้นที่ฟาร์มตัวอย่างฯ 1) การเตรียมดินโดยการบ่มดิน และการเก็บตัวอย่างดิน 2) แปลงทดลองการปลูกผักสลัดบนแปลงยกสูง 3) การดูแลรักษาแปลงปลูกผักสลัด 4) การเก็บผลผลิตพืช ตัวอย่างดิน และตัวอย่างน้ำ เพื่อตรวจวิเคราะห์ 5) การวิเคราะห์ตัวอย่างดิน พืช และน้ำ ทั้งด้านกายภาพ เคมี และชีวภาพ 6) จัดทำรายงานและสรุปผลการดำเนินงาน 110,000 บาท สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 10 สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดราชบุรี
8.7 กิจกรรมหลักที่ 7 งบประมาณ หน่วยงานรับผิดชอบ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ติดตามและขับเคลื่อนโครงการ 1) ประชุมติดตามการดำเนินงาน (เป้าหมายจัดประชุม 2 ครั้ง ผู้เข้าร่วมประชุม 15 คน/ครั้ง) 2) ติดตามการดำเนินงานในพื้นที่โครงการฯ 3) รายงานผลการดำเนินงานโครงการฯ 20,000 บาท สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดราชบุรี สำนักงานเกษตรจังหวัดราชบุรี ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรราชบุรี สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดราชบุรี สำนักงานประมงจังหวัดราชบุรี และ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 10
9. หน่วยดำเนินงาน	1. สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดราชบุรี (หลัก) 2. สำนักงานเกษตรจังหวัดราชบุรี 3. ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรราชบุรี 4. สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดราชบุรี 5. สำนักงานประมงจังหวัดราชบุรี 6. สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 10
10. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	ตุลาคม 2570 - กันยายน 2571
11. งบประมาณ	1,510,200 บาท (หนึ่งล้านห้าแสนหนึ่งหมื่นสองร้อยบาทถ้วน)
12. ผลผลิต (Output)	1. เกษตรกรและราษฎรในพื้นที่เข้าร่วมการฝึกอบรม จำนวน 20 คน/ครั้ง/หลักสูตร (หลักสูตรการส่งเสริมการปลูกผักเพิ่มรายได้ที่ยั่งยืน หลักสูตรการส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรฟาร์มตัวอย่างฯ บ้านบ่อหวี หลักสูตรความรู้การผลิตพืชอินทรีย์ โดยการใช้ชีวภัณฑ์เพื่อการเกษตรปลอดภัย หลักสูตรเพิ่มประสิทธิภาพ ยกระดับมาตรฐานการเลี้ยงสัตว์น้ำ และเพิ่มมูลค่าสินค้าประมงในฟาร์มตัวอย่างฯ) 2. มีแปลงผักเพื่อการเรียนรู้และการท่องเที่ยว (แปลงผักยกแคร่) จำนวน 25 ไร่/แปลง 3. มีแปลงต้นแบบการผลิตพืชตามแนวเกษตรอินทรีย์ในโรงเรียนทางมุ้ง จำนวน 3 โรงเรียน

หัวข้อ	รายละเอียด
12. ผลผลิต (Output) (ต่อ)	- มีแปลงขยายผลจากฟาร์มตัวอย่างฯ สู่ชุมชน (โรงเรียน/ชุมชนรอบฟาร์มตัวอย่างฯ) จำนวน 3 แปลง/จุด - ผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรแปรรูปของฟาร์มตัวอย่างฯ ได้รับการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ จำนวน 2 ผลิตภัณฑ์ - เกิดฟาร์มตัวอย่างการเลี้ยงไก่พื้นเมืองแบบครบวงจร (โรงเรียนระบบกึ่งปิดที่มีระบบความปลอดภัยทางชีวภาพตามแนวทางมาตรฐาน GFM) ในพื้นที่โครงการฟาร์มตัวอย่างฯ จำนวน 1 ศูนย์ และลูกไก่พื้นเมืองสายพันธุ์ดีที่ผ่านการตรวจคัดกรองโรคปศุสัตว์ ถูกส่งมอบเป็นปัจจัยการผลิตตั้งต้นจำนวน 120 ตัว - เกษตรกรและเจ้าหน้าที่ฟาร์มตัวอย่างฯ ได้รับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการด้านเทคโนโลยีการจัดการฟาร์ม การสุขาภิบาลสัตว์ และการผลิตอาหารสัตว์ลดต้นทุน (หลักสูตรการจัดการฟาร์มและการผลิตอาหารสัตว์ลดต้นทุนจากวัตุดิบท้องถิ่น (BCG Model)) จำนวน 10 คน - คู่มือมาตรฐานการเลี้ยงไก่พื้นเมืองปลอดภัย (GFM) และตำราสูตรอาหารสัตว์ลดต้นทุนจากวัตุดิบเหลือใช้ทางการเกษตรในท้องถิ่น (เช่น รำข้าวปลายข้าว หยวกกล้วยหมัก หรือกากมะพร้าว) จำนวน 1 หลักสูตร - ฟาร์มตัวอย่างฯ ได้รับการตรวจประเมินเพื่อรับรองมาตรฐาน GAP มกษ. สัตว์น้ำบริโภค - เกิดผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผลผลิตด้านประมงในฟาร์มตัวอย่างฯ จำนวน 3 ผลิตภัณฑ์ - รายงานผลการวิเคราะห์ตัวอย่างดิน พืช และน้ำ ก่อนและหลังการจัดทำแปลงทดลองการปลูกผักสลัดในพื้นที่ฟาร์มตัวอย่างฯ จำนวน 2 ฉบับ - สรุปผลการดำเนินงานโครงการตามแผนปฏิบัติการประจำปีของจังหวัดราชบุรี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2571 โครงการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรในพื้นที่โครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2571 จำนวน 1 ฉบับ
13. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	- ผู้เข้าอบรมได้รับความรู้เรื่องการปลูกผักแบบผสมผสานและได้ฝึกปฏิบัติการเตรียมดินปลูก การเพิ่มมูลค่าสินค้าและการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร การเพิ่มช่องทางการตลาด การผลิตพืชอินทรีย์และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ การใช้ชีวภัณฑ์เพื่อการป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างปลอดภัย การเลี้ยงไก่พื้นเมืองทั้งระบบ เทคโนโลยีการจัดการฟาร์ม การสุขาภิบาลสัตว์และการผลิตอาหารสัตว์ลดต้นทุน การเลี้ยงสัตว์น้ำให้ได้มาตรฐาน GAP มกษ.7436 การแปรรูปสัตว์น้ำให้ได้มาตรฐาน และได้ฝึกปฏิบัติการแปรรูปสัตว์น้ำ สามารถนำความรู้ไปปรับใช้อย่างเหมาะสม ปฏิบัติงานได้จริงและมีประสิทธิภาพ เกิดรายได้เพิ่มในครัวเรือนและชุมชน - มีสถานที่ศึกษาดูงาน และเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตร ให้แก่ เกษตรกร ยุวเกษตรกร และองค์กรเกษตรกร หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน นักเรียน นักศึกษา และผู้ที่สนใจเข้ามาเรียนรู้ในฟาร์มตัวอย่างฯ

หัวข้อ	รายละเอียด
13. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome) (ต่อ)	3. เกิดการเรียนรู้วิธีการปลูกผักปลอดภัยและพึ่งพาตนเองได้จริง ชุมชนและโรงเรียนมีแหล่งอาหารปลอดภัยที่พึ่งพาตนเองได้ เกิดเป็นแหล่งเรียนรู้ทางการเกษตรที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ช่วยลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ และสร้างความเข้มแข็งในการรวมกลุ่มประกอบอาชีพให้คนในพื้นที่อย่างยั่งยืน 4. ผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรแปรรูป เพิ่มมูลค่าให้ผลผลิตสินค้าเกษตร ยืดอายุการเก็บรักษา ยกกระดับมาตรฐานสินค้าให้เป็นที่ยอมรับ สร้างรายได้ที่มั่นคง มีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ที่ชัดเจน สร้างความแตกต่างและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน 5. เกิดต้นแบบการลดต้นทุนและพึ่งพาตนเองด้านอาหารสัตว์ที่ยั่งยืน ฟาร์มตัวอย่างฯ สามารถพึ่งพาวัตถุดิบท้องถิ่นได้ ส่งผลให้ลดความเสี่ยงจากความผันผวนของราคาอาหารสัตว์เชิงพาณิชย์ในตลาดร้อยละ 20 6. การยกระดับคุณภาพผลผลิตให้มีความปลอดภัย ปราศจากสารตกค้าง และได้มาตรฐาน ช่วยสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้บริโภค และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันสู่ตลาดที่กว้างขึ้น 7. ผลการวิเคราะห์ตัวอย่างดิน พืช และน้ำ ในพื้นที่ฟาร์มตัวอย่างฯ เป็นดัชนีชี้วัดความอุดมสมบูรณ์ ความปลอดภัย และความเหมาะสมในการทำเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและวางแผนการผลิตสินค้าเกษตรในพื้นที่ฟาร์มตัวอย่างฯ

ประเด็นการพัฒนาที่ 3 : การยกระดับห่วงโซ่คุณค่า และการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตรมูลค่าสูง พร้อมทั้งส่งเสริมการตลาดเชิงรุกอย่างครบวงจรและเป็นธรรม

หัวข้อ	รายละเอียด
1. ชื่อโครงการ	โครงการส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันเพื่อเพิ่มช่องทางการตลาดสินค้าเกษตร
2. ชื่อแผนงาน	ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ
3. แนวทางการพัฒนา	พัฒนาศักยภาพเกษตรกรและผู้ประกอบการสินค้าเกษตร โดยพัฒนาการแปรรูป บรรจุกัญชี ควบคู่กับการสร้างแบรนด์และมาตรฐานอาหาร
4. หลักการและเหตุผล	การพัฒนาบรรจุกัญชีสินค้าเกษตรเพิ่มค่า เป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรสมาชิก และสหกรณ์ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ 20 ปี ที่เน้นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้วยการพัฒนาเกษตรมูลค่าสูง และเป็นการมุ่งเน้นการขับเคลื่อนการพัฒนาจังหวัดตามแผนพัฒนาประเทศ ในแผนย่อยเกษตรแปรรูป ส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด เพิ่มมูลค่าในผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรพัฒนาต่อยอดสินค้าเกษตรขั้นต้นให้เป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีมูลค่าสูง และสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หมายเหตุที่ 1 ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง เป้าหมายที่ 1 การปรับโครงสร้างภาคการผลิตและบริการสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม โดยยกระดับให้มีขีดความสามารถในการแข่งขัน และเศรษฐกิจท้องถิ่นและผู้ประกอบการรายย่อยสามารถเชื่อมโยงกับห่วงโซ่มูลค่าจังหวัดราชบุรี ได้กำหนดแผนการพัฒนาจังหวัด ในรอบ 2571 - 2575 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 ประเด็นการพัฒนาที่ 1 การพัฒนาเศรษฐกิจให้เติบโตอย่างมีคุณภาพจากฐานการเกษตร ท่องเที่ยว อุตสาหกรรมการค้า และการบริการ มุ่งเน้นการยกระดับเศรษฐกิจจังหวัดราชบุรี แนวทางที่ 6 พัฒนาทักษะแรงงานและสร้างผู้ประกอบการรุ่นใหม่ที่มีความสามารถในการแข่งขัน พัฒนาผู้ประกอบการ เพื่อเพิ่มมูลค่าทางการตลาดและขับเคลื่อนเศรษฐกิจจังหวัดอย่างเข้มแข็ง การออกแบบบรรจุกัญชี การสร้างแบรนด์ และเข้าถึงตลาดใหม่ทั้งออฟไลน์ – ออนไลน์
5. วัตถุประสงค์ของโครงการ	1) เพื่อรองรับการผลิตสินค้าเกษตรแบบอินทรีย์ให้มีปริมาณเพิ่มขึ้น รองรับความต้องการของตลาด 2) เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับสหกรณ์ โดยการยกระดับสหกรณ์เป็นผู้ประกอบการธุรกิจ 3) เพื่อเสริมศักยภาพสหกรณ์ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตร ภายใต้แบรนด์ที่สามารถแข่งขันได้ 4) เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจตลอดห่วงโซ่มูลค่าของผลผลิตสินค้าเกษตรกรให้มีสัดส่วนที่สูงขึ้น 5) เพื่อเชื่อมโยงสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิต ให้มีโอกาสทางธุรกิจ และเกิดการสร้างงานสร้างอาชีพในชุมชน

หัวข้อ	รายละเอียด
6. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	1. ร้อยละของรายได้สมาชิกสหกรณ์เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 2. ร้อยละของปริมาณธุรกิจสหกรณ์เพื่อเทียบกับปีที่ผ่านมาเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 3
7. พื้นที่เป้าหมาย	สหกรณ์การเกษตรโพธาราม จำกัด ตำบลนางแก้ว อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี
8. กิจกรรมหลัก	จ้างเหมาออกแบบและจัดทำบรรจุภัณฑ์ให้แก่สหกรณ์
8.1 กิจกรรมหลักที่ 1 งบประมาณ หน่วยงานรับผิดชอบ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	จ้างเหมาออกแบบและจัดทำบรรจุภัณฑ์ให้แก่สหกรณ์ 889,400 บาท กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจสหกรณ์ สำนักงานสหกรณ์จังหวัดราชบุรี
9. หน่วยดำเนินงาน	สำนักงานสหกรณ์จังหวัดราชบุรี
10. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	1 ตุลาคม 2570 - 30 กันยายน 2571
11. งบประมาณ	889,400 บาท
12. ผลผลิต (Output)	1. เกิดการผลิตสินค้าเกษตรในชุมชน 2. ผลิตภัณฑ์แปรรูปมีบรรจุภัณฑ์สามารถเพิ่มคุณค่า และมูลค่าของสินค้าสหกรณ์ฯ สามารถแข่งขันในตลาดได้
13. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	1. สมาชิกสหกรณ์มีรายได้เพิ่มขึ้น 2. ปริมาณธุรกิจสหกรณ์เพิ่มขึ้น

ประเด็นการพัฒนาที่ 3 : การยกระดับห่วงโซ่คุณค่า และการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตรมูลค่าสูง พร้อมทั้งส่งเสริมการตลาดเชิงรุกอย่างครบวงจรและเป็นธรรม

หัวข้อ	รายละเอียด
1. ชื่อโครงการ	โครงการลดต้นทุนปัจจัยการผลิตและส่งเสริมเกษตรกรปลอดภัยผ่านกลไกขบวนการสหกรณ์จังหวัดราชบุรี
2. ชื่อแผนงาน	ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ
3. แนวทางการพัฒนา	พัฒนาศักยภาพเกษตรกรและผู้ประกอบการสินค้าเกษตร โดยพัฒนาการแปรรูป บรรจุภัณฑ์ ควบคู่กับการสร้างแบรนด์และมาตรฐานอาหาร
4. หลักการและเหตุผล	เกษตรกรจังหวัดราชบุรีประสบปัญหาต้นทุนการผลิตสูงจากราคาปุ๋ยและปัจจัยการผลิตที่ผันผวน โดยเฉพาะเกษตรกรที่ผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยได้มาตรฐานซึ่งมีภาระต้นทุนสูงกว่าเกษตรกรทั่วไป สหกรณ์เป็นกลไกสำคัญในการรวมกลุ่มเพิ่มอำนาจต่อรองและจัดหาปัจจัยการผลิตคุณภาพในราคาเป็นธรรม สำนักงานสหกรณ์จังหวัดราชบุรีจึงร่วมกับสหกรณ์การเกษตรดำเนินสะดวก จำกัด และขบวนการสหกรณ์จัดงานมหกรรมปุ๋ยและปัจจัยการผลิตราคาพิเศษ พร้อมคู่มือป้องกันและลดความเสี่ยงสำหรับเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนและทำเกษตรปลอดภัยได้มาตรฐาน
5. วัตถุประสงค์ของโครงการ	1) ลดต้นทุนปัจจัยการผลิตแก่เกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนและทำเกษตรปลอดภัยได้มาตรฐาน 2) เพิ่มช่องทางเข้าถึงปุ๋ยและปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพ ราคายุติธรรม ถูกต้องตามกฎหมาย 3) ส่งเสริมการใช้ปัจจัยการผลิตอย่างเหมาะสมและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 4) สนับสนุนสหกรณ์การเกษตรดำเนินสะดวก จำกัด และขบวนการสหกรณ์ให้เป็นกลไกกลางดูแลสมาชิก 5) เพิ่มปริมาณธุรกิจของสหกรณ์ 6) กระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของจังหวัดราชบุรี
6. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	จัดงานมหกรรมฯ 1 ครั้ง มีบูธจำหน่ายไม่น้อยกว่า 15 บูธ เกษตรกรได้รับคูปอง 400 ราย (มูลค่าใบละ 300 บาท คนละ 5 ใบ รวม 600,000 บาท) ยอดจำหน่ายสินค้าในงานไม่น้อยกว่า 2,000,000 บาท และผู้เข้าร่วมงานมีความพึงพอใจไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
7. พื้นที่เป้าหมาย	สหกรณ์การเกษตรดำเนินสะดวก จำกัด อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี หรือสถานที่อื่นที่เหมาะสมในพื้นที่
8. กิจกรรมหลัก	จัดงานมหกรรมปุ๋ยและปัจจัยการผลิตทางการเกษตรราคาพิเศษเพื่อเกษตรกรปลอดภัยจังหวัดราชบุรี
8.1 กิจกรรมหลักที่ 1	มหกรรมปุ๋ยและปัจจัยการผลิตทางการเกษตรราคาพิเศษเพื่อเกษตรกรปลอดภัยจังหวัดราชบุรี
งบประมาณ	1,200,000 บาท
หน่วยงานรับผิดชอบ	สำนักงานสหกรณ์จังหวัดราชบุรี
หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	สหกรณ์การเกษตรดำเนินสะดวก จำกัด, ขบวนการสหกรณ์จังหวัดราชบุรี

หัวข้อ	รายละเอียด
9. หน่วยดำเนินงาน	สำนักงานสหกรณ์จังหวัดราชบุรี
10. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	1 ปี ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2570 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2571 (จัดงานมหกรรมประมาณเดือนพฤษภาคม 2571)
11. งบประมาณ	1,200,000 บาท (ค่าจ้างเหมาจัดงาน 600,000 บาท และคูปอง ลดราคาสินค้า 600,000 บาท)
12. ผลผลิต (Output)	เกิดงานมหกรรมปุ๋ยและปัจจัยการผลิตราคาพิเศษ 1 งาน เกษตรกร 400 ราย ได้รับคูปองส่วนลด และเกิดช่องทางจำหน่ายปัจจัยการผลิต ที่มีคุณภาพและถูกต้องตามกฎหมาย
13. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตลดลงและรักษามาตรฐานเกษตรปลอดภัย ได้ต่อเนื่อง สหกรณ์มีบทบาทเข้มแข็งขึ้นและมีปริมาณธุรกิจเพิ่มขึ้น เกิดระบบตลาดปัจจัยการผลิตที่เป็นธรรม และเศรษฐกิจฐานรากของ จังหวัดราชบุรีหมุนเวียนดีขึ้น

ประเด็นการพัฒนาที่ 3 : การยกระดับห่วงโซ่คุณค่า และการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตรมูลค่าสูง พร้อมทั้งส่งเสริมการตลาดเชิงรุกอย่างครบวงจรและเป็นธรรม

หัวข้อ	รายละเอียด
1. ชื่อโครงการ	โครงการพัฒนาบรรจุภัณฑ์กล่องกระดาษคราฟท์สำหรับผลิตภัณฑ์อาหารปิ้งสุกของสหกรณ์ประมงบางแพ จำกัด
2. ชื่อแผนงาน	ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ
3. แนวทางการพัฒนา	พัฒนาศักยภาพเกษตรกรและผู้ประกอบการสินค้าเกษตร โดยพัฒนาการแปรรูป บรรจุภัณฑ์ ควบคู่กับการสร้างแบรนด์และมาตรฐานอาหาร
4. หลักการและเหตุผล	สหกรณ์ประมงบางแพ จำกัด มีศักยภาพในการรวบรวมผลผลิตสัตว์น้ำจากสมาชิกและเกษตรกรในพื้นที่ นำมาจำหน่ายเป็นสินค้าอาหารปิ้งสุก เช่น ปลาเผา กุ้งเผา ในงานแสดงสินค้าและงานเทศกาลต่างๆ แต่ยังคงขาดบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสม สวยงาม และสะท้อนอัตลักษณ์ของสหกรณ์ การพัฒนาบรรจุภัณฑ์กล่องกระดาษคราฟท์จึงเป็นกลไกสำคัญในการเพิ่มมูลค่าผลผลิต สร้างแบรนด์ และยกระดับสหกรณ์ให้เป็นผู้ประกอบการธุรกิจอาหารพร้อมบริโภคนที่สามารถแข่งขันได้
5. วัตถุประสงค์ของโครงการ	1. เพื่อพัฒนาบรรจุภัณฑ์กล่องกระดาษคราฟท์สำหรับปลาเผา กุ้งเผา และสินค้าประมงปิ้งสุก 2. เพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิตสัตว์น้ำของสมาชิกและเกษตรกร 3. เพื่อสร้างภาพลักษณ์สินค้าให้สะอาด สวยงาม น่าเชื่อถือ 4. เพื่อเพิ่มช่องทางการตลาดและยอดจำหน่าย 5. เพื่อยกระดับสหกรณ์ให้เป็นผู้ประกอบการอาหารพร้อมบริโภคที่แข่งขันได้
6. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	1. บรรจุภัณฑ์กล่องกระดาษคราฟท์ไม่น้อยกว่า 2 รูปแบบ (ปลาเผา/กุ้งเผา) 2. จำนวนบรรจุภัณฑ์ไม่น้อยกว่า 10,000 ใบ 3. รายได้เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 4. ปริมาณธุรกิจเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 3 5. ความพึงพอใจของผู้บริโภคไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
7. พื้นที่เป้าหมาย	สหกรณ์ประมงบางแพ จำกัด อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี และพื้นที่จัดจำหน่ายงานแสดงสินค้า งานเทศกาล งานจังหวัด ภายในจังหวัดราชบุรีและต่างพื้นที่ตามความเหมาะสม
8. กิจกรรมหลัก	การพัฒนาบรรจุภัณฑ์กล่องกระดาษคราฟท์สำหรับผลิตภัณฑ์อาหารปิ้งสุกของสหกรณ์ประมงบางแพ จำกัด ครอบคลุมตั้งแต่การออกแบบ การผลิต และการนำไปใช้จำหน่ายสินค้า
8.1 กิจกรรมหลักที่ 1 งบประมาณ หน่วยงานรับผิดชอบ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ออกแบบบรรจุภัณฑ์กล่องกระดาษคราฟท์ พร้อมตราสินค้า ฉลาก และอัตลักษณ์ของสหกรณ์ และผลิตตัวอย่างเพื่อทดสอบการใช้งานจริง 40,000 บาท สำนักงานสหกรณ์จังหวัดราชบุรี, สหกรณ์ประมงบางแพ จำกัด ผู้รับจ้างออกแบบและผลิตบรรจุภัณฑ์

หัวข้อ	รายละเอียด
8.2 กิจกรรมหลักที่ 2 งบประมาณ หน่วยงานรับผิดชอบ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ผลิตบรรจุภัณฑ์กล่องกระดาษคราฟท์สำหรับปลาเผา (ไม่น้อยกว่า 4,000 ใบ) และกุ้งเผา/สินค้าประมงปรุงสุก (ไม่น้อยกว่า 6,000 ใบ) พร้อมจัดทำฉลากและสื่อประกอบบรรจุภัณฑ์ 330,000 บาท สำนักงานสหกรณ์จังหวัดราชบุรี, สหกรณ์ประมงบางแพ จำกัด ผู้รับจ้างผลิตบรรจุภัณฑ์
8.3 กิจกรรมหลักที่ 3 งบประมาณ หน่วยงานรับผิดชอบ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	นำบรรจุภัณฑ์ไปใช้จำหน่ายสินค้าปลาเผา กุ้งเผา ในงานแสดงสินค้า งานเทศกาล งานจังหวัด พร้อมติดตามยอดขายจำหน่าย ความพึงพอใจผู้บริโภค และจัดทำรายงานสรุปผล 10,000 บาท สำนักงานสหกรณ์จังหวัดราชบุรี, สหกรณ์ประมงบางแพ จำกัด สหกรณ์ประมงบางแพ จำกัด, หน่วยงานจัดงานแสดงสินค้าในจังหวัดราชบุรี
9. หน่วยงานดำเนินงาน	สำนักงานสหกรณ์จังหวัดราชบุรี
10. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	1 ปี (1 ตุลาคม 2570 - 30 กันยายน 2571)
11. งบประมาณ	380,000 บาท (สามแสนแปดหมื่นบาทถ้วน)
12. ผลผลิต (Output)	1. บรรจุภัณฑ์กล่องกระดาษคราฟท์สำหรับปลาเผาและกุ้งเผา/สินค้าประมงปรุงสุก 2 รูปแบบ จำนวนไม่น้อยกว่า 10,000 ใบ 2. แบบตราสินค้า ฉลากและองค์ประกอบบรรจุภัณฑ์ที่แสดงชื่อสหกรณ์ และแหล่งที่มาสินค้า
13. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	1. สหกรณ์ประมงบางแพ จำกัด สามารถเพิ่มมูลค่าสินค้าอาหารปรุงสุก 2. ผู้บริโภคจดจำสินค้าและชื่อสหกรณ์ได้มากขึ้น 3. รายได้และปริมาณธุรกิจของสหกรณ์เพิ่มขึ้น 4. สมาชิกและเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำมีโอกาสจำหน่ายผลผลิตผ่านสหกรณ์มากขึ้น 5. เกิดการเชื่อมโยงห่วงโซ่คุณค่าของสินค้าประมงครบวงจร

ประเด็นการพัฒนาที่ 3 : การยกระดับห่วงโซ่คุณค่า และการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตรมูลค่าสูง พร้อมทั้งส่งเสริมการตลาดเชิงรุกอย่างครบวงจรและเป็นธรรม

หัวข้อ	รายละเอียด
1. ชื่อโครงการ	โครงการส่งเสริมอัตลักษณ์เกษตรกรรมมูลค่าสูงและสร้างกลไกตลาดสีเขียวด้วยมาตรฐานแปลงรับรองผลิตภัณฑ์คาร์บอนต่ำ (Zero Burn & Low Carbon Agro-Products)
2. ชื่อแผนงาน	ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ
3. แนวทางการพัฒนา	การส่งเสริมและขยายช่องทางการตลาดเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้าเกษตรของจังหวัดราชบุรี ด้วยการพัฒนามาตรฐานและตราสัญลักษณ์รับรองสินค้าจากแปลงไม่เผา/คาร์บอนต่ำ (Zero Burn & Low Carbon) เป็นเครื่องมือการตลาดสีเขียว (Green Commerce) ที่ยกระดับราคาและเปิดตลาดใหม่โดยมีการลดการเผาและก๊าซเรือนกระจกเป็นผลพลอยได้ที่คำนวณคุณค่าสินค้า
4. หลักการและเหตุผล	จังหวัดราชบุรีเป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูงและสินค้าอัตลักษณ์ระดับสากล โดยเฉพาะมะพร้าวน้ำหอมดำเนินสะดวก ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) มีพื้นที่ปลูกกว่า 111,451 ไร่ สูงสุดเป็นอันดับ 1 ของประเทศ ตลอดจนอ้อย สับปะรด และข้าว อย่างไรก็ดี สินค้าเกษตรคุณภาพของจังหวัด ยังไม่สามารถทำราคาที่สูงขึ้นตามที่แท้จริงได้ เนื่องจากขาดเครื่องมือรับรองและสื่อสารคุณค่าที่เป็นระบบ ประกอบกับตลาดโลกได้นำมาตรการทางการค้าด้านสิ่งแวดล้อม (Non-Tariff Barriers) และเกณฑ์คาร์บอนต่ำมาเป็นเงื่อนไขสำคัญ ขณะที่ผู้บริโภคใหม่ยินดีจ่ายเพิ่มให้สินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและตรวจสอบย้อนกลับได้ นับเป็นโอกาสทางเศรษฐกิจที่จังหวัดราชบุรี ซึ่งเป็น 1 ใน 5 จังหวัดนำร่องตามแนวคิด BCG Model (Bio-Circular-Green Economy) จะใช้จุดแข็งด้านการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน ในทางกลับกัน ภาคการเกษตรของจังหวัดยังพึ่งพาการเผาเศษวัสดุเหลือใช้ (ใบอ้อย ตอซังข้าว ทางมะพร้าว) ทำให้ราชบุรีเป็นพื้นที่ค่า PM2.5 สูงติดอันดับต้นของประเทศ ซึ่งเป็นทั้งปัญหาสุขภาพและอุปสรรคต่อภาพลักษณ์การท่องเที่ยว สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดราชบุรี จึงจัดทำโครงการนี้ขึ้นเพื่อพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานและตราสัญลักษณ์รับรอง "แปลงนี้ไม่เผา ลด PM2.5 คาร์บอนต่ำ" ให้เป็นเครื่องมือการตลาดที่เพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร ควบคู่กับการขยายช่องทางการตลาดสีเขียวและการจับคู่ธุรกิจ โดยการลดการเผาและก๊าซเรือนกระจกเป็นผลพลอยได้ที่คำนวณคุณภาพและมูลค่าของสินค้าอย่างยั่งยืน

หัวข้อ	รายละเอียด
5. วัตถุประสงค์ของโครงการ	1. เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและยกระดับราคาจำหน่าย (Premium Value) ให้แก่สินค้าเกษตรที่ผลิตจากแปลงไม่เผา/คาร์บอนต่ำ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 2. เพื่อพัฒนาระบบมาตรฐานและตราสัญลักษณ์รับรอง (Zero Burn Certified) ให้เป็นเครื่องมือการตลาดที่สร้างความเชื่อมั่นและรองรับมาตรการการค้าสีเขียว 3. เพื่อขยายช่องทางการตลาดและการเชื่อมโยง/จับคู่ธุรกิจสินค้าเกษตรสีเขียว (Green Commerce) ทั้งออนไลน์และออฟไลน์ 4. (ผลพลอยได้) เพื่อลดการเผา จุดความร้อน (Hotspot) และก๊าซเรือนกระจกในภาคการเกษตร อันเป็นกลไกค้ำจุนคุณภาพและมูลค่าสินค้า
6. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	<u>ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ (Outputs)</u> 1. ผลิตภัณฑ์เกษตรได้รับการตรวจประเมินและติดตราสัญลักษณ์รับรองคาร์บอนต่ำและเข้าสู่ตลาด ไม่น้อยกว่า 5 ผลิตภัณฑ์ 2. เกษตรกร/กลุ่มที่ได้รับการรับรองและเชื่อมโยงช่องทางการตลาดสะสม 5 ปี ไม่น้อยกว่า 50 ราย 3. จัดตั้งแปลงต้นแบบ/ศูนย์เรียนรู้เกษตรไม่เผา (Zero-Burn Model) นำร่องอย่างน้อย 2 ศูนย์ <u>ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพและผลลัพธ์ (Outcomes/Impact)</u> 1. รายได้สุทธิของเกษตรกรจากสินค้าที่ได้รับการรับรองคาร์บอนต่ำเพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 2. เกิดมูลค่าการซื้อขายและการจับคู่ธุรกิจสินค้าเกษตรสีเขียวเพิ่มขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม 3. (ผลร่วมด้านสิ่งแวดล้อม) จำนวนจุดความร้อน (Hotspot) และการเผาในพื้นที่เกษตรลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 เมื่อสิ้นสุดโครงการ (ยืนยันผลด้วยข้อมูลดาวเทียม GISTDA)
7. พื้นที่เป้าหมาย	ครอบคลุมพื้นที่เกษตรกรรมและพื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง/จุดความร้อนใน 10 อำเภอของจังหวัดราชบุรี (อำเภอเมืองราชบุรี, บ้านโป่ง, โพธาราม, ดำเนินสะดวก, บางแพ, ปากท่อ, วัดเพลง, จอมบึง, สวนผึ้ง, และบ้านคา)
8. กิจกรรมหลัก	
8.1 กิจกรรมหลักที่ 1 งบประมาณ หน่วยงานรับผิดชอบ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	การสร้างกลไกขับเคลื่อน พัฒนาเกณฑ์มาตรฐาน และระบบตราสัญลักษณ์รับรอง 15,000 บาท สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดราชบุรี สำนักงานเกษตรจังหวัดราชบุรี, สถานีพัฒนาที่ดินราชบุรี กรมพัฒนาที่ดิน, สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดราชบุรี, สำนักงานพาณิชย์จังหวัดราชบุรี, องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (อบก.), มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

หัวข้อ	รายละเอียด
8.2 กิจกรรมหลักที่ 2 งบประมาณ หน่วยงานรับผิดชอบ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	การพัฒนาองค์ความรู้ จัดตั้งแปลงต้นแบบ และส่งเสริมเทคโนโลยีทดแทนการเผา 30,000 บาท สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดราชบุรี สำนักงานเกษตรจังหวัดราชบุรี, สถานีพัฒนาที่ดินราชบุรี กรมพัฒนาที่ดิน, สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดราชบุรี, สำนักงานพาณิชย์จังหวัดราชบุรี, องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (อบก.), มหาวิทยาลัยราชภัฏ หมู่บ้านจอมบึง
8.3 กิจกรรมหลักที่ 3 งบประมาณ หน่วยงานรับผิดชอบ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	การตรวจประเมินแปลงเกษตรกรรมและการให้การรับรองสิทธิ์ 15,000 บาท สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดราชบุรี สำนักงานเกษตรจังหวัดราชบุรี, สถานีพัฒนาที่ดินราชบุรี กรมพัฒนาที่ดิน, สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดราชบุรี, สำนักงานพาณิชย์จังหวัดราชบุรี, องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (อบก.), มหาวิทยาลัยราชภัฏ หมู่บ้านจอมบึง
8.4 กิจกรรมหลักที่ 4 งบประมาณ หน่วยงานรับผิดชอบ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	การส่งเสริมการตลาดเชิงรุกและการจับคู่ธุรกิจสินค้าเกษตรสีเขียว (Green Commerce) 40,000 บาท สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดราชบุรี สำนักงานเกษตรจังหวัดราชบุรี, สถานีพัฒนาที่ดินราชบุรี กรมพัฒนาที่ดิน, สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดราชบุรี, สำนักงานพาณิชย์จังหวัดราชบุรี, องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (อบก.), มหาวิทยาลัยราชภัฏ หมู่บ้านจอมบึง
9. หน่วยดำเนินงาน	<u>หน่วยงานดำเนินการหลัก</u> : สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดราชบุรี <u>หน่วยงานร่วมบูรณาการ</u> : สำนักงานเกษตรจังหวัดราชบุรี, สถานีพัฒนา ที่ดินราชบุรี กรมพัฒนาที่ดิน, สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดราชบุรี, สำนักงานพาณิชย์จังหวัดราชบุรี <u>ภาคีเครือข่ายวิชาการและการตรวจสอบ</u> : องค์การบริหารจัดการก๊าซ เรือนกระจก (องค์การมหาชน) (อบก.), มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
10. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	ตุลาคม 2570 - กันยายน 2571
11. งบประมาณ	100,000 บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน)
12. ผลผลิต (Output)	1. เกษตรกรในพื้นที่เป้าหมาย 10 อำเภอ ได้รับการอบรมและยกระดับ องค์ความรู้สู่การเป็นเกษตรกรคาร์บอนต่ำ ไม่น้อยกว่า 50 ราย ภายใน ระยะเวลา 5 ปี 2. เกิดแปลงต้นแบบเกษตรกรรมอัจฉริยะที่ไม่เผาเศษวัสดุ (Zero-Burn Model) นำร่องอย่างน้อย 2 ศูนย์เรียนรู้ 3. ผลิตภัณฑ์เกษตรอัตลักษณ์และผลิตภัณฑ์แปรรูปของจังหวัดราชบุรี ได้รับการตรวจประเมินและติดตราสัญลักษณ์คาร์บอนต่ำ ไม่น้อยกว่า 5 ผลิตภัณฑ์

หัวข้อ	รายละเอียด
13. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	1. จำนวนจุดความร้อน (Hotspot) และอัตราการลักลอบเผาเศษวัสดุในพื้นที่ภาคเกษตรกรรมของจังหวัดราชบุรี ลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 เมื่อสิ้นสุดกรอบระยะเวลาโครงการ ยืนยันผลโดยระบบดาวเทียม GISTDA 2. ผลิตภัณฑ์เกษตรอัตลักษณ์ที่ได้รับเครื่องหมายรับรองสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มทางการตลาดและสร้างรายได้สุทธิให้แก่เกษตรกรเพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 3. เกิดการบูรณาการตามแนวทาง BCG Model ในภาคเกษตรกรรม จังหวัดราชบุรีอย่างเป็นรูปธรรม สนับสนุนตัวชี้วัดความสำเร็จการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้และสิ่งแวดล้อมที่เป็นมิตรต่อคุณภาพชีวิตประชาชนอย่างยั่งยืน

ประเด็นการพัฒนาที่ 3 : การยกระดับห่วงโซ่คุณค่า และการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตรมูลค่าสูง พร้อมทั้งส่งเสริมการตลาดเชิงรุกอย่างครบวงจรและเป็นธรรม

หัวข้อ	รายละเอียด
1. ชื่อโครงการ	โครงการเพิ่มช่องทางเชื่อมโยงผลิตภัณฑ์ให้กับสินค้าเกษตรมูลค่าสูงของจังหวัดราชบุรี ภายใต้แบรนด์คาแรคเตอร์ "น้องbokต่อ"
2. ชื่อแผนงาน	ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ
3. แนวทางการพัฒนา	การส่งเสริมการตลาดและประชาสัมพันธ์สินค้าเกษตรและอาหารคุณภาพสูงด้วยการพัฒนาสินค้าเกษตรมูลค่าสูง การสร้างแบรนด์คาแรคเตอร์ "น้องbokต่อ" และการตลาดสร้างสรรค์ ควบคู่กับการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และเรื่องราวการเกษตรของจังหวัด เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและเชื่อมโยงการตลาดสินค้าเกษตรกับการท่องเที่ยวของจังหวัดราชบุรี
4. หลักการและเหตุผล	จังหวัดราชบุรีเป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรและอาหารที่สำคัญของประเทศ มีสินค้าอัตลักษณ์และมูลค่าสูงที่มีชื่อเสียง เช่น มะพร้าว น้ำหอมราชบุรี นมหนองโพ ผลิตภัณฑ์อินทรีย์ และพืชผักปลอดภัย อย่างไรก็ตาม เกษตรกรและกลุ่มผู้ผลิตในพื้นที่ยังประสบปัญหาข้อจำกัดด้านช่องทางการตลาดเชิงรุก การขาดความรู้ในการสร้างมูลค่าเพิ่ม (Value Addition) และการขาดเครื่องมือการสื่อสารแบรนด์ที่เป็นระบบในยุคดิจิทัล ส่งผลให้สินค้าเกษตรเกรดคุณภาพพรีเมียม (เกรด คัดเอ) ถูกกลืนหายไปในตลาดทั่วไป ไม่สามารถทำราคาจำหน่ายที่สะท้อนคุณภาพที่แท้ จริงได้ ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมผู้บริโภคที่ให้ความสำคัญกับเรื่องราว (Storytelling) และความโปร่งใสของแหล่งที่มา สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดราชบุรี ในฐานะหน่วยงานบูรณาการและสานต่อการพัฒนาการเกษตรระดับจังหวัด จึงได้จัดทำโครงการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ระยะ 5 ปี ผ่านแบรนด์คาแรคเตอร์ประจำจังหวัดในชื่อ "น้องbokต่อ" (Nong Bok-Tor) เพื่อทำหน้าที่เป็นทูตวัฒนธรรมการเกษตร เล่าเรื่องราวกระบวนการผลิตสินค้าเกษตรคัดเกรดพรีเมียม และประชาสัมพันธ์เชิงรุกในทุกมิติ ทั้งข้อมูลวิชาการ แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และช่องทางการกระจายสินค้าเกษตรมูลค่าสูงแบบผสมผสานทั้งออนไลน์ (Onsite) และออนไลน์ (Online) เพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานรากและขีดความสามารถในการแข่งขันของจังหวัดราชบุรีให้เติบโตอย่างยั่งยืน สอดรับกับแผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี

หัวข้อ	รายละเอียด
5. วัตถุประสงค์ของโครงการ	1. เพื่อพัฒนาเกณฑ์มาตรฐาน คัดสรร และการันตีสินค้าเกษตรคุณภาพสูง (เกรดพรีเมียม/คัดเอ) ของจังหวัดราชบุรี 2. เพื่อสร้างอัตลักษณ์ แบนด์คาแรคเตอร์ และสื่อประชาสัมพันธ์สร้างสรรค์ "น้องบอกต่อ" ในการเล่าเรื่องราวและสื่อสารคุณค่าสินค้าเกษตร 3. เพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่ายและการเชื่อมโยงการตลาดสินค้าเกษตรมูลค่าสูง ทั้งในรูปแบบออนไลน์ (E-commerce) และออนไลน์ (Business Matching / Exhibition) 4. เพื่อสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร กิจกรรม และทุกเรื่องราวของภาคการเกษตรจังหวัดราชบุรีให้เข้าถึงผู้บริโภคและสาธารณชนในวงกว้างอย่างต่อเนื่อง 5 ปี 5. เพื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเชื่อมโยงการตลาดสินค้าเกษตรกับการท่องเที่ยวของจังหวัดราชบุรีผ่านแบนด์คาแรคเตอร์ "น้องบอกต่อ"
6. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	<u>ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ (Outputs)</u> 1. มีกลุ่มเกษตรกร/เกษตรกรเครือข่ายผ่านการคัดสรรมาตรฐานแบนด์ "น้องบอกต่อ" สะสม 5 ปี ไม่น้อยกว่า 20 กลุ่ม/ราย 2. สินค้าเกษตรมูลค่าสูงได้รับการพัฒนาบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าอัตลักษณ์ สะสมไม่น้อยกว่า 10 รายการ 3. เกิดมูลค่าการเจรจาธุรกิจและยอดขายสินค้าผ่านกิจกรรมสะสม 5 ปี ไม่น้อยกว่า 1,000,000 บาท 4. แหล่ง/เส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเรื่องราวการเกษตรของจังหวัด ได้รับการประชาสัมพันธ์ผ่านแบนด์ "น้องบอกต่อ" สะสม 5 ปี ไม่น้อยกว่า 5 แห่ง/เรื่อง <u>ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพและผลลัพธ์ (Outcomes/Impact)</u> 1. เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีรายได้จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรมูลค่าสูงเพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ต่อปี 2. เกิดภาพลักษณ์และศูนย์สื่อสารการเกษตรดิจิทัลประจำจังหวัดที่เป็นรูปธรรม ได้รับความเชื่อมั่นและจดจำจากผู้บริโภคในระดับสากล
7. พื้นที่เป้าหมาย	กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน และผู้ผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูงในพื้นที่ 10 อำเภอของจังหวัดราชบุรี (อำเภอเมืองราชบุรี บ้านโป่ง โพธารามดำเนินสะเดาะก บางแพ ปากท่อ วัดเพลง จอมบึง สวนผึ้ง และบ้านคา)
8. กิจกรรมหลัก	
8.1 กิจกรรมหลักที่ 1 งบประมาณ หน่วยงานรับผิดชอบ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	บริหารจัดการและพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานสินค้าคัดสรร "น้องบอกต่อ" 10,000 บาท สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดราชบุรี สำนักงานเกษตรจังหวัดราชบุรี, สำนักงานพาณิชย์จังหวัดราชบุรี, สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดราชบุรี, สภาเกษตรกรจังหวัดราชบุรี และภาคเอกชน/กลุ่มวิสาหกิจชุมชน

หัวข้อ	รายละเอียด
8.2 กิจกรรมหลักที่ 2 งบประมาณ หน่วยงานรับผิดชอบ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	พัฒนาแบรนด์คาแรคเตอร์สร้างสรรค์ สื่อสิ่งพิมพ์ และสินทรัพย์ดิจิทัล (Brand & Packaging Assets) 25,000 บาท สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดราชบุรี สำนักงานเกษตรจังหวัดราชบุรี, สำนักงานพาณิชย์จังหวัดราชบุรี, สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดราชบุรี, สภาเกษตรกรจังหวัดราชบุรี และภาคเอกชน/กลุ่มวิสาหกิจชุมชน
8.3 กิจกรรมหลักที่ 3 งบประมาณ หน่วยงานรับผิดชอบ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ขับเคลื่อนศูนย์ประชาสัมพันธ์และกลไกสื่อสารการตลาดออนไลน์ (Online Marketplace & PR) 30,000 บาท สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดราชบุรี สำนักงานเกษตรจังหวัดราชบุรี, สำนักงานพาณิชย์จังหวัดราชบุรี, สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดราชบุรี, สภาเกษตรกรจังหวัดราชบุรี และภาคเอกชน/กลุ่มวิสาหกิจชุมชน
8.4 กิจกรรมหลักที่ 4 งบประมาณ หน่วยงานรับผิดชอบ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	เชื่อมโยงการตลาดออนไลน์และการเจรจาจับคู่ธุรกิจ (Onsite & Business Matching) 35,000 บาท สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดราชบุรี สำนักงานเกษตรจังหวัดราชบุรี, สำนักงานพาณิชย์จังหวัดราชบุรี, สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดราชบุรี, สภาเกษตรกรจังหวัดราชบุรี และภาคเอกชน/กลุ่มวิสาหกิจชุมชน
9. หน่วยดำเนินงาน	<u>หน่วยงานดำเนินการหลัก</u> : สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดราชบุรี <u>หน่วยงานร่วมบูรณาการ</u> : สำนักงานเกษตรจังหวัดราชบุรี, สำนักงานพาณิชย์จังหวัดราชบุรี, สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดราชบุรี
10. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	ตุลาคม 2570 - กันยายน 2571
11. งบประมาณ	100,000 บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน)
12. ผลผลิต (Output)	1. มีกลุ่มเกษตรกร/เกษตรกรเครือข่ายผ่านการคัดสรรมาตรฐานแบรนด์ "น้องบอกต่อ" สะสม 5 ปี ไม่น้อยกว่า 20 กลุ่ม/ราย 2. สินค้าเกษตรมูลค่าสูงได้รับการพัฒนาบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าอัตลักษณ์ สะสมไม่น้อยกว่า 10 รายการ 3. เกิดมูลค่าการเจรจาธุรกิจและยอดขายสินค้าผ่านกิจกรรมสะสม 5 ปี ไม่น้อยกว่า 1,000,000 บาท
13. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	1. เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีรายได้จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรมูลค่าสูงเพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ต่อปี 2. เกิดภาพลักษณ์และศูนย์สื่อสารการเกษตรดิจิทัลประจำจังหวัดที่เป็นรูปธรรม ได้รับความเชื่อมั่นและจดจำจากผู้บริโภคในระดับสากล

ประเด็นการพัฒนาที่ 4 : บริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตร เพื่อความมั่นคงและยั่งยืน
ของระบบนิเวศทางการเกษตร

หัวข้อ	รายละเอียด
1. ชื่อโครงการ	โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูประชากรปลายี่สกไทยในแหล่งน้ำธรรมชาติ จังหวัดราชบุรี
2. ชื่อแผนงาน	ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ
3. แนวทางการพัฒนา	การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ
4. หลักการและเหตุผล	จังหวัดราชบุรีเป็นจังหวัดที่มีทรัพยากรแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญหลายแห่ง ทั้งแม่น้ำแม่กลอง แม่น้ำภาชี คลองธรรมชาติ และอ่างเก็บน้ำ ซึ่งเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยและแหล่งเพาะพันธุ์ของสัตว์น้ำจืดหลากหลายชนิด โดยเฉพาะ ปลายี่สกไทย ซึ่งเป็นปลาน้ำจืดพื้นถิ่นที่มีคุณค่าทั้งในด้านเศรษฐกิจ ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพ อีกทั้งยังได้รับการยกย่องให้เป็น ปลาประจำจังหวัดราชบุรี และเป็นส่วนหนึ่งของอัตลักษณ์จังหวัดที่ปรากฏอยู่ในคำขวัญจังหวัดราชบุรีว่า "คนสวยโพธาราม คนงามบ้านโป่ง เมืองโอ่งมังกร วัดขนอนหนังใหญ่ ต้นใจถ้ำงาม ตลาดน้ำดำเนินเพลินค้ำคาร้อยล้าน ย่านยี่สกปลาดี" ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรประมงที่เคยเป็นความภาคภูมิใจของชาวราชบุรีมาอย่างยาวนาน อย่างไรก็ตาม จากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม การขยายตัวของชุมชน การใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำ การเสื่อมโทรมของถิ่นอาศัย รวมถึงแรงกดดันจากการทำประมง ส่งผลให้ประชากรปลายี่สกไทยในแหล่งน้ำธรรมชาติลดลงอย่างต่อเนื่อง หากไม่มีการดำเนินมาตรการฟื้นฟูและเพิ่มประชากรปลาอย่างเป็นระบบ ย่อมส่งผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ ความสมดุลของระบบนิเวศ ตลอดจนการคงอยู่ของปลาประจำจังหวัด ซึ่งเป็นมรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของจังหวัดราชบุรี การเพิ่มผลผลิตปลายี่สกไทยโดยการปล่อยพันธุ์ปลาที่มีคุณภาพลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ จึงเป็นมาตรการเชิงรุกที่มีความเหมาะสมในการฟื้นฟูทรัพยากรประมงให้กลับคืนสู่ความอุดมสมบูรณ์ ช่วยเพิ่มโอกาสการขยายพันธุ์ตามธรรมชาติ ส่งเสริมความสมดุลของระบบนิเวศ และรักษาความหลากหลายของชนิดพันธุ์สัตว์น้ำในพื้นที่ นอกจากนี้ ยังเป็นการสร้างแหล่งทรัพยากรประมงที่ยั่งยืนให้แก่ประชาชนและชุมชนประมงพื้นบ้าน ตลอดจนเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสำหรับเด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไป อันจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการดูแลรักษาทรัพยากรประมงของจังหวัดในระยะยาว สำนักงานประมงจังหวัดราชบุรี ในฐานะหน่วยงานที่มีภารกิจด้านการบริหารจัดการ อนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรประมงของจังหวัด จึงเห็นสมควรดำเนินโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูประชากรปลายี่สกไทยในแหล่งน้ำธรรมชาติ จังหวัดราชบุรี โดยจัดซื้อพันธุ์ปลายี่สกไทยที่มีคุณภาพและปล่อยลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะที่มีความเหมาะสมในพื้นที่จังหวัดราชบุรี

หัวข้อ	รายละเอียด
4. หลักการและเหตุผล (ต่อ)	เพื่อเพิ่มจำนวนประชากรปลายี่สกไทยในธรรมชาติ เพิ่มพูนความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งน้ำ อนุรักษ์ปลาประจำจังหวัดให้คงอยู่สืบไป ตลอดจนสร้างความมั่นคงด้านทรัพยากรประมงและความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ของจังหวัดราชบุรี อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชน ชุมชนและประเทศชาติอย่างยั่งยืน การดำเนินโครงการดังกล่าวจึงมิใช่เพียงการเพิ่มจำนวนพันธุ์ปลาในแหล่งน้ำธรรมชาติเท่านั้น หากแต่เป็นการลงทุนเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณค่าของจังหวัด รักษาอัตลักษณ์และมรดกทางธรรมชาติของราชบุรี สร้างความสมบูรณ์ของระบบนิเวศ เพิ่มความมั่นคงทางทรัพยากรประมง และส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลและกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ด้านการอนุรักษ์ พันธุ์ และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนและประเทศในระยะยาว จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการสนับสนุนงบประมาณเพื่อดำเนินโครงการดังกล่าวให้บรรลุผลอย่างเป็นรูปธรรม
5. วัตถุประสงค์ของโครงการ	1. เพื่ออนุรักษ์และเพิ่มพูนประชากรปลายี่สกไทย ซึ่งเป็นปลาประจำจังหวัดราชบุรี ให้มีจำนวนเพิ่มขึ้นในแหล่งน้ำธรรมชาติอย่างเป็นรูปธรรม 2. เพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรสัตว์น้ำและเสริมสร้างความสมดุลของระบบนิเวศในแหล่งน้ำสาธารณะของจังหวัดราชบุรี 3. เพื่ออนุรักษ์และรักษาความหลากหลายทางชีวภาพของพันธุ์สัตว์น้ำพื้นถิ่น รวมทั้งเป็นการรักษาแหล่งพันธุกรรมของปลายี่สกไทยให้คงอยู่ในธรรมชาติอย่างยั่งยืน 4. เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานศึกษา ภาคเอกชน ชุมชน และประชาชน ในการอนุรักษ์และเพิ่มพูนทรัพยากรประมงของจังหวัดราชบุรี 5. เพื่อสืบสานอัตลักษณ์และสร้างความภาคภูมิใจในปลาประจำจังหวัดราชบุรี พร้อมปลูกจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติแก่ประชาชนและเยาวชน
6. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	1. ปลายี่สกไทยที่ปล่อยลงแหล่งน้ำธรรมชาติ 20,000 ตัว/แหล่งน้ำ 2. แหล่งน้ำที่ได้รับการฟื้นฟู ไม่น้อยกว่า 20 แห่ง 3. ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ไม่น้อยกว่า 500 คน 4. หน่วยงานเครือข่ายร่วมดำเนินงาน ไม่น้อยกว่า 10 หน่วยงาน 5. ประชาชนที่มีความรู้เพิ่มขึ้นหลังเข้าร่วมกิจกรรม ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 6. แหล่งน้ำที่มีการติดตามผลหลังปล่อยพันธุ์ปลา ร้อยละ 100
7. พื้นที่เป้าหมาย	จังหวัดราชบุรี
8. กิจกรรมหลัก	1. สำรวจและคัดเลือกแหล่งน้ำเป้าหมาย 2. จัดซื้อและปล่อยพันธุ์ปลายี่สกไทยคุณภาพ 3. รณรงค์สร้างการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ปลายี่สกไทย 4. ติดตาม ประเมินผล และจัดทำฐานข้อมูลการฟื้นฟู 5. ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลการดำเนินงาน

หัวข้อ	รายละเอียด
8.1 กิจกรรมหลักที่ 1 งบประมาณ หน่วยงานรับผิดชอบ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	สำรวจและคัดเลือกแหล่งน้ำสำหรับฟื้นฟูประชากรปลายี่สกไทย 10,000 บาท สำนักงานประมงจังหวัดราชบุรี สำนักงานประมงอำเภอในพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่
8.2 กิจกรรมหลักที่ 2 งบประมาณ หน่วยงานรับผิดชอบ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	จัดซื้อและปล่อยพันธุ์ปลายี่สกไทยคุณภาพ 1,200,000 บาท สำนักงานประมงจังหวัดราชบุรี คลังจังหวัดราชบุรี
8.3 กิจกรรมหลักที่ 3 งบประมาณ หน่วยงานรับผิดชอบ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	1. รณรงค์สร้างการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ปลายี่สกไทย 2. ติดตาม ประเมินผล และจัดทำฐานข้อมูลการฟื้นฟู 3. ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลการดำเนินงาน 190,000 บาท สำนักงานประมงจังหวัดราชบุรี สำนักงานประมงอำเภอในพื้นที่
9. หน่วยงานดำเนินงาน	สำนักงานประมงจังหวัดราชบุรี
10. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	ตุลาคม 2570 - กันยายน 2571
11. งบประมาณ	1,400,000 บาท
12. ผลผลิต (Output)	1. ปล่อยปลายี่สกไทยลงแหล่งน้ำธรรมชาติ จำนวน 20,000 ตัว/แหล่งน้ำ
13. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	1. แหล่งน้ำที่ได้รับการฟื้นฟู ไม่น้อยกว่า 20 แห่ง 2. ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ไม่น้อยกว่า 500 คน 3. หน่วยงานเครือข่ายร่วมดำเนินงาน ไม่น้อยกว่า 10 หน่วยงาน 4. ประชาชนที่มีความรู้เพิ่มขึ้นหลังเข้าร่วมกิจกรรม ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 5. แหล่งน้ำที่มีการติดตามผลหลังปล่อยพันธุ์ปลา ร้อยละ 100

ภาคผนวก

คำสั่งคณะกรรมการนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์
เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ระดับจังหวัด



คำสั่งคณะกรรมการนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์
ที่ ๓ /๒๕๖๒
เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ระดับจังหวัด

ตามคำสั่งคณะกรรมการนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ ที่ ๒/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๖๒ ได้แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ระดับจังหวัด เพื่อดำเนินการและปฏิบัติงานพัฒนาการเกษตรในระดับพื้นที่ ไว้แล้ว นั้น

เพื่อให้การดำเนินการและปฏิบัติงานพัฒนาการเกษตรในระดับพื้นที่ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น คณะกรรมการนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติเศรษฐกิจการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๒ ให้ยกเลิกคำสั่งคณะกรรมการนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ ดังกล่าวข้างต้น และแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ระดับจังหวัดขึ้นใหม่ โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

องค์ประกอบ

- | | |
|--|------------------|
| ๑. ผู้ว่าราชการจังหวัด | ประธานอนุกรรมการ |
| ๒. ผู้แทนหน่วยทหารกองทัพบกในพื้นที่ หรือผู้แทนกองอำนาจการ
รักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) ในจังหวัด | อนุกรรมการ |
| ๓. ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด | อนุกรรมการ |
| ๔. ปลัดจังหวัด | อนุกรรมการ |
| ๕. หัวหน้าสำนักงานจังหวัด | อนุกรรมการ |
| ๖. ท้องถิ่นจังหวัด | อนุกรรมการ |
| ๗. พาณิชย์จังหวัด | อนุกรรมการ |
| ๘. อุตสาหกรรมจังหวัด | อนุกรรมการ |
| ๙. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด | อนุกรรมการ |
| ๑๐. ประธานสภาเกษตรกรจังหวัด | อนุกรรมการ |
| ๑๑. ประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัด | อนุกรรมการ |
| ๑๒. ประธานหอการค้าจังหวัด | อนุกรรมการ |
| ๑๓. ผู้แทนสถาบันการศึกษาด้านการเกษตรในพื้นที่จังหวัด | อนุกรรมการ |
| ๑๔. ผู้อำนวยการสำนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัด | อนุกรรมการ |
| ๑๕. ประมงจังหวัด | อนุกรรมการ |
| ๑๖. ปศุสัตว์จังหวัด | อนุกรรมการ |
| ๑๗. ผู้แทนหน่วยงานกรมการข้าวที่รับผิดชอบพื้นที่จังหวัด | อนุกรรมการ |
| ๑๘. ผู้แทนหน่วยงานกรมวิชาการเกษตรที่รับผิดชอบพื้นที่จังหวัด | อนุกรรมการ |
| ๑๙. ผู้แทนหน่วยงานกรมหม่อนไหมที่รับผิดชอบพื้นที่จังหวัด | อนุกรรมการ |
| ๒๐. ผู้อำนวยการ.... | |

-๒-

๒๐. ผู้อำนวยการโครงการชลประทานจังหวัด	อนุกรรมการ
๒๑. ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินพื้นที่จังหวัด	อนุกรรมการ
๒๒. ปฏิรูปที่ดินจังหวัด	อนุกรรมการ
๒๓. เกษตรจังหวัด	อนุกรรมการ
๒๔. สหกรณ์จังหวัด	อนุกรรมการ
๒๕. หัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์	อนุกรรมการ
๒๖. ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่รับผิดชอบพื้นที่จังหวัด	อนุกรรมการ
๒๗. หัวหน้าส่วนราชการ และ/หรือ หัวหน้าหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ ที่มีภารกิจเกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัดนั้น ตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควร จำนวนไม่เกิน ๓ หน่วยงาน	อนุกรรมการ
๒๘. ผู้อำนวยการการยางแห่งประเทศไทยจังหวัด	อนุกรรมการ
๒๙. ผู้อำนวยการองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร/ผู้แทนที่รับผิดชอบพื้นที่จังหวัด	อนุกรรมการ
๓๐. ผู้ทรงคุณวุฒิ ไม่เกิน ๒ ท่าน ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้ง	อนุกรรมการ
๓๑. ประธานกรรมการบริษัท ประชากรรัฐวิสาหกิจจังหวัด (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด	อนุกรรมการ
๓๒. ประธานสมาคม SME ไทย จังหวัด	อนุกรรมการ
๓๓. ประธานกรรมการเครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ระดับจังหวัด	อนุกรรมการ
๓๔. เกษตรและสหกรณ์จังหวัด	อนุกรรมการและเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

๑. กำหนดยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการกิจกรรมพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด ให้สอดคล้องกับนโยบาย (Agenda) และแนวทางการดำเนินงานการพัฒนาการเกษตรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อขับเคลื่อนภาคการเกษตรของประเทศไทย ให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล
๒. วางแผน ส่งเสริม สนับสนุนการผลิตสินค้าเกษตรให้ตรงตามความต้องการของตลาด (Demand Driven) ครอบคลุมกระบวนการผลิตทางการเกษตร รวมทั้งรายงานสถานการณ์การผลิตสินค้าเกษตร และคาดการณ์ปริมาณผลผลิตในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง
๓. ประสานข้อมูลด้านการตลาด กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อวางแผน การบริหารจัดการสินค้าเกษตรที่สำคัญ รวมถึงสนับสนุนให้มีการเจรจาซื้อขายผลผลิตระหว่างเกษตรกรและผู้ประกอบการ
๔. ประสานการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรและสหกรณ์ในจังหวัด (Area-based) กับ หน่วยงานรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง
๕. ทำหน้าที่เป็นกลไกในการกำกับ ดูแล ขับเคลื่อนการดำเนินการตามนโยบายและแนวทางการพัฒนาการเกษตรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวมทั้งแผนพัฒนาจังหวัดนั้น ๆ
๖. ติดตามและรายงานผลการดำเนินงานโครงการตามนโยบายที่สำคัญด้านการเกษตรและ สหกรณ์ในจังหวัด ต่อคณะกรรมการบริหารการขับเคลื่อนงานนโยบายสำคัญและการแก้ไขปัญหาภาคเกษตร
๗. สื่อสาร ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรและสหกรณ์ เพื่อสร้างความเข้าใจ ที่ถูกต้องเกี่ยวกับข้อเท็จจริงต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
๘. แต่งตั้งคณะทำงาน และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องตามความจำเป็นและเหมาะสม
๙. ปฏิบัติงาน...

๔. ปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และคณะกรรมการนโยบายและแผน
พัฒนาการเกษตรและสหกรณ์มอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒



(นายเกษม บุญราช)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ประธานกรรมการนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดราชบุรี
โทรศัพท์ 0 3232 3115
Email : paco_rbr@opsmoac.go.th
www.opsmoac.go.th/ratchaburi